

SUOMUSSALMI

Alanteenjärven – Parvajärven rantaosayleiskaava-alueen arkeologinen inventointi 2024

Tilaaaja:
Suomussalmen kunta

Heilu Oy
Teemu Tiainen
Antti Purmonen

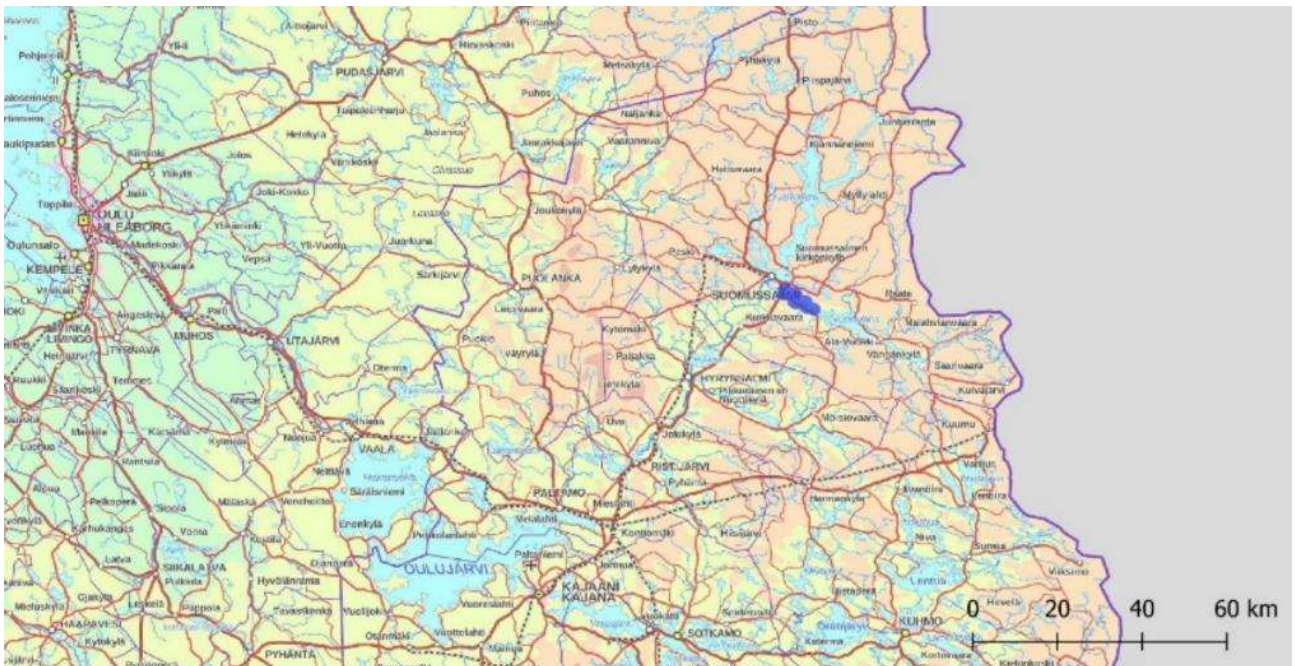
Sisällysluettelo

1. Johdanto	5
2. Perustietoa inventointialueesta	6
3. Arkeologinen inventointi	11
4. Tulokset	13
5. Muinaisjäännöskohteet (uusi kohde*)	16
Kiinteät muinaisjäännökset	16
5.1. Aukeakangas 1*	16
5.2. Aukeakangas 2*	18
5.3. Mutkala*	19
5.4. Pölyniemen tila 1*	22
5.5. Pölyniemen tila 2*	24
5.6. Pölylahti	26
5.7. Pieni Pölylampi*	29
5.8. Pölyniemi*	31
5.9. Heikkilä	34
5.10. Sikoniemi	36
5.11. Sikolahti*	37
5.12. Korpilahti*	39
5.13. Lahdenperä 1*	41
5.14. Niemenotsa*	43
5.15. Rajamaa*	45
5.16. Parvakangas 1*	47
5.17. Jäkäläkangas 1*	49
5.18. Jäkäläkangas 2*	52
5.19. Parvakangas 2*	54
5.20. Purola 1*	56
5.21. Purola 2*	58
5.22. Katiska-aho*	59
5.23. Purola 3*	61
Muut kulttuuriperintökohteet	63
5.24. Leppärinne 1	63
5.25. Haaponiva 1	66
5.26. Pölyniemen tila 3*	71
5.27. Iso Pölylampi 5*	73

5.28. Iso Pölylampi 4*	75
5.29. Iso Pölylampi 3*	78
5.30. Iso Pölylampi 2	82
5.31. Iso Pölylampi 1.....	85
Löytöpaikat.....	87
5.32. Iso 3.....	87
5.33. Hirsikangas	89
5.34. Joosepinkulma	91
5.35. Niipaskoski 2.....	92
Muut kohteet.....	94
5.36. Karvola*.....	94
5.37. Vasikkavirta*	97
Mahdolliset muinaisjäännökset.....	99
5.38. Sääskenspolvi 1*	99
5.39. Sääskenspolvi 2*	100
5.40. Sääskenspolvi 3*	100
5.41. Sääskenspolvi 4*	101
5.42. Helaniemi*	102
5.43. Virranaho*	103
5.44. Murhinniemi*.....	105
5.45. Lahdenperä 2*	106
5.46. Palolampi*.....	107
5.47. Antinniemi*	108
5.48. Paskalampi*	109
5.49. Jäkäläkangas 3*	110
5.50. Purola 4*	111
Lähteet.....	112

Karttaluettelo

Kartta 1. Inventointialueen lähestymiskartta.	3
Kartta 2. Kaava-alueen lähestymiskartta.	5
Kartta 3. Kaava-alue maastokartalla.	7
Kartta 4. Kaava-alueen länsiosa.	8
Kartta 5. Kaava-alueen itäosa.	9
Kartta 6. Kaava-alue (sininen neliö) vuoden 1772 yleiskartalla.	9
Kartta 7. Kaava-alue vuoden 1865 pitäjänkartalla.	10
Kartta 8. Kaava-alue vuoden 1973 peruskartalla.	10
Kartta 9. Maastossa tarkastetut alueet, länsiosa.	12
Kartta 10. Maastossa tarkastetut alueet, itäosa.	12

Kartta 1. Inventointialueen lähestymiskartta.

Kansikuva: Rautakautis-keskiaikaisen eräsija (5.6. Pölylahti). Luoteeseen.

Taustakarttoina Maanmittauslaitoksen Karttakuvapalvelun (WMTS) 09-12/2024 aineistoa, ellei toisin mainita. Koordinaatisto ETRS-TM35FIN, korkeus N2000. Raportin kuvat ja kartat: Teemu Tiainen ja Antti Purmonen.

SUOMUSSALMI Alanteenjärven – Parvajärven rantaosayleiskaava-alueen arkeologinen inventointi 2024

Tiivistelmä & arkistotiedot

Suomussalmen Alanteenjärvellä-Parvajärvellä ollaan laatimassa rantaosayleiskaavaa. Kaavan taustaselvityksiin liittyvästä arkeologista inventoinnista vastasi Heilu Oy / FM Teemu Tiainen ja FM Antti Purmonen. Inventoinnin maastotyöt tehtiin syyskuussa 2024 ja raportti laadittiin joulutammikuussa 2024-2025.

Kaava-alueelta tunnettiin entuudestaan kaksi kiinteää muinaisjäännöstä (kivikautisia asuinpaikkoja), neljä muuta kulttuuriperintökohdetta (viime sotien aikaisia puolustusvarustuksia) sekä viisi rautakauteen-keskiaikaan ajoittuvaa löytöpaikkaa.

Inventoinnin jälkeen alueelta tunnetaan 23 kiinteää muinaisjäännöstä (kolme kivikautista asuinpaikkaa, yksi rautakautis-keskiaikainen eräsija, yksi ajoittamaton kuoppajäännös ja 18 historiallisen ajan tervahautaa), kahdeksan muuta kulttuuriperintökohdetta (1900-luvun puolustusvarustuksia), neljä muinaisesineen löytöpaikkaa sekä 13 mahdollista muinaisjäännöstä (5p laserkeilausaineistosta paikannettuja tervahautoja).

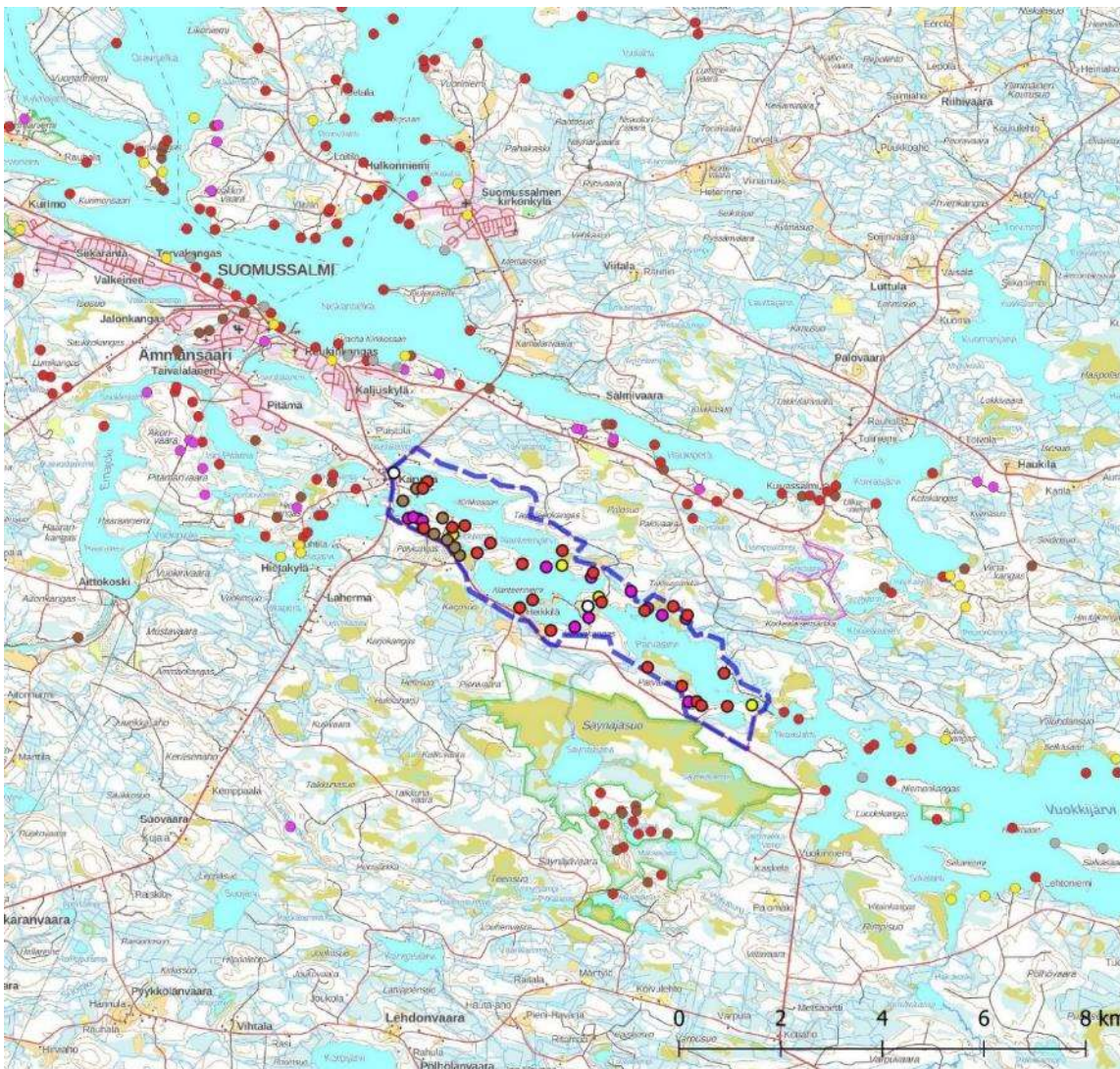
Mahdollisten muinaisjäännösten suuri lukumäärä johtuu siitä, että tarkempi laserkeilausaineisto ei ollut saatavilla maastotöiden aikana. Nämä kohteet todettiin 5p-aineistosta vasta raportoinnin aikana.

Tutkimustyyppi:	Arkeologinen inventointi
Tutkimuksen tekijä:	Heilu Oy / FM Teemu Tiainen ja FM Antti Purmonen
Kenttätöaika:	14.-19.9.2024
Tutkimusten tilaaja:	Suomussalmen kunta
Aikaisemmat tutkimukset:	Matti Huurre 1958 inventointi Hanna Kelola-Mäkeläinen 2013 inventointi Riikka Mustonen 2017 tarkastus Marika Kieleväinen 2019 tarkastus

1. Johdanto

Suomussalmen kunta on laatimassa Alanteenjärven – Parvajärven rantaosayleiskaavaa. Kaava-alue kattaa nimensä mukaisesti Suomussalmen keskustaajaman kaakkoispuolella sijaitsevien Alanteenjärven ja Parvajärven ranta-alueet.

Kaavan taustaselvityksiin liittyvästä arkeologisesta inventoinnista vastasi Heilu Oy / FM Teemu Tiainen ja FM Antti Purmonen. Arkeologisesta inventointitarpeesta ei ole museoviranomaisen lausuntoa, mutta työn yksityiskohdista keskusteltiin alueellisen vastuumuseon (Kainuun Museo) kanssa inventoinnin valmistelutyön aikana. Arkeologisen inventoinnin maastotyöt tehtiin syyskuussa 2024 ja raportti laadittiin joului-tammikuussa 2024-2025.

Kartta 2. Kaava-alueen lähestymiskartta.

Kaava-alue on rajattu sinisellä katkoviivalla. Muinaisjäännekohteet on merkattu eri värisin pistein.

2. Perustietoa inventointialueesta

Inventoinnin kohteena oleva rantaosayleiskaava-alue sijoittuu Suomussalmen Alanteenjärven ja Parvajärven ranta-alueille. Lännessä alue rajautuu Viitostiehen (E63), etelässä Moisiovaarantiehen (9110) ja idässä Haminantiehen. Alueen pohjoisreuna sijoittuu metsämaastoon, keskimäärin noin 200-300 m etäisyydelle rantaviivasta. Alue on suurimmaksi osaksi talousmetsää. Asutusta ja vapaa-ajan asuntoja on harvakseltaan, eniten alueen länsiosassa Karvolassa. Maaperä alueella on hiekkaa ja moreenia sekä pieneltä osin myös kalliota. Kaava-alueen itä-länsisuuntainen leveys on noin 8,6 km ja pohjois-eteläsuuntainen noin 1,2-2 km.

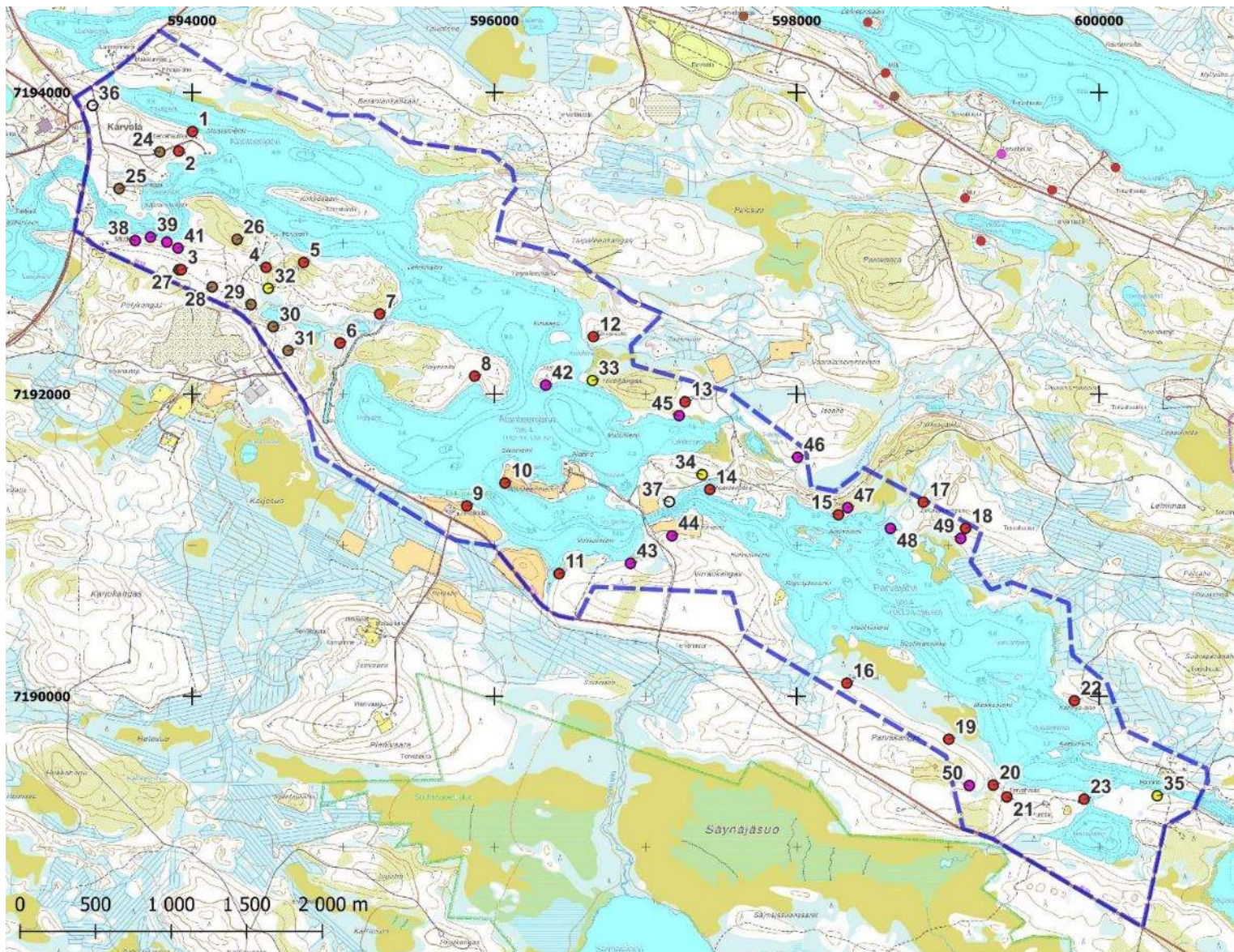
Kaava-alue sijoittuu korkeusväleille noin 186 - 200 m mpy. Jääkauden lopussa mannerjään vetäydyttyä alueelta alue on jäänyt vedenkoskemattomaksi. Alanteenjärvi ja Parvajärvi kuuluvat Vuokkijärven reitin valuma-alueeseen, joka puolestaan kuuluu Oulujoen vesistöön. Ennen vuosina 1958-1960 rakennettua Aittokosken voimalaa vedenkorkeus hankealueella on pysynyt kutakuinkin samana mannerjään vetäytymisestä saakka. Aittokosken voimalan ja Niipaskosken säännöstelypadon rakentamisen (1964) myötä vedenpinta järvissä on noussut reilu metriä.

Alueelta tunnetaan entuudestaan kaksi kivikautista asuinpaikkaa, jotka sijaitsevat Alanteeniemen kärjessä ja sen vastarannalla, kapean salmen toisella puolella Heikkilän talon koillispuolella. Hankealueen vesistöhistorian perusteella esihistoriallisille rantasidonnoisille asuinpaikoille soveltuvat maastonkohdat ovat jääneet veden alle.

Tarkastettujen aluetta kuvaavien vanhojen karttojen perusteella (yleiskartta 1772, pitäjänkartta 1865, peruskartta 1973) alueen ensimmäinen talo on sijainnut Alanteenniemessä, samalla paikalla missä nykyisinkin on talo. Vuoden 1772 kartalla alueelle ei ole merkattu kiinteää asutusta. Alanteen talo on merkattu alueen ainoana talona vuoden 1865 karttaan.

Tunnettujen kahden kivikautisen asuinpaikan (kiinteitä muinaisjäännöksiä) alueelta tunnetaan viime sotiin liittyviä puolustusvarustuksia (muuta kulttuuriperintökohteita) sekä viisi yleisöilmoituksiin perustuvaa rautakauteen-keskiaikaan ajoittuvaa muinaisesineen löytöpaikkaa (irtolöytöjä). Puolustusvarustukset sijaitsevat alueen länsiosassa ja irtolöydöt tasaisesti ympäri aluetta.

Arkeologisia inventointeja alueella ovat aiemmin tehneet Matti Huurre v. 1958 sekä Hanna Kelola-Mäkeläinen v. 2013. Huurteen maastossa tarkastamista alueista ei ole varmuutta, mutta todennäköisesti Huurre on keskittänyt huomionsa esihistoriallisten kohteiden löytämiseen. Kelola-Mäkeläinen inventoi eteläisen Suomussalmen metsätalousaluetta, josta nyt tarkastellulle kaava-alueelle sijoittuu Karvolan, Pölyniemen ja Parvajärven pohjoispuolisia metsäalueita. Yksittäisen kohteen tarkastuksia ovat tehneet Riikka Mustonen (2017) ja Marika Kieleväinen (2019), jotka molemmat ovat tarkastaneet löytöpaikan *Niipaskoski 2*.

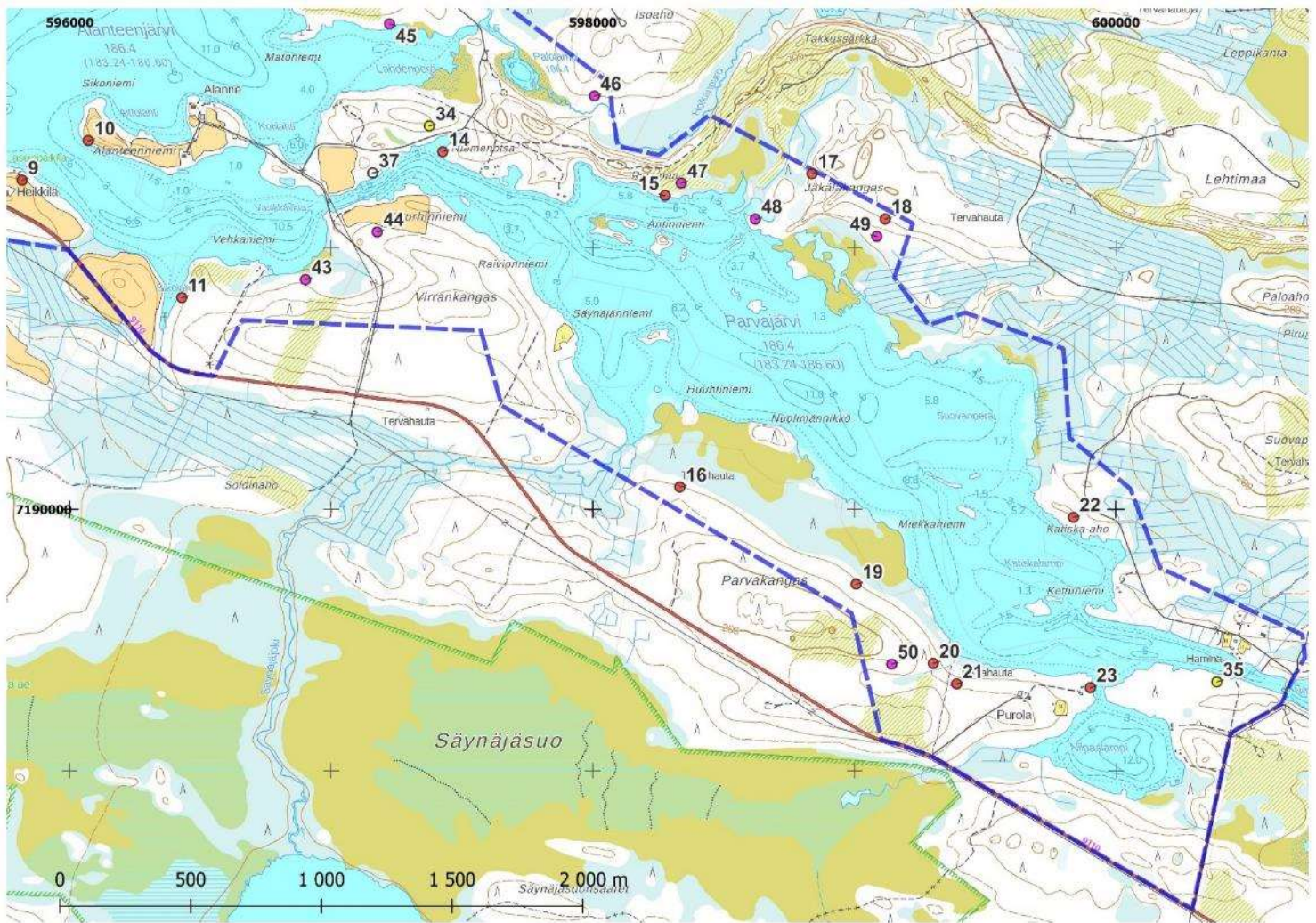

Kartta 3. Kaava-alue maastokartalla.

Kiinteät muinaisjäännökset on merkattu punaisin pistein (1-23), muut kulttuuriperintökohteet ruskein pistein (24-31), löytöpaikat keltaisin pistein (32-35), muut kohteet valkoisin pistein (36-37) ja mahdolliset muinaisjäännökset vaalean punaisin pistein (38-50).

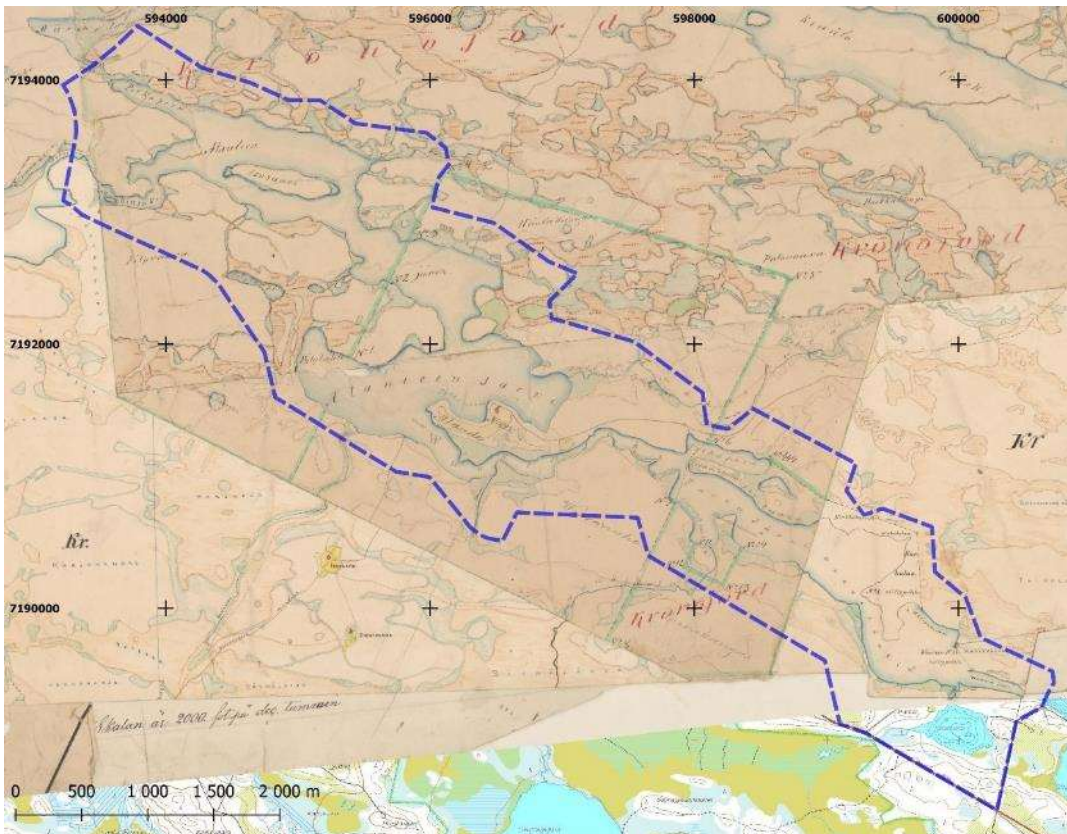
Kartta 4. Kaava-alueen länsiosia.

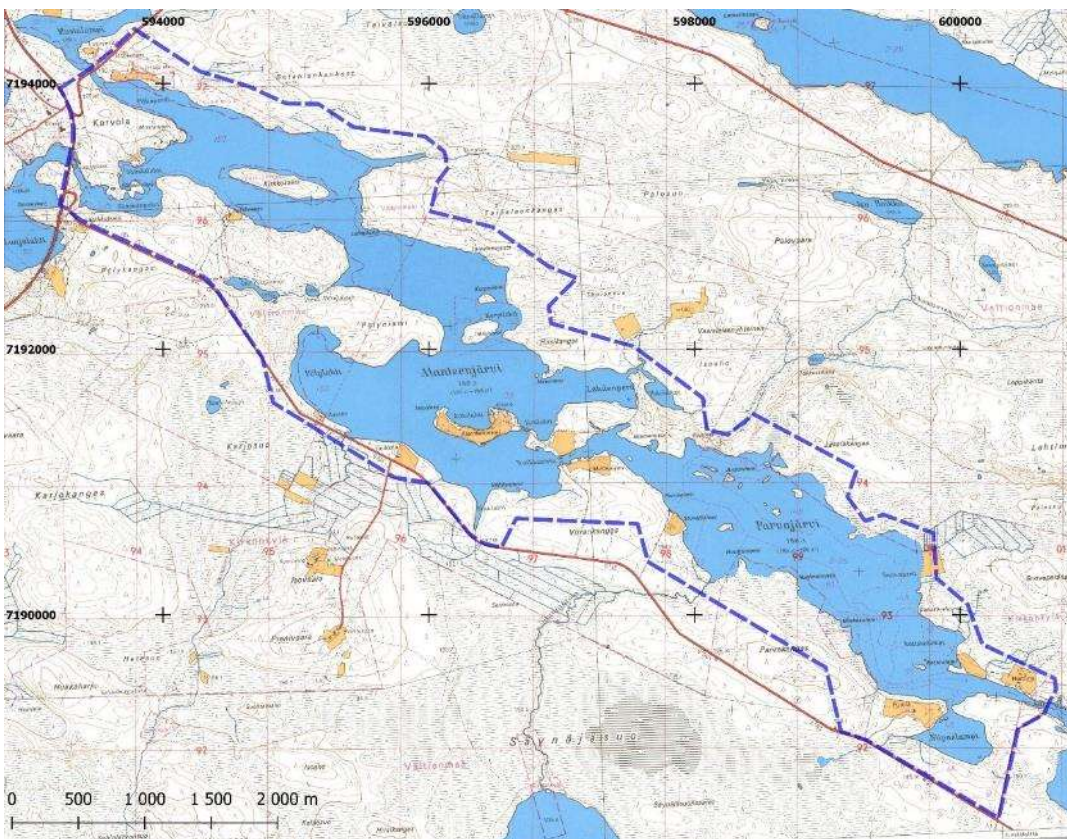
Kartta 5. Kaava-alueen itäosa.

Kartta 6. Kaava-alue (sininen neliö) vuoden 1772 yleiskartalla.

Kartta 7. Kaava-alue vuoden 1865 pitäjänkartalla.

Kartta 8. Kaava-alue vuoden 1973 peruskartalla

3. Arkeologinen inventointi

Inventoinnin valmistelutöiden aikana selvitettiin kaava-alueella ja sen läheisyydessä sijaitsevat muinaisjäännöskohteet sekä alueella aiemmin tehdyt arkeologiset tutkimukset. Kulttuuriympäristön palveluikkunan (kyppi.fi) lisäksi tietoja saatiin alueelliselta vastuumuseolta (Kainuun museo).

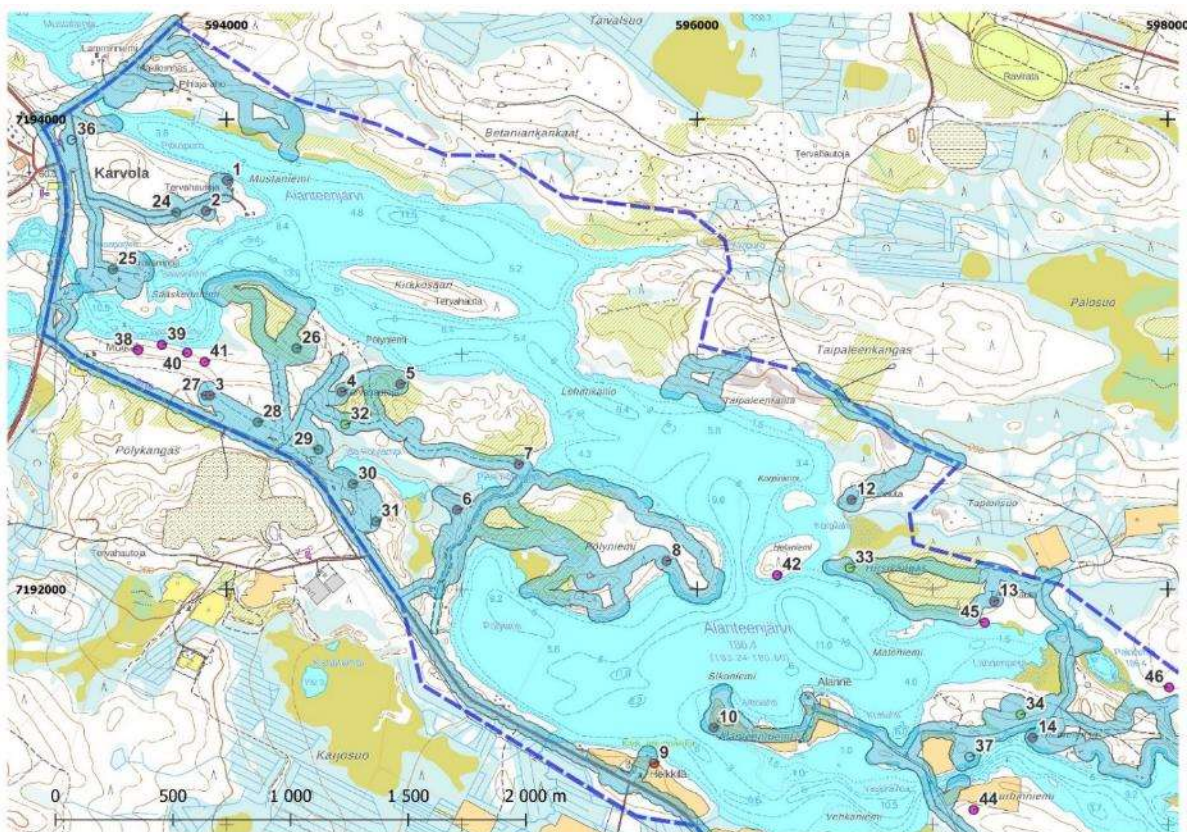
Valmistelutöiden aikana käytiin läpi Maanmittauslaitoksen ortokuva- ja rinnevarjosteaineisto sekä GTK:n varjostettu korkeusmalli, joista paikannettiin useita tervahautoja, puolustusvarustuksia sekä epämääräisempiä kuoppajäännöksiä.

MML:n tarkempi laserkeilausaineisto (5p) oli saatavilla vasta inventoinnin maastotöiden jälkeen. 5p-aineistosta todettiin 13 selvää tervahautaa, jotka eivät erottuneet heikkolaatuisemmasta laserkeilausaineistosta. Nämä 5p-aineiston selkeät, mutta maastossa tarkastamattomat tervahaudat ovat tämän raportin kohteita muinaisjäännösstatuksella *mahdollinen muinaisjäännös*. 5p-aineistosta havaittiin myös useita epämääräisempiä kuoppajäännöksiä, joista osa voi olla esim. tervahautoja, mutta näitä kohteita ei otettu mukaan tämän raportin kohteiksi niiden epämääräisyyden vuoksi.

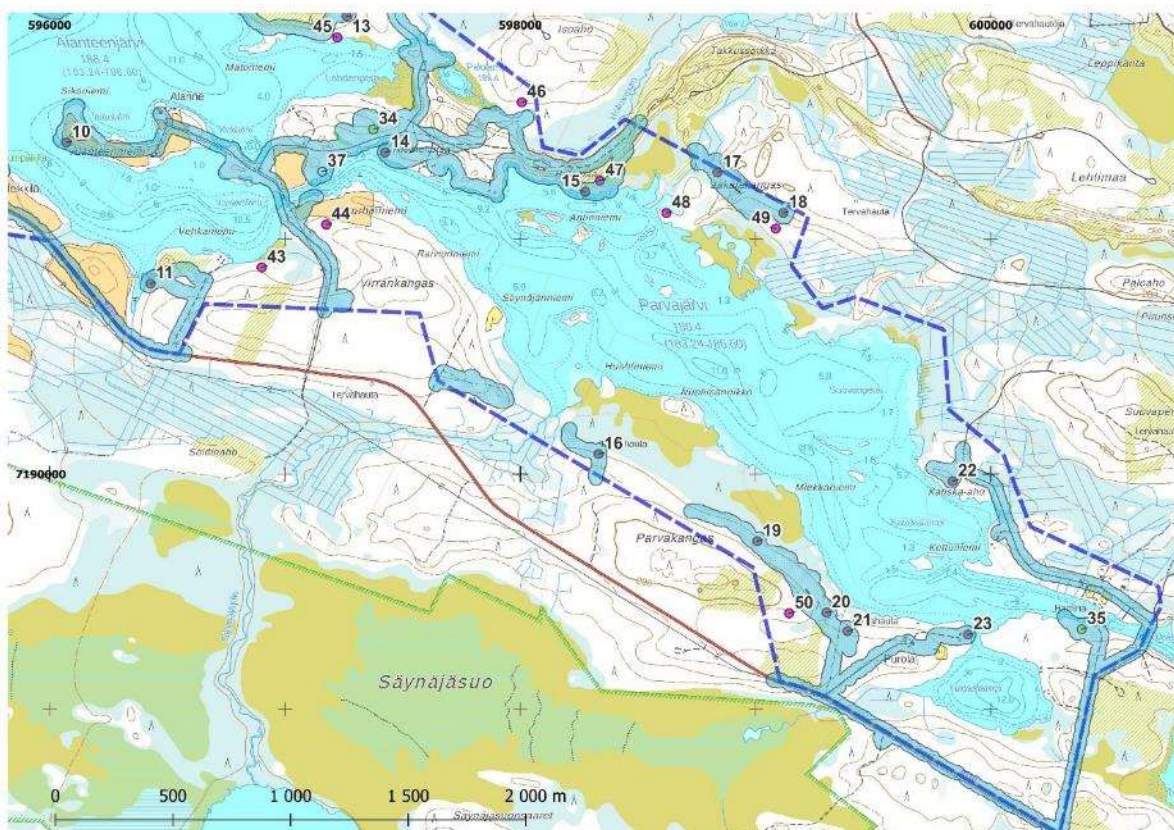
Maastotöiden aikana tarkastettiin tunnetut muinaisjäännöskohteet sekä valmistelutöiden aikana havaitut, muinaisjäännösten löytymisen kannalta potentiaaliset kohdat ja alueet. Maastotöiden yhteydessä ei tarkastettu saaria. Kaavaluonnos saatiin käyttöön vasta maastotöiden jälkeen, joten suunnitellut rakennuspaikat eivät ohjanneet maastotöiden kohdentumista.

Inventoinnin maastotyöt tehtiin syyskuussa 2024, inventoinnin kannalta erinomaisessa sääolosuhteissa; kasvillisuus oli jo osin lakastunut eikä maa ollut vielä lumipeitteinen tai jäässä. Pyyntikulttuurin jäännöksiä etsittiin silmämääräisen havainnoinnin lisäksi koekuopin ja maaperäkairauksin. Tunnettujen löytöpaikojen alueita käytiin lävitse lisäksi metallinilmaisimella.

Todetut muinaisjäännöskohteet ja inventoinnin kulkua dokumentoitiin sanallisen kuvauksen lisäksi valokuvin ja käsiGPS-paikantimella (Garmin Montana 680 ja GPSMAP 65s, tarkkuus +/- 5 m).

Kartta 9. Maastossa tarkastetut alueet, länsiosa.

Kartta 10. Maastossa tarkastetut alueet, itäosa.

4. Tulokset

Ennen nyt tehtyä arkeologista inventointia kaava-alueelta tunnettiin kaksi kiinteää muinaisjäännöstä (kivikautisia asuinpaikkoja), neljä muuta kulttuuriperintökohdetta (viime sotien aikaisia puolustusvarustuksia) sekä viisi rautakauteen-keskiaikaan ajoittuvaa löytöpaikkaa.

Inventoinnin jälkeen alueelta tunnetaan 23 kiinteää muinaisjäännöstä (kolme kivikautista asuinpaikkaa, yksi rautakautis-keskiaikainen eräsija, yksi ajoittamaton kuoppajäännös ja 18 historiallisen ajan tervahautaa), kahdeksan muuta kulttuuriperintökohdetta (1900-luvun puolustusvarustuksia), neljä muinaisesineen löytöpaikkaa sekä 13 mahdollista muinaisjäännöstä (5p laserkeilausaineistosta paikannettuja tervahautoja).

Mahdollisten muinaisjäännösten suuri lukumäärä johtuu siitä, että tarkempi laserkeilausaineisto ei ollut saatavilla vielä maastotöiden aikana. Nämä kohteet todettiin 5p-aineistosta vasta raportoinnin aikana.

Teemu Tiainen ja Antti Purmonen

Heilu Oy

22.1.2025

Kohdeluettelo

Numero	Nimi	Kunta	Tyyppi	Tarkenne	Ajoitus	Mj-tunnus
KIINTEÄT MUINAISJÄÄNNÖKSET						
1	Aukeakangas 1	Suomussalmi	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen	uusi kohde
2	Aukeakangas 2	Suomussalmi	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen	uusi kohde
3	Mutkala	Suomussalmi	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen	uusi kohde
4	Pölyniemen tila 1	Suomussalmi	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen	uusi kohde
5	Pölyniemen tila 2	Suomussalmi	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen	uusi kohde
6	Pölylahti	Suomussalmi		eräsijat	rautakautinen, keskiaikainen	1000041544
7	Pieni Pölylampi	Suomussalmi	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen	uusi kohde
8	Pölyniemi	Suomussalmi	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen	uusi kohde
9	Heikkilä	Suomussalmi	asuinpaikat		kivikautinen	777010043
10	Sikoniemi	Suomussalmi	asuinpaikat		kivikautinen	777010042
11	Sikolahti	Suomussalmi	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen	uusi kohde
12	Korpilahti	Suomussalmi	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen	uusi kohde
13	Lahdenperä	Suomussalmi	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen	uusi kohde
14	Niemenotsa	Suomussalmi	työ- ja valmistuspaikat	hiilihauta	historiallinen?	uusi kohde
15	Rajamaa	Suomussalmi	asuinpaikat		kivikautinen	uusi kohde
16	Parvakangas 1	Suomussalmi	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen	uusi kohde
17	Jäkäläkangas 1	Suomussalmi	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen	uusi kohde
18	Jäkäläkangas 2	Suomussalmi	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen	uusi kohde
19	Parvakangas 2	Suomussalmi	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen	uusi kohde
20	Purola 1	Suomussalmi	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen	uusi kohde
21	Purola 2	Suomussalmi	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen	uusi kohde
22	Katiska-aho	Suomussalmi	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen	uusi kohde
23	Purola 3	Suomussalmi	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen	uusi kohde
MUUT KULTTUURIPERINTÖKOhteet						
24	Leppärinne 1	Suomussalmi	puolustusvarustukset	taistelukaivannot	moderni, 1900-luku	1000026184
25	Haaponiva 1	Suomussalmi	puolustusvarustukset	taistelukaivannot	moderni, 1900-luku	1000026146
26	Pölyniemen tila 3	Suomussalmi	puolustusvarustukset	taistelukaivannot	moderni, 1900-luku	uusi kohde
27	Iso Pölylampi 5	Suomussalmi	puolustusvarustukset	taistelukaivannot	moderni, 1900-luku	uusi kohde
28	Iso Pölylampi 4	Suomussalmi	puolustusvarustukset	taistelukaivannot	moderni, 1900-luku	uusi kohde
29	Iso Pölylampi 3	Suomussalmi	puolustusvarustukset	taistelukaivannot	moderni, 1900-luku	uusi kohde
30	Iso Pölylampi 2	Suomussalmi	puolustusvarustukset	taistelukaivannot	moderni, 1900-luku	1000026195
31	Iso Pölylampi 1	Suomussalmi	puolustusvarustukset	taistelukaivannot	moderni, 1900-luku	1000026194

LÖYTÖPAIKAT						
32	Iso 3	Suomussalmi	irtolöytö	löytöpaikat	keskiaikainen, rautakautinen	1000050275
33	Hirsikangas	Suomussalmi	irtolöytö	löytöpaikat	historiallinen, 1500-luku	1000036036
34	Joosepinkulma	Suomussalmi	irtolöytö	löytöpaikat	keskiaikainen, rautakautinen	1000036032
35	Niipaskoski 2	Suomussalmi	irtolöytö	löytöpaikat	rautakautinen	1000030869
MUUT KOHTEET						
36	Karvola	Suomussalmi	asuinpaikat	talonpaikat	historiallinen	uusi kohde
37	Vasikkavirta	Suomussalmi	kivirakenteet	röykkiöt	historiallinen	uusi kohde
MAHDOLLISET MUINAISJÄÄNNÖKSET						
38	Sääskenpolvi 1	Suomussalmi	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen	uusi kohde
39	Sääskenpolvi 2	Suomussalmi	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen	uusi kohde
40	Sääskenpolvi 3	Suomussalmi	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen	uusi kohde
41	Sääskenpolvi 4	Suomussalmi	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen	uusi kohde
42	Helaniemi	Suomussalmi	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen	uusi kohde
43	Virranaho	Suomussalmi	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen	uusi kohde
44	Murhinniemi	Suomussalmi	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen	uusi kohde
45	Lahdenperä 2	Suomussalmi	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen	uusi kohde
46	Palolampi	Suomussalmi	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen	uusi kohde
47	Antinniemi	Suomussalmi	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen	uusi kohde
48	Paskalampi	Suomussalmi	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen	uusi kohde
49	Jäkäläkangas 3	Suomussalmi	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen	uusi kohde
50	Purola 4	Suomussalmi	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen	uusi kohde

5. Muinaisjäännöskohteet (uusi kohde*)

Kiinteät muinaisjäännökset

5.1. Aukeakangas 1*

Nimi:	Aukeakangas 1
Kunta:	Suomussalmi
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
Ajoitus:	historiallinen
Aiemmat tutkimukset:	-
Koordinaatit:	N 7193743 E 594002 z 190 ± 2
Koordinaattiselite:	GPS-mittaus/MML:n rinnevarjoste korkeusmalli

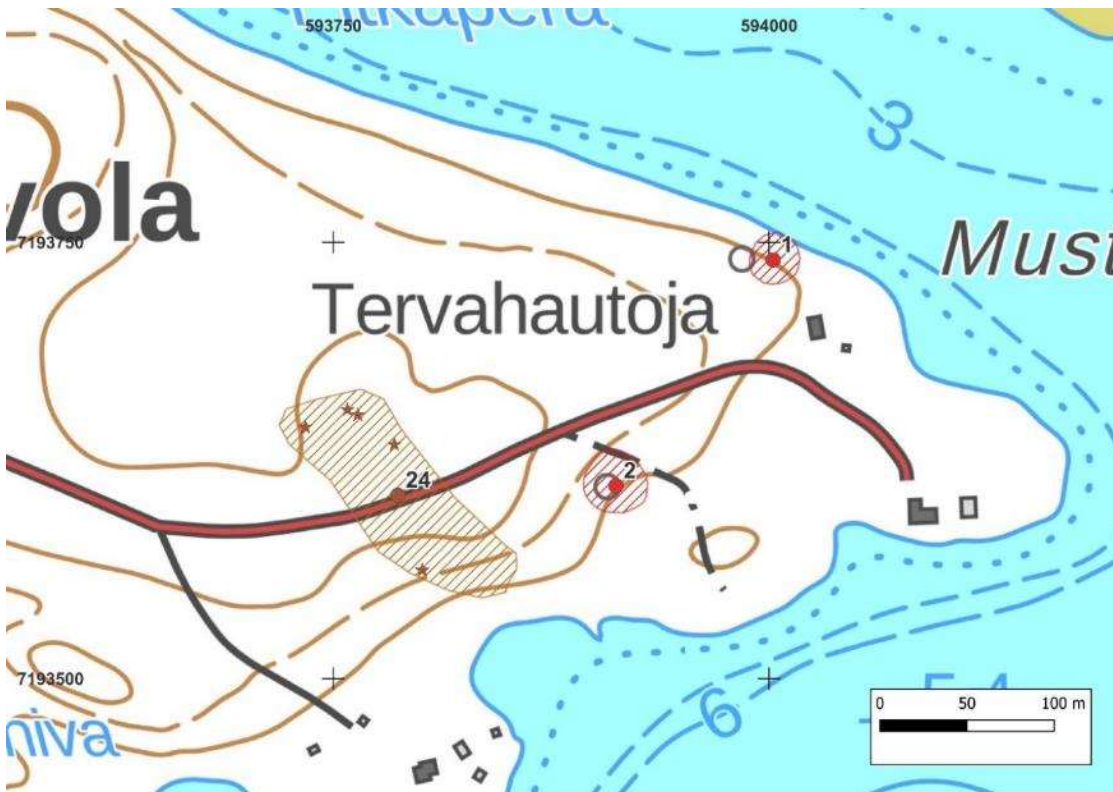
Inventointi 2024:

Karvolan niemen koillisrannalla sijaitsee halkaisijaltaan noin 10 m kokoinen tervahauta. Vallien leveys on noin 3,5 m. Halssiaukko aukeaa kohti järveä, pohjoiskoilliseen. Tervahaudan syvyys vallin laelta sen pohjalle on noin 80 cm. Tervahaudan päällä on muutama kanto ja nuorta koivua.

Tervahaudan ympäristö on avarapohjaista mäntykangasta, jossa havaintomahdollisuudet olivat erinomaiset. Paikalle pelmahtanut irtokoiria hankaloitti havainnointia oleellisesti, aiheuttaen näykkimisellään mm. sen, ettei tervahaudasta saanut tarkkaa kuvaa. Kohteen nimi otettiin v. 1941 taloudellisesta kartasta.

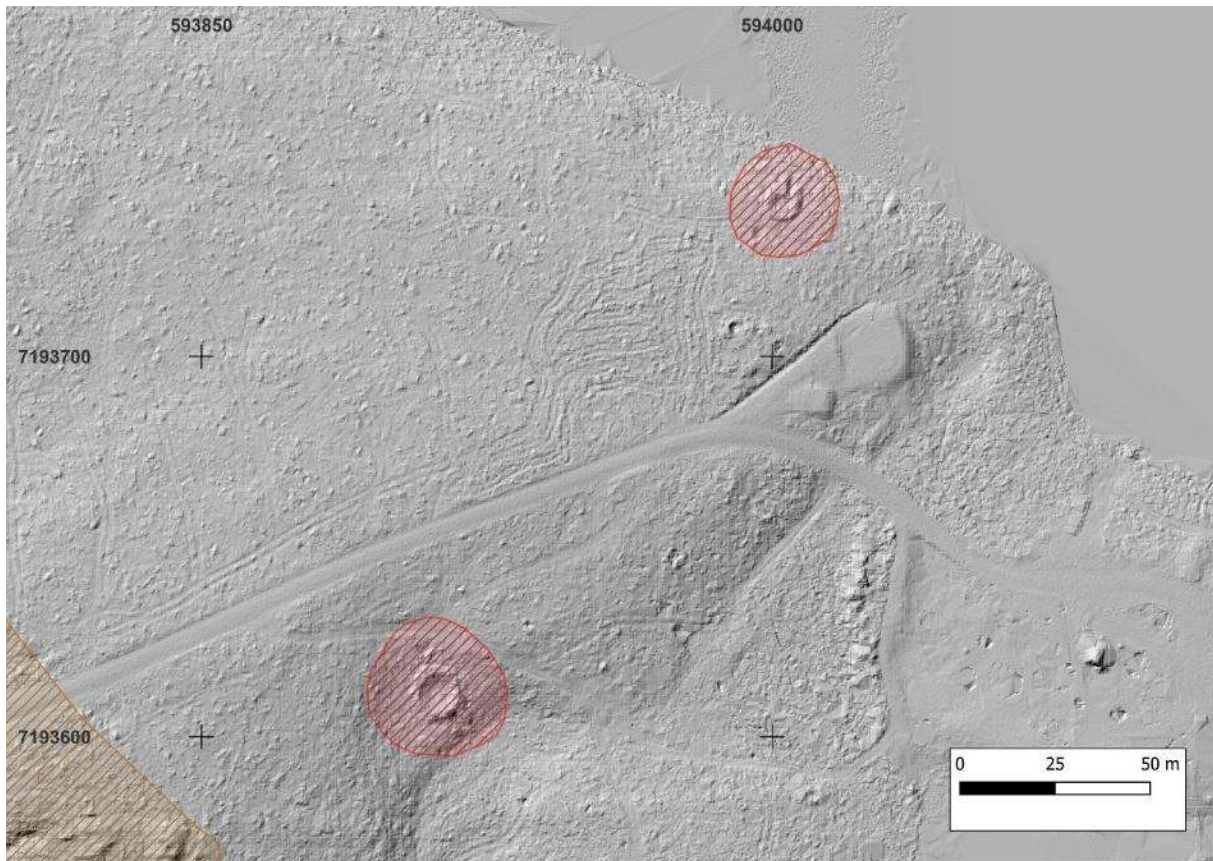

Kuva 1. Karvolan niemen koillisrannalla sijaitseva tervahauta (Aukeakangas 1). Itäkoilliseen.

Kartta 11. Aukeakangas 1:n ja 2:n sekä Leppärinne 1:n kohdekartta.

Aukeakangas 1 on merkitty punaisella pisteellä ja numerolla 1 ja sen aluerajausehdotus on punaisella vinorasterilla. Aukeakangas 2 samoilla väreillä ja numerolla 2. Leppärinne 1 on kartassa ruskealla pisteellä ja numerolla 24. Sen alue on rajattu ruskealla vinorasterilla ja alakohteet merkitty karttaan ruskeilla tähdillä.

Kartta 12. Aukeakangas 1 ja 2 MML:n viistovalvarjostekartalla (rinnevarjoste).

5.2. Aukeakangas 2*

Nimi:	Aukeakangas 2
Kunta:	Suomussalmi
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
Ajoitus:	historiallinen
Aiemmat tutkimukset:	-
Koordinaatit:	N 7193613 E 593912 z 191 ± 2
Koordinaattiselite:	GPS-mittaus/MML:n rinnevarjoste korkeusmalli

Kohdekartat ovat kohteen 5.1. Aukeakangas 1 yhteydessä.

Inventointi 2024:

Viitostien itäpuolella, Alanteenjärven rannan tuntumassa Karvolan niemellä sijaitsee historiallisen ajan tervahauta. Tervahauta sijaitse kuivalla kankaalla, jossa kasvaa mäntyvoittoista

harvennettua talousmetsää. Aluskasvillisuutta hallitsee varvut, kanerva sekä sammal. Kohde sijaitsee noin 100 m itään Leppärinne 1 -nimisestä tunnetusta muinaisjäännöskohteesta ja 150 m lounaaseen toisesta alueelta tavatusta tervahaudasta Aukeakangas 1:stä. Leppärinne 1 on toisen maailmansodan aikainen kaivantokokonaisuus.

Halkaisijaltaan tervahauta on 15 m ja sillä on syvyyttä 1,6 m. Sen vallit ovat 3 m leveät ja 1,3 m korkeat. Halssi antaa etelään ja on kooltaan 5 x 2 x 1,3 m. Tervahaudan ympärille on jätetty kulttuurikantoja. Kohde nimettiin v. 1941 taloudellisen kartan perusteella.

Kuva 2. Karvola 2:n tervahauta. Etelään.

5.3. Mutkala*

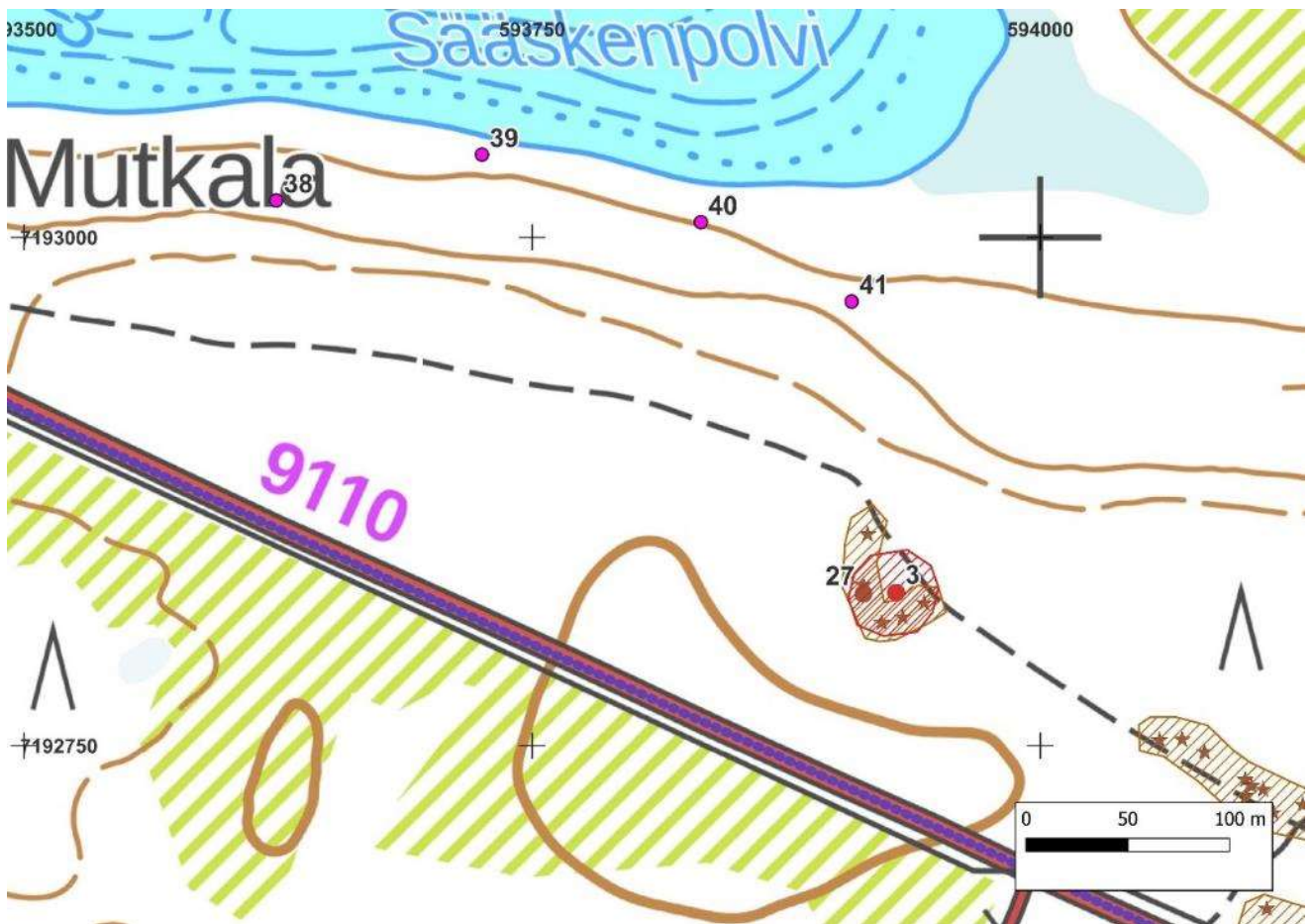
Nimi:	Mutkala
Kunta:	Suomussalmi
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
Ajoitus:	historiallinen
Aiemmat tutkimukset:	-
Koordinaatit:	N 7192825 E 593929 z 199 ± 2
Koordinaattiselite:	GPS-mittaus/MML:n rinnevarjoste

Inventointi 2024:

Pölykankaan pohjoispuolella mäntyvoittoisella kankaalla sijaitsee tervahauta, jonka ympärillä ja osin kiinni sen rakenteissa on toisen maailmansodan aikaisia taistelukaivantoja.

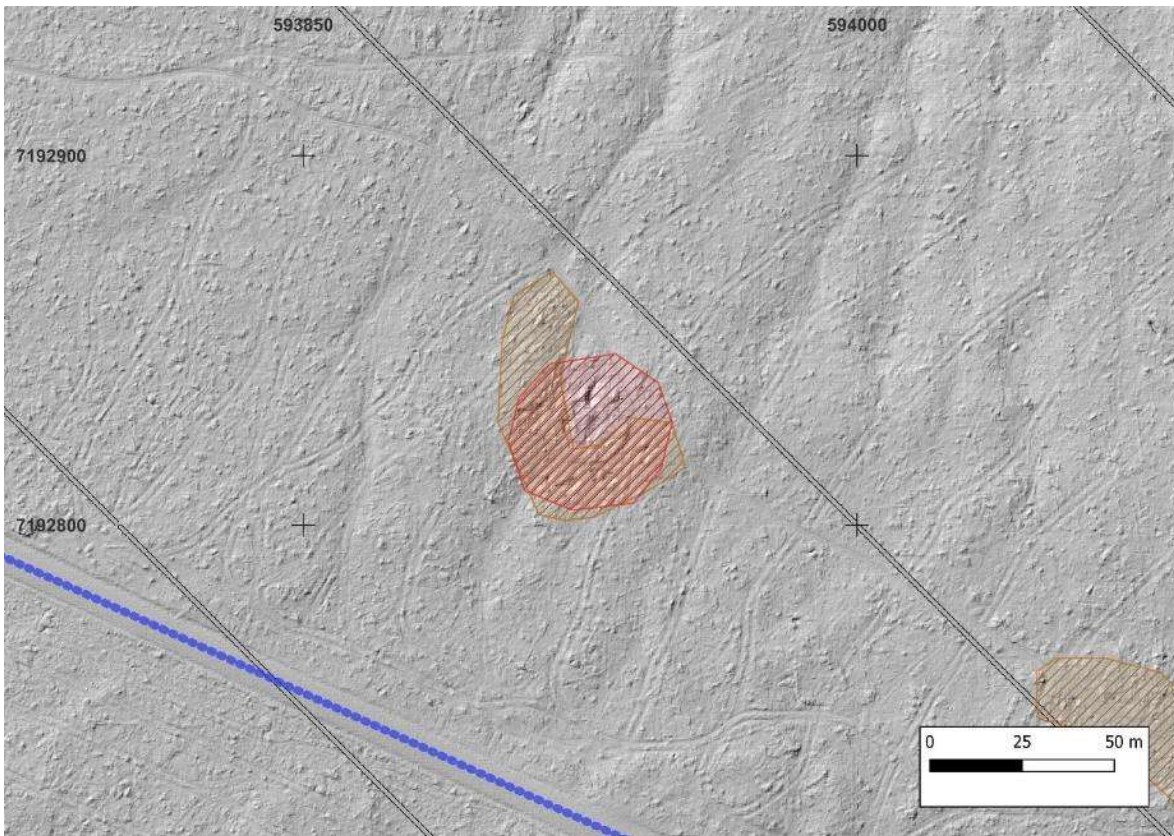
Tervahauta on halkaisijaltaan noin 20–21 m ja se on 1,2 m syvä. Tervahaudan sisällä kasvaa runsaasti puita, pääasiassa koivua ja mäntyä. Tervahaudan pohjalla on pieniä nyppyjä, jotka voivat olla tarkoituksella rakennettuja taistelusuojia. Tervahaudan vallit ovat 2,5 m leveät ja 50 cm korkeat. Halssi antaa pohjoiseen ja on kooltaan 5 x 2 x 1,6 m.

Tervahaudan länsipuolelta havaittiin ympäristön poteroista poikkeava 7 x 7 m monikulmion muotoinen painanne. On mahdollista, että painanne on osa tervahautaa, vaikka sen tulkittiin kuuluvan kohteeseen 5.27. Iso Pölylampi 5.

Kartta 13. Mutkalan, Iso Pölylampi 5:n sekä Sääskenselän polvi 1, 2, 3, ja 4:n kohdekartta.

Mutkala on kartassa punaisella pisteellä 3 ja punaisella vinorasterilla. Iso Pölylampi 5 on merkitty ruskealla pisteellä ja vinorasterilla sekä numerolla 27. Sen alakohteet ovat ruskeilla tähdillä. Sääskenselän polvi 1, 2, 3, ja 4:n mahdolliset muinaisjäännökset ovat kartassa violetteilla pisteillä ja numeroilla 38–41. Kartan oikeassa alareunassa näkyy jhieman kohdetta 5.28. Iso Pölylampi 4.

Kartta 14. Mutkala ja Iso Pöylampi 5 MML:n viistovalovarjostekartalla (rinnevarjoste).

Kuva 3. Mutkalan tervahauta. Itään.

5.4. Pölyniemen tila 1*

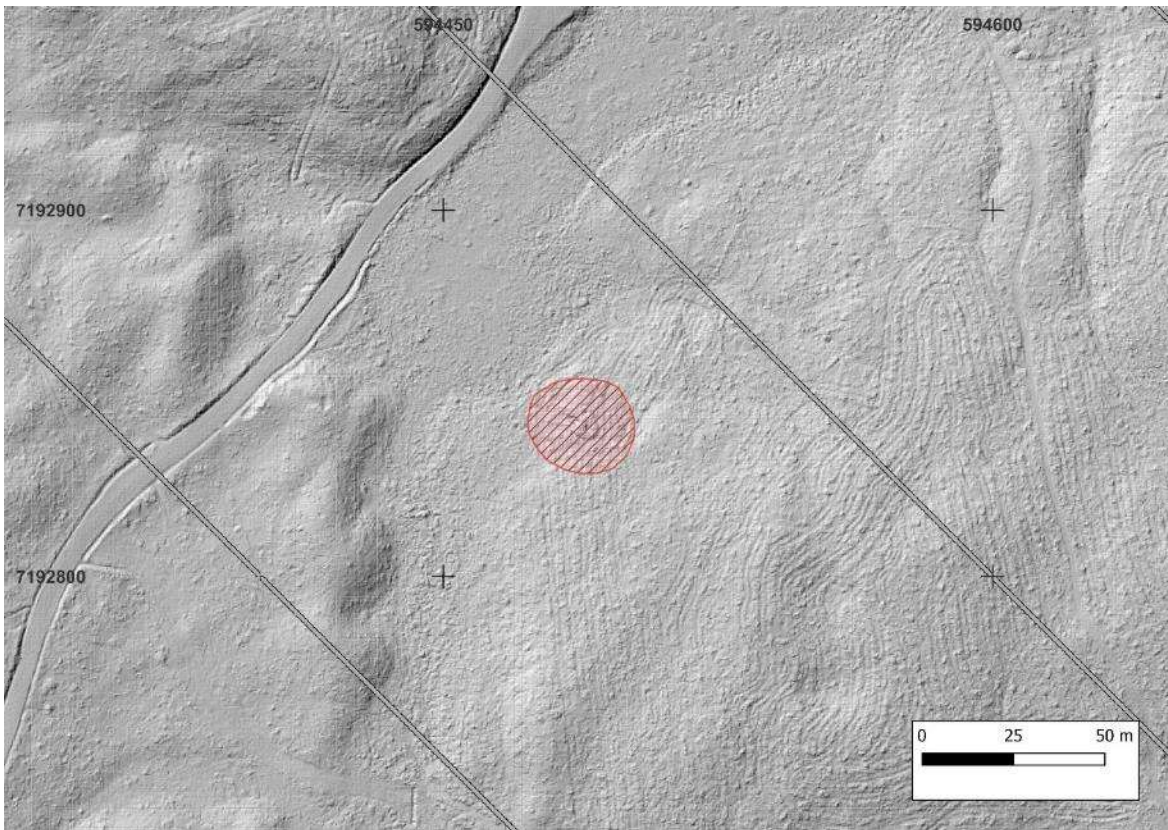
Nimi:	Pölyniemen tila 1
Kunta:	Suomussalmi
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
Ajoitus:	historiallinen
Aiemmat tutkimukset:	-
Koordinaatit:	N 7192841 E 594489 z 192 ± 2
Koordinaattiselite:	GPS-mittaus/MML:n rinnevarjoste

Kartta 15. Pölyniemen tila 1:n ja 2:n sekä iso 3:n kohdekartta.

Inventointi 2024:

Parimetristä mäntyvarvikkoa kasvavan hakkuun länsilaidalla sijaitsee pikkunätti tervahauta, jonka halkaisija on noin 9 m. Vallin leveys tervahaudassa on noin 2,5 m. Sen syvyys (keskeltä vallin laelle) on puolen metrin luokkaa. Halssi aukeaa länsiluoteeseen, kohti suota. Tervahautaa kiertää epäyhtenäinen ja epäselvä ojakaivanto. Maasto paikalla on kivistä moreenikangasta, kasvillisuus varvikkoa ja nuorta männikköä.

Kartta 16. Pölyniemen tila 1 MML:n viistovalovarjostekartalla (rinnevarjoste).

Kuva 4. Lapio pystyssä tervahaudan keskellä. Luoteeseen.

5.5. Pölyniemen tila 2*

Nimi:	Pölyniemen tila 2
Kunta:	Suomussalmi
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
Ajoitus:	historiallinen
Aiemmat tutkimukset:	-
Koordinaatit:	N 7192873 E 594738 z 193 ± 2
Koordinaattiselite:	GPS-mittaus/MML:n rinnevarjoste

Kohdekartta on kohteen 5.4. Pölyniemen tila 1 yhteydessä.

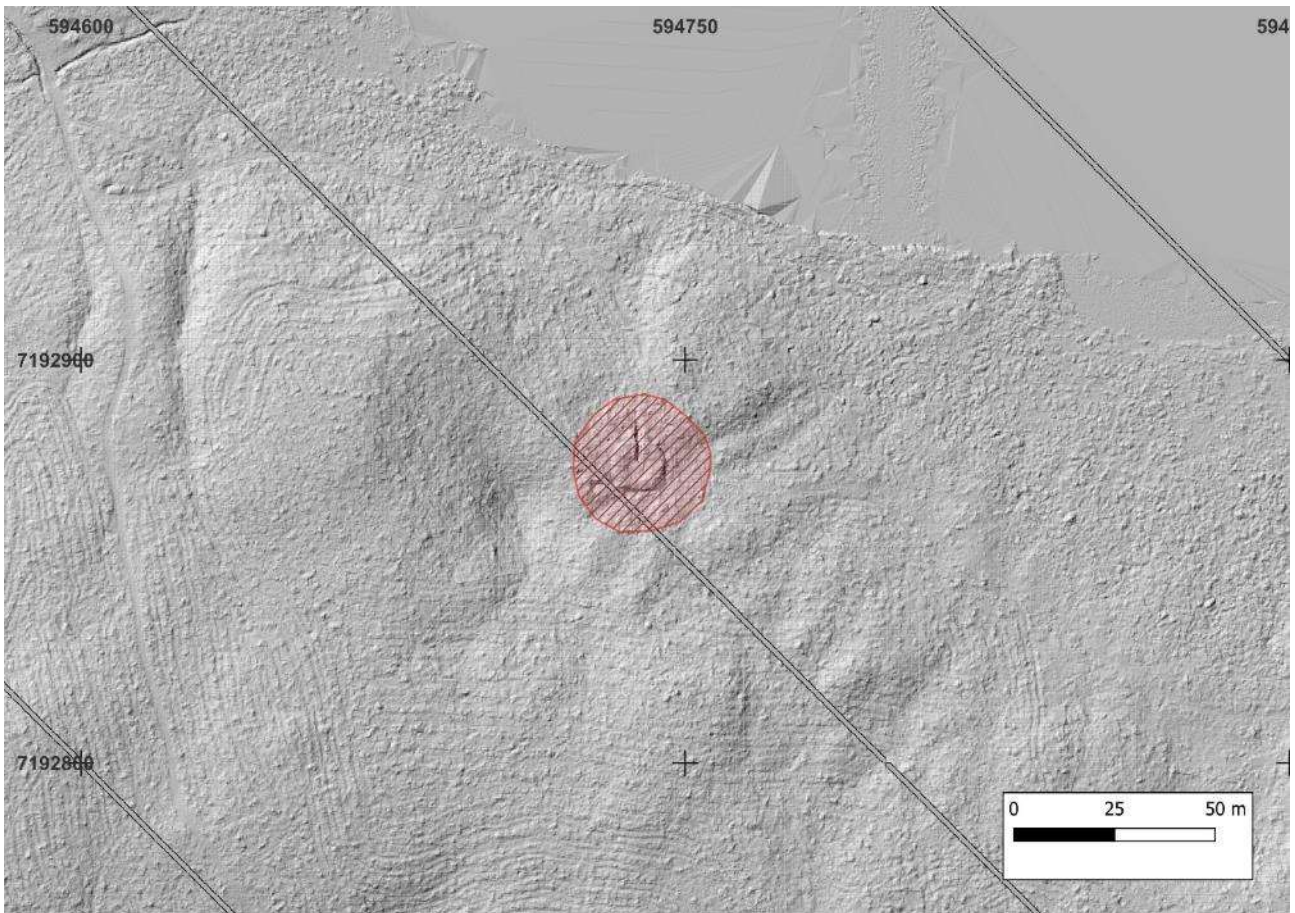
Inventointi 2024:

Reilun kymmenvuotiaan hakkuun koillislaidalla sijaitsee tervahauta, jonka halkaisija on noin 15 m. Vallin leveys haudassa on noin 5,5 m. Syvyyttä tervahaudalla on, sen keskeltä vallin laelle, noin 80 cm. Kapea halssiura laskee pohjoiseen.

Tervahauta sijoittuu pohjoiseen laskevaan rinteeseen siten, että sen eteläreuna on liki maantasainen, kun taas sen pohjoisreuna on yli metrin korkea. Tervahaudan päällä kasvaa tiheää koivua ja mäntyä, maaperä paikalla on kivistä moreenia.

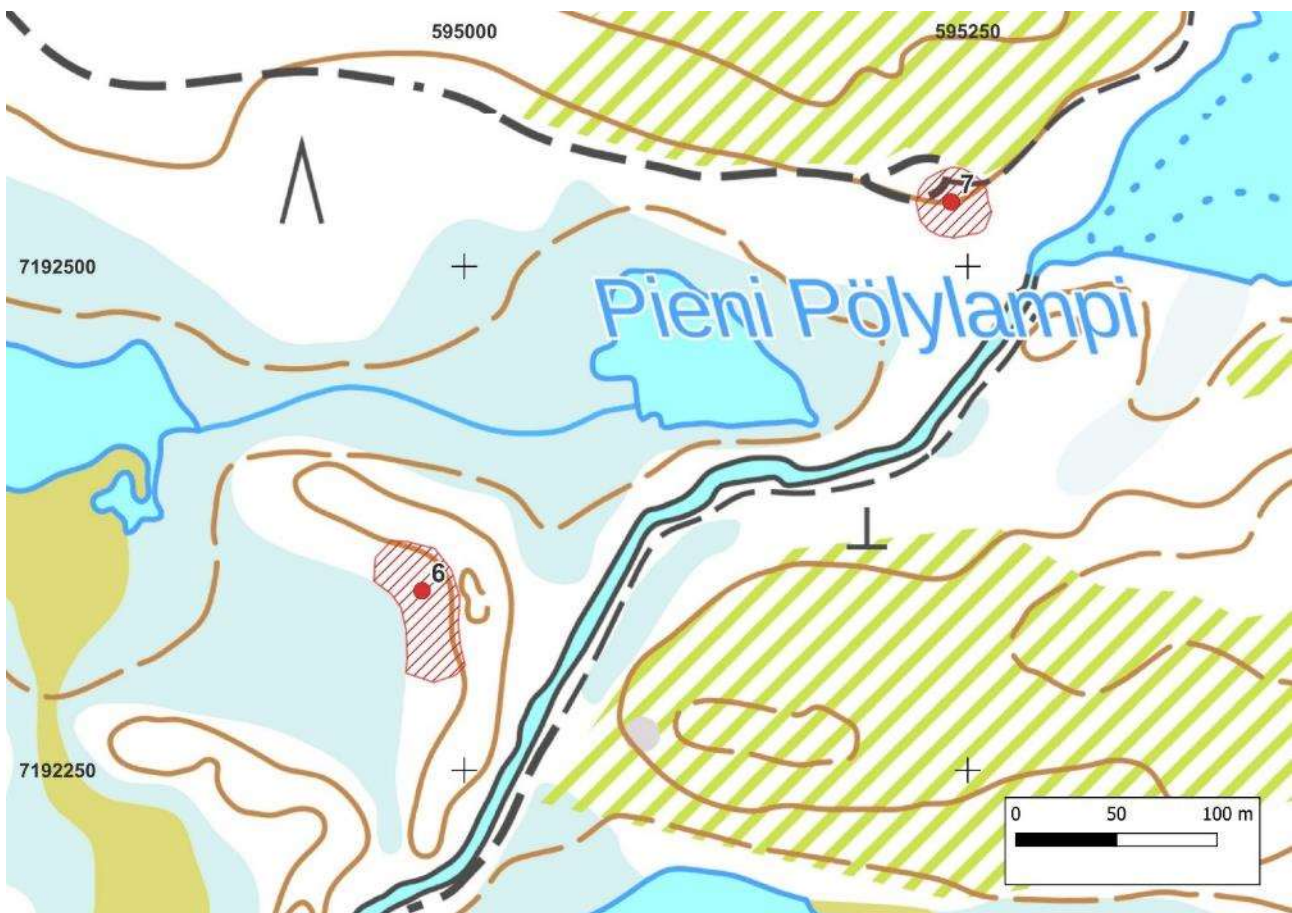
Kuva 5. Lapio pystyssä halssiuran oikealla (länsi)puolella. Etelään.

Kartta 17. Pölyniemen tila 2 MML:n viistovalovarjostekartalla (rinnevarjoste).

5.6. Pölylahti

Nimi:	Pölylahti
Kunta:	Suomussalmi
Muinaisjäännöstunnus:	1000041544
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös (aiemmin löytöpaikka)
Muinaisjäännöstyyppi:	eräsijat
Ajoitus:	rautakautinen, keskiaikainen
Aiemmat tutkimukset:	yksityinen ilmoittaja, ilmoitus 2021
Koordinaatit:	N 7192339 E 594979 z 189 ± 2
Koordinaattiselite:	Muinaisjäännösrekisteri / GPS-mittaus

Kartta 18. Pölylahden ja Pieni Pöylämpiin kohdekartta.

Muinaisjäännösrekisteri:

Metsää, alueella ainakin kolme maakumpua, jotka mahdollisesti nuotionpohja. Metallinetsinnässä paikalta on löytynyt myöhäisrautakautinen hihnanhela, kuparipeltiä ja rautaisia nuolenkärkiä (Ilppari ILM19427).

Huomautuksia: Nuolenkärki ja hela. Tarkastamaton. PAK 29.7.2021

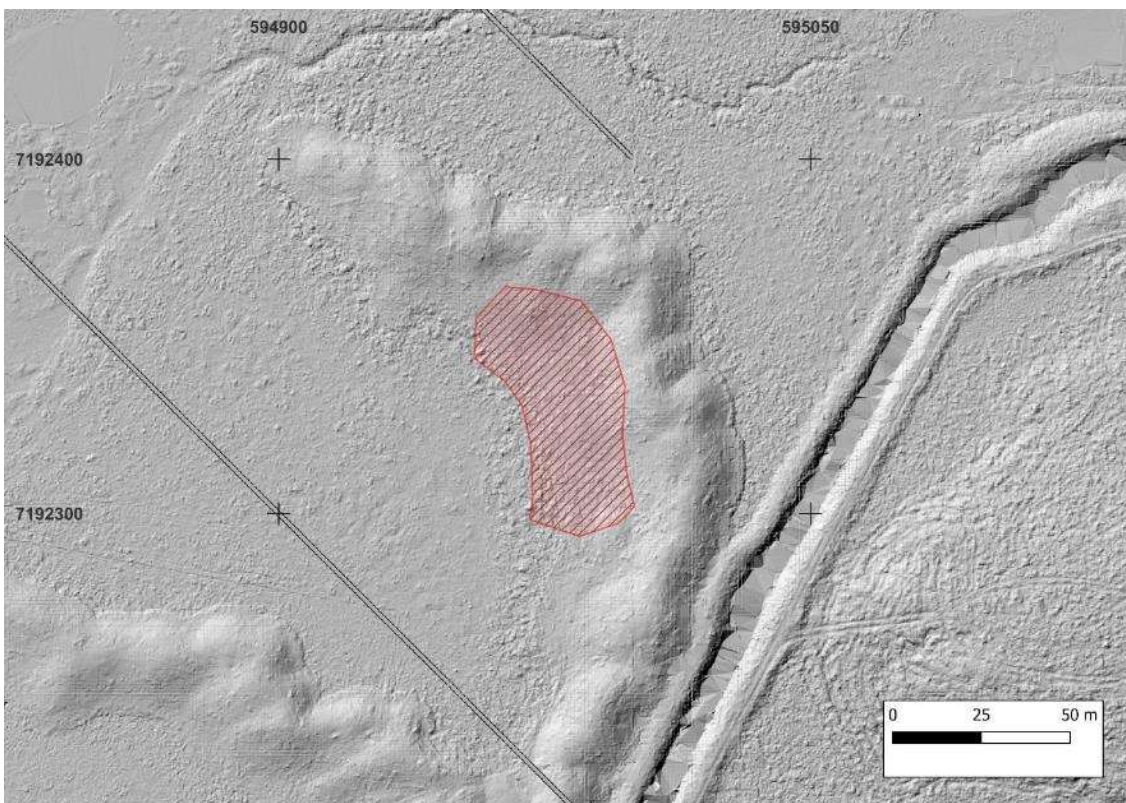
Inventointi 2024:

Inventoinnin aikana paikalta todettiin kolme lieden/nuotion jäännöstä (N 7192319 E 594990, N 7192339 E 594980 ja N 7192350 E 594980). Jäännökset ovat pyöreähköjä, halkaisijaltaan noin 1,2–1,5 m kokoisia ja alle 40 cm korkeita. Keskimmäisen jäännöksen kaakkoisreunalle tehdystä koekuopasta todettiin rapautuneita noin nyrkin kokoisia kiviä sekä hiilen ja noen sekaista hiekkaa. Löytöinä koekuopasta saatiin muutama palaneen luun kappale sekä pieni hioinkiven katkelma.

Aluetta käytiin läpi metallinilmaisimella, jonka avulla löydettiin pieni todennäköinen kuparipellin pala sekä muutaman sentin kokoinen kaksinkerroin taivutettu raudan(?) kappale, joka on mahdollisesti padan reunapala.

Löytöalue liedenjäännöksineen sijoittuu reilu parisataa metriä pitkän ja neljä-viisi metriä korkean hiekkamoreaniharjun suojaiseen ”kainaloon”, harjun länsipuolella. Maaperä paikalla on vähäkivistä hiekkaa, kasvusto avarapohjaista mäntymetsää.

Paikalta on aiemmin löytynyt metallinetsinnässä mm. rautakauden loppupuolen hihnanhela. Aiemmin tehtyjen löytöjen sekä nyt saatujen havaintojen perusteella kyseessä on rautakauteen-keskiaikaan ajoittuva leiripaikka, joka on säästynyt myöhemmältä maankäytöltä. Kohteelle laadittiin aluerajaus perustuen havaintoihin ja paikan topografiaan. Kohteelta inventoinnin aikana talteen otetut löydöt talletetaan Kansallismuseoon kokoelmiin päänumerolla KM47517 (diar. 23.9.2024).

Kartta 19. Pöyliähti MML:n viistovalvarjostekartalla (rinnevarjoste).

Kuva 6. Pöyrylän eräsijan aluetta. Kaakkoon.

Kuva 7. Paikalta havaittiin kolme lieden/nuotion jäännöstä, joista keskimmäisen laidalle tehtiin koekuoppa. Pohjoiseen.

Kuva 8. Lieden/nuotion jäännöksen laidalle tehdystä koekuopasta todettiin rapautuneita kiviä sekä hiilen ja noen sekaista hiekkaa. Rakenteen alla oli kaksoismaannos. Luoteeseen.

5.7. Pieni Pölylampi*

Nimi:	Pieni Pölylampi
Kunta:	Suomussalmi
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
Ajoitus:	historiallinen
Aiemmat tutkimukset:	-
Koordinaatit:	N 7192532 E 595242 z 190 ± 2
Koordinaattiselite:	GPS-mittaus/MML:n rinnevarjoste

Kohdekartta on kohteen 5.6. Pölylahti yhteydessä.

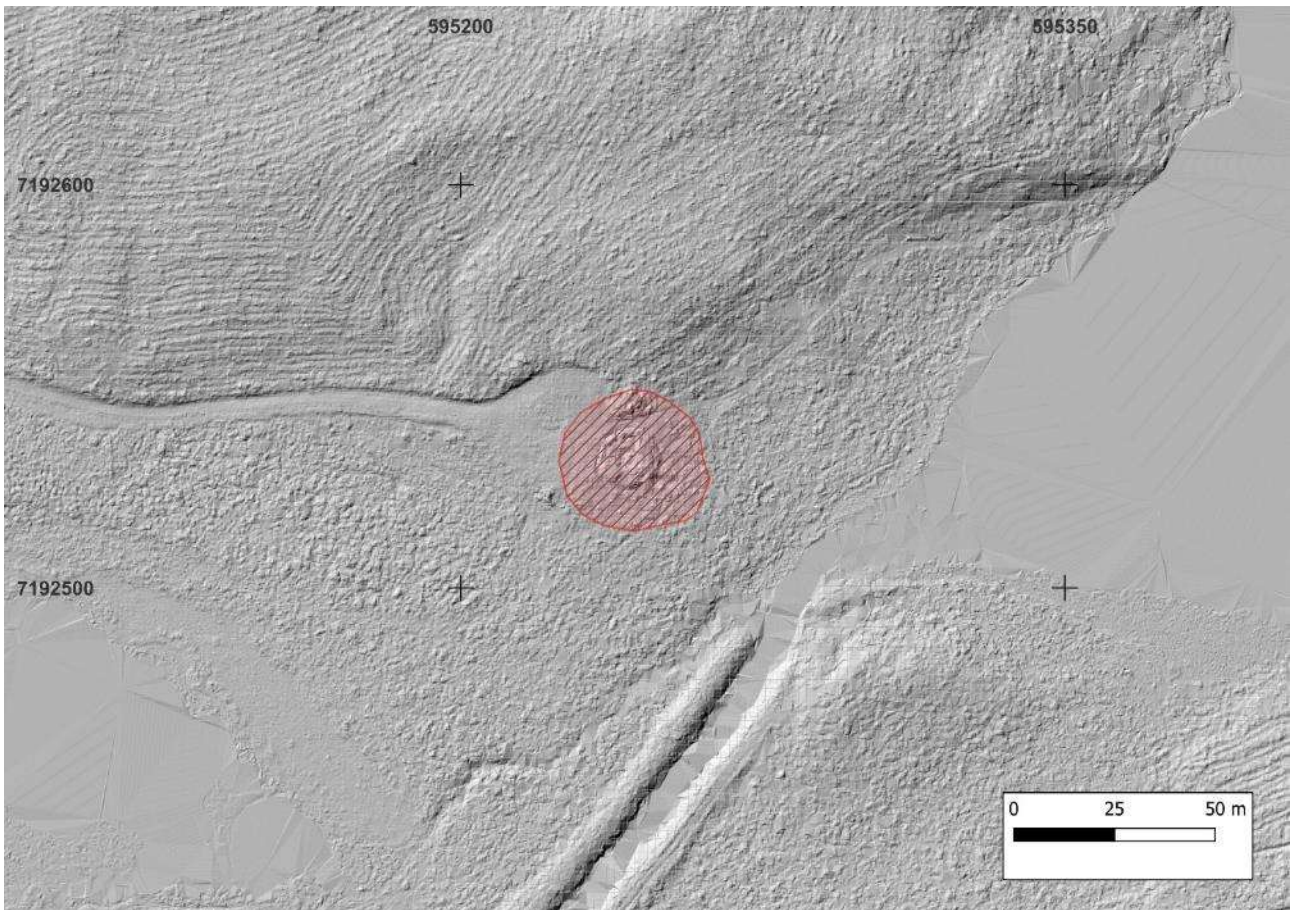
Inventointi 2024:

Aivan metsäautotien kääntöpaikan vieressä hiekkapohjaisella mäntykankaalla on yksittäinen tervahauta. Aluskasvillisuutta hallitsee sammal, jäkälä, varvut ja kanervat. Maastossa kasvaa myös koivuja sekä kuusta.

Tervahauta on halkaisijaltaan 16 m ja se on syvyydeltään 0,5–1 m. Tervahauta on matalampi kaakkoispuolelta ja sisäpuoli on muutenkin epätasainen. Sen vallit ovat 4,5 m leveät ja 0,3–1 m korkeat. Vallin edessä kiertää oja tervahaudan ympäri. Tervahaudan halssi antaa kaakkoon ja on kooltaan 3,5 x 1,5 x 1 m. Halssista jatkuu juoksutusura näkyvänä noin 3 m matkalta. Tervahaudan sisäpuolella kasvaa jonkin verran varttuneempaa puustoa.

Kuva 9. Pieni Pölylahden tervahauta. Kuvasta erottuu hyvin tervahautaa kiertävä oja. Etelälounaaseen.

Kartta 20. Pieni Pöylampi MML:n viistovalvarjoste (rinnevarjoste).

5.8. Pölyniemi*

Nimi:	Pölyniemi
Kunta:	Suomussalmi
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
Ajoitus:	historiallinen
Aiemmat tutkimukset:	-
Koordinaatit:	N 7192121 E 595870 z alin 187 ylin 190 ± 2
Koordinaattiselite:	GPS-mittaus/MML:n rinnevarjoste/kaakossa sijaitseva tervahauta

Inventointi 2024:

Pölyniemen itäpäässä sijaitsee kaksi vierekkäistä tervahautaa. Tervahaudat ovat tiheän puuston peittämiä ja siten myös hankalasti kuvattavia. Puusto on koivuvoittoista sekametsää, jossa kasvaa koivun lisäksi ainakin leppää, pihlajaa, mäntyä ja katajaa sekä yksittäisiä vanhempia kuusia. Aluskasvillisuutta hallitsevat varvut, suopursu sekä sammal.

Kaakossa sijaitseva tervahauta on halkaisijaltaan noin 16 m ja se on alle 1 m syvä. Tervahaudan antaa etelään ja on kooltaan noin 4 x 1,5 x 1 m. Tervahaudan vallit ovat sen pohjoispuolella olemattomat, mutta eteläpuolella selkeämmät ja leveydeltään 3 m. Korkeutta valleilla on eteläpuolella 0,5 ja 1 m välillä.

Kuva 10. Kaakossa sijaitsevassa tervahaudassa kasvaa lehtipuita. Lounaaseen.

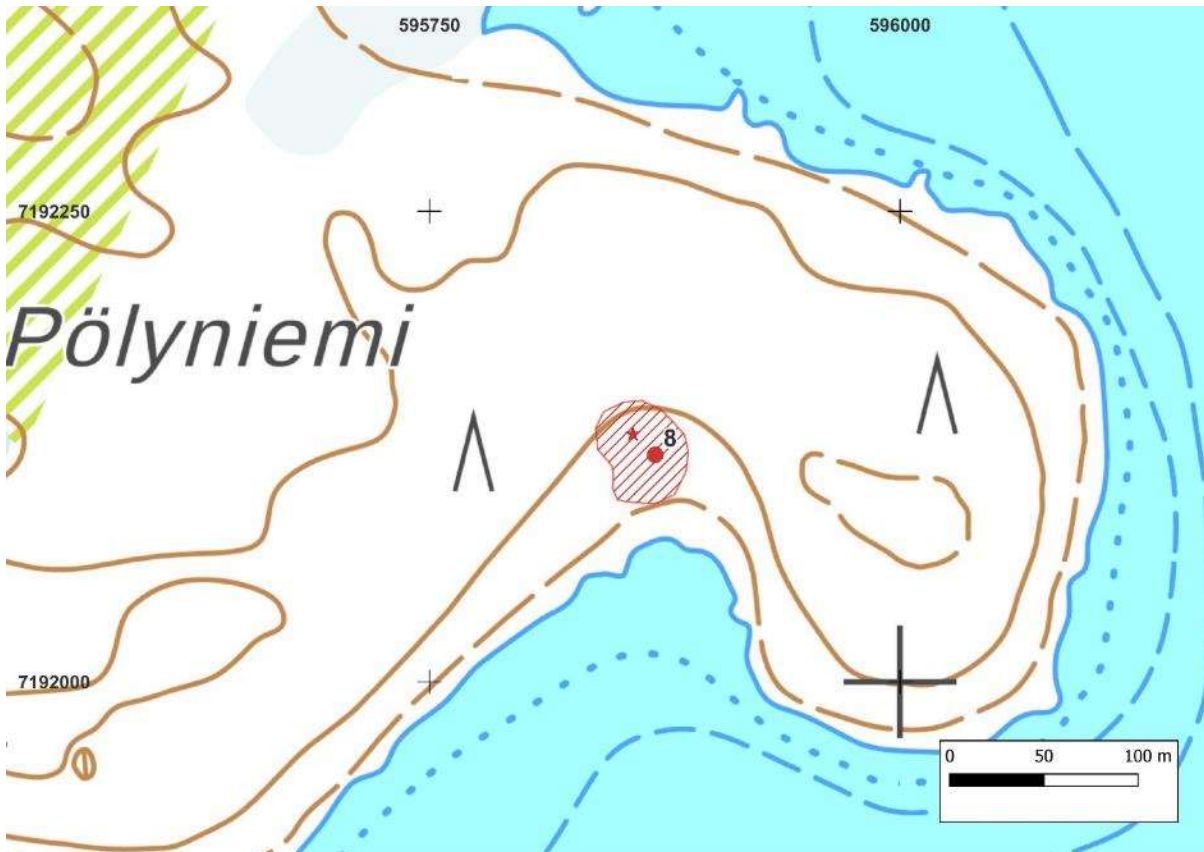
Alakohde:

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
 Ajoitus: historiallinen
 Koordinaatit: N 7192132 E 595858 z
 Koordinaattiselite: GPS-mittaus/MML:n rinnevarjoste

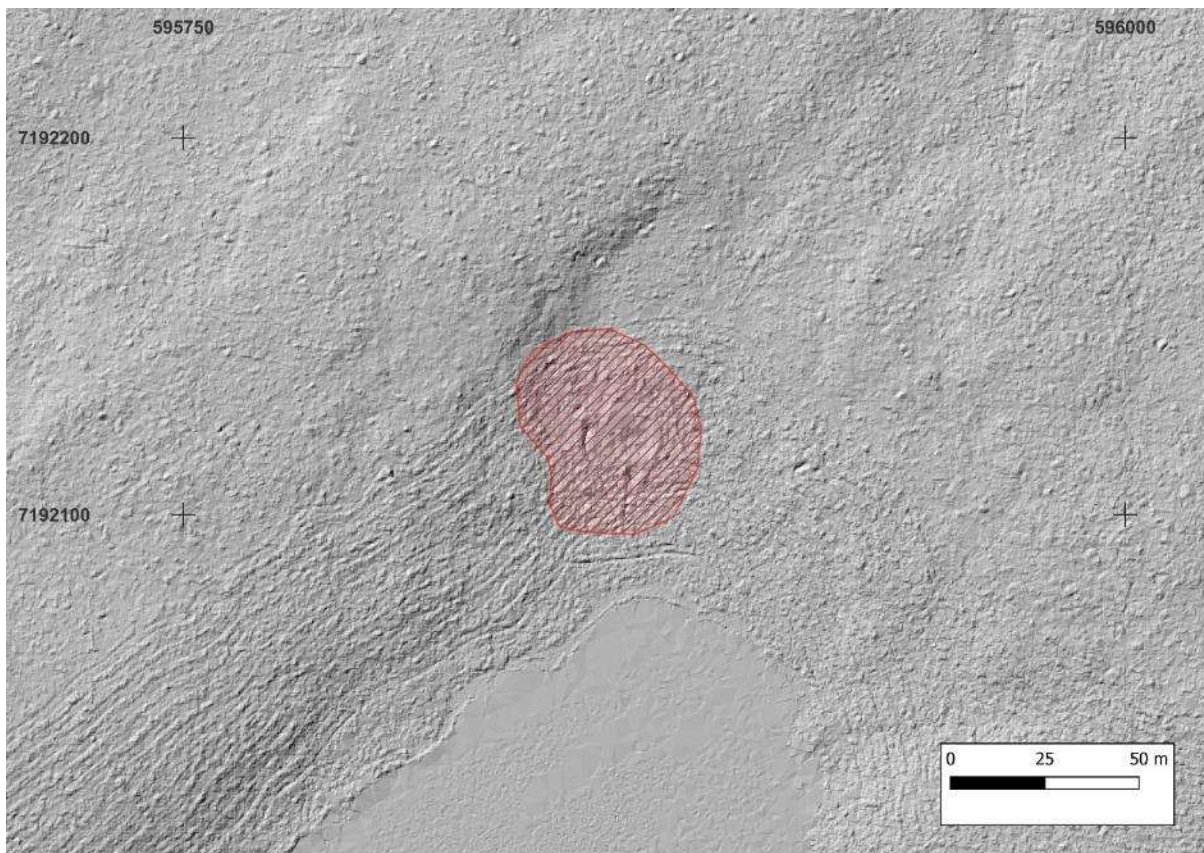
Ensimmäisen tervahaudan luoteispuolella, melkein vallissa kiinni, on toinen tervahauta. Tervahauta on halkaisijaltaan 18–19 m ja sillä on syvyyttä 0,6 m. Halssi antaa etelälounaaseen ja on kooltaan 3 x 1,5 x 1,2 m. Juoksutusuran jatkuu ojamaisena noin 20 m. Tervahaudan vallissa on paljon kuoppia. Pohjoispuolella on havaittavissa tuplavallia ja lounaispuolella vallin keskellä on ojamaista rakennetta. Korkeutta vallilla on 0,5–1 m.

Kuva 11. Luoteisempi tervahauta on tiheän puuston peittämää. Koilliseen.

Kartta 21. Pölyniemen tervahautojen kohdekartta.

Kartta 22. Pölyniemi MML:n viistovalovarjostekartalla (rinnevarjoste).

5.9. Heikkilä

Nimi:	Heikkilä
Kunta:	Suomussalmi
Muinaisjäännöstunnus:	777010043
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	asuinpaikat
Ajoitus:	kivikautinen
Aiemmat tutkimukset:	Matti Huurre inventointi 1958
Koordinaatit:	N 7191260 E 595818 z 187
Koordinaattiselite:	Muinaisjäännösrekisteri

Kartta 23. Heikkilän ja Sikoniemen kohdekartta.

Muinaisjäännösrekisteri:

Asuinpaikka sijaitsee Alanteenjärven etelärannalla, Heikkilän talosta koilliseen, järveen päin viettävällä rinteellä, viljelyspellon alueella.

Löydöt: KM 14512

Huomautuksia: Kvartsi-iskoksia (17 kpl) ja kaksi kiveä, joita on mahdollisesti käytetty hioimina.

Inventointi 2024:

Kivikautinen asuinpaikka sijaitsee Heikkilän talon koillispuolen pellossa ja rantapusikossa. Havainnointimahdollisuudet inventoinnin aikana olivat olemattomat pellon kasvaessa heinää, eikä paikalta saatu havaintoja muinaisjäännöksestä. Aluerajaus jää ennalleen.

Kuva 12. Kivikautinen asuinpaikka sijoittuu pellon ja rantapusikon kohdalle, kuvassa rakennuksen taakse. Itään.

5.10. Sikoniemi

Nimi:	Sikoniemi
Kunta:	Suomussalmi
Muinaisjäännöstunnus:	777010042
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	asuinpaikat
Ajoitus:	kivikautinen
Aiemmat tutkimukset:	Matti Huurre inventointi 1958
Koordinaatit:	N 7191412 E 596071 z 187
Koordinaattiselite:	Muinaisjäännösrekisteri

Kohdekartta on kohteen 5.9. Heikkilä yhteydessä.

Muinaisjäännösrekisteri:

Asuinpaikka sijaitsee Alanteenjärvessä olevan entisen Alanteenniemen (nyt saarena) länsipäässä olevassa Sikoniemessä. Asuinpaikkalöydöt ovat tulleet esille viljelyspellon alueelta.

Löydöt: KM 14513

Huomautuksia: Kvartsi-iskoksia (29 kpl).

Inventointi 2024:

Kivikautinen asuinpaikka sijaitsee pellon ja rantapusikon alueella. Havaintomahdollisuudet paikalla olivat huonot heinällä olevan pellon takia. Muinaisjäännösalueen itä- ja pohjoispuolille tehtiin muutama koekuoppa, joista ei havaittu muinaisjäännöstä. Kohteen aluerajaus jää ennalleen.

Kuva 13. Kivikautisen asuinpaikan (Sikoniemi) maastoa. Etelään.

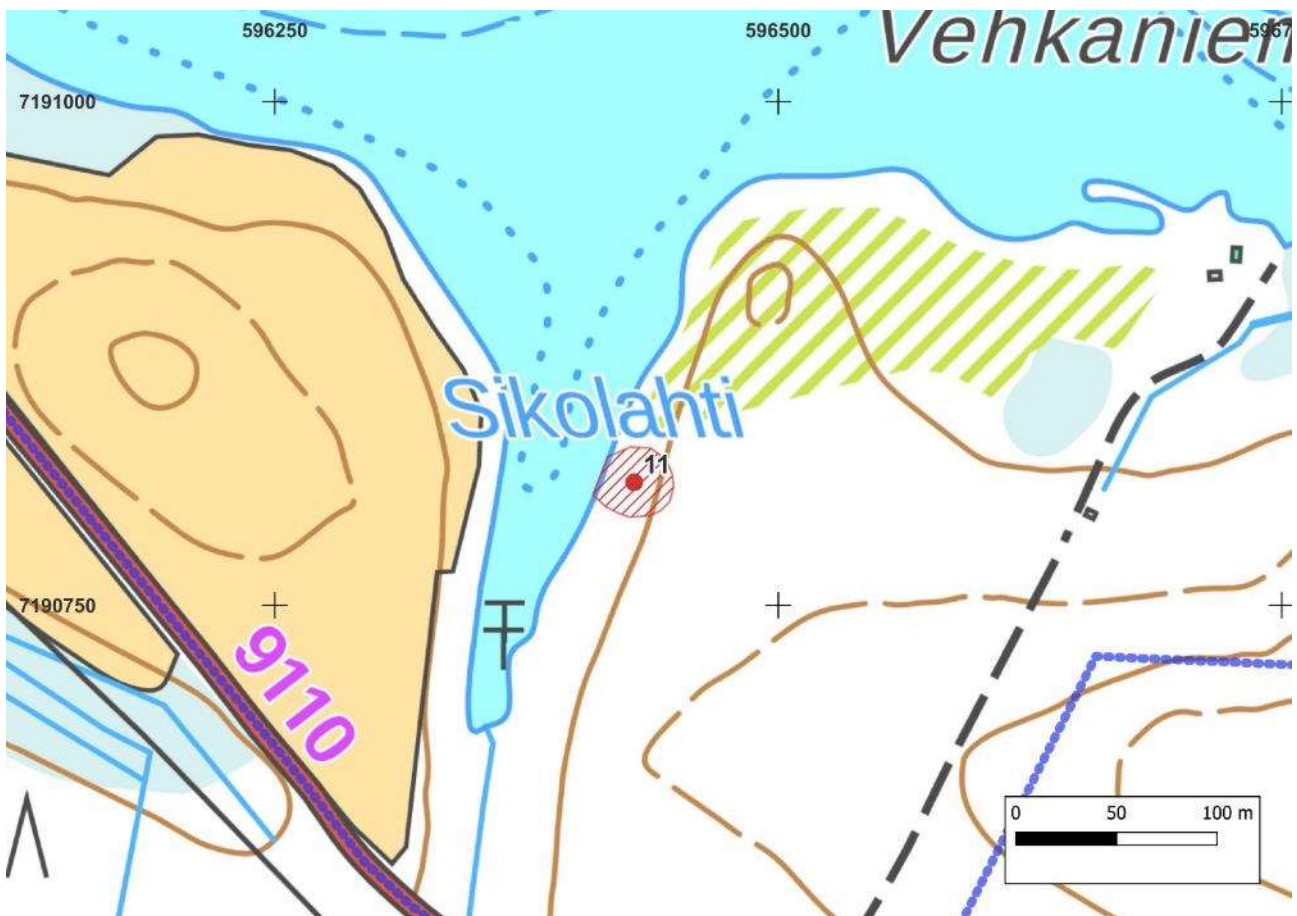
5.11. Sikolahti*

Nimi:	Sikolahti
Kunta:	Suomussalmi
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
Ajoitus:	historiallinen
Aiemmat tutkimukset:	-
Koordinaatit:	N 7190811 E 596428 z alin 187 ylin 190 ± 2
Koordinaattiselite:	GPS-mittaus/MML:n rinnevarjoste

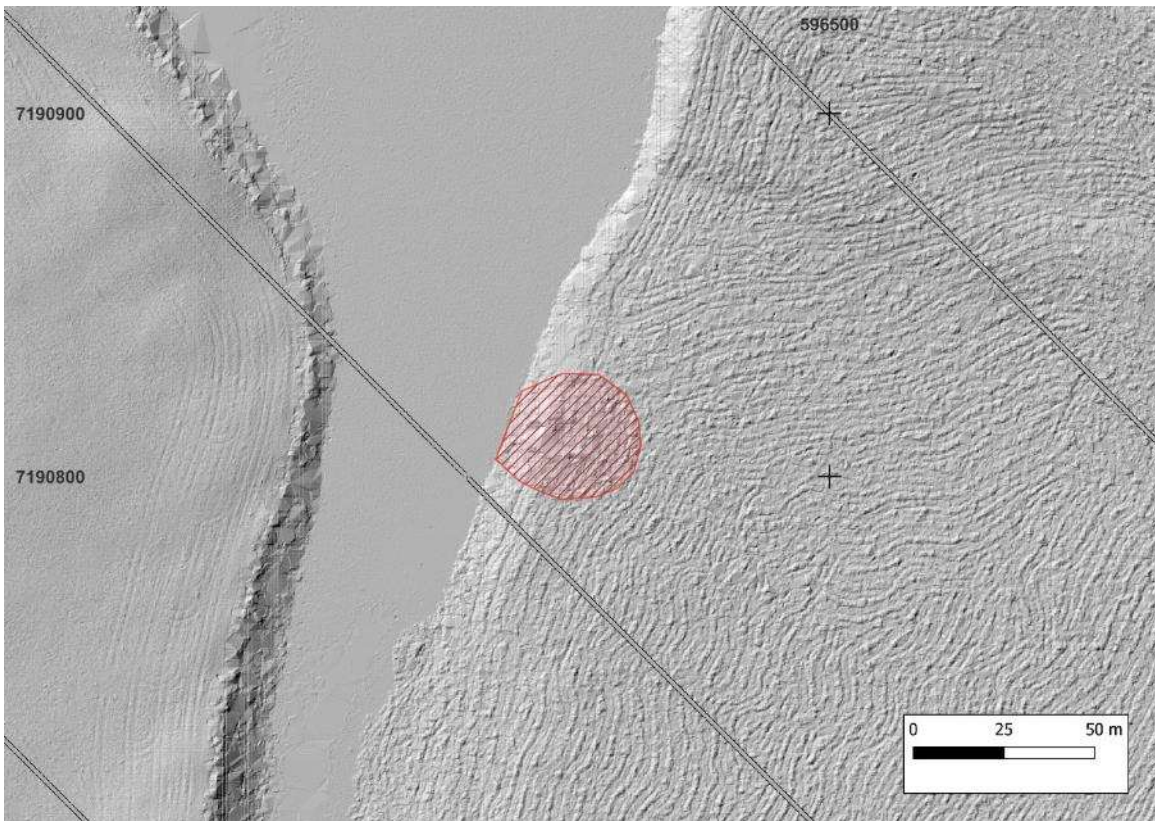
Inventointi 2024:

Sikolahteen laskevassa mäessä on yksittäinen osin tuhoutunut tervahauta. Tervahaudan läpi menee polkuja sekä metsäkoneen jälki. Tervahauta on melko tiheässä nuorehkoissa talousmetsässä, jossa kasvaa koivua, mäntyä, kuusta sekä katajaa. Aluskasvillisuutena on varpuja sekä sammalta.

Halkaisijaltaan tervahauta on 18–20 m ja se on hieman epäsymmetrinen. Syvyyttä sillä on 1 m. Halssi on lännessä ja laskee järveen. Kooltaan halssi on 5 x 1,5 x 1–1,5 m. Vallissa on kuoppia ja se on leveydeltään 4–5 m. Matalimmillaan valli on 0,2 m ja syvimmillään länsipuolella se on 1,5 m.

Kartta 24. Sikolahden kohdekartta.

Kartta 25. Sikolahti MML:n viistovalovarjostekartalla (rinnevarjoste).

Kuva 14. Tervahaudan läpi kulkee useita polkuja. Koilliseen.

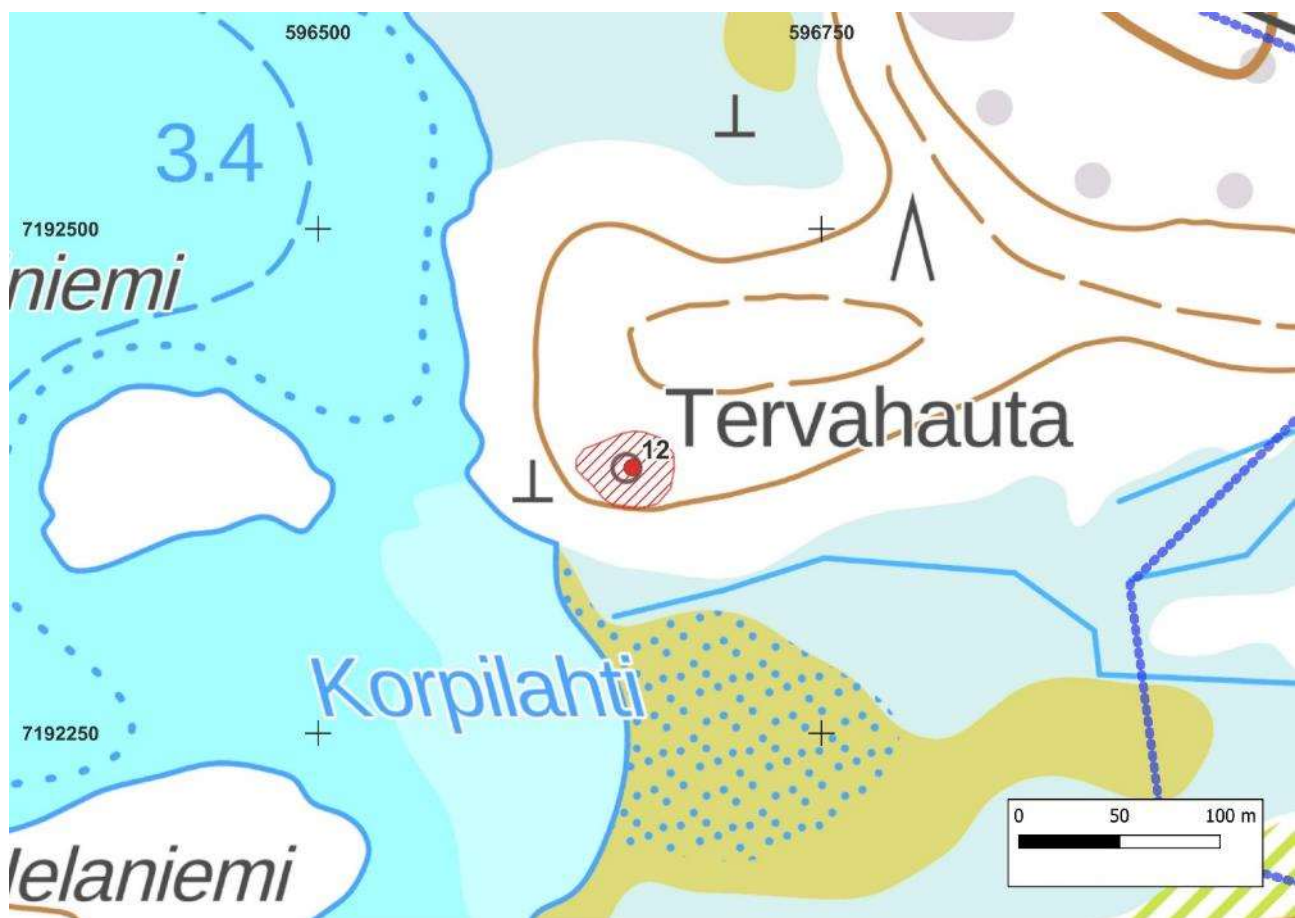
5.12. Korpilahti*

Nimi:	Korpilahti
Kunta:	Suomussalmi
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
Ajoitus:	historiallinen
Aiemmat tutkimukset:	-
Koordinaatit:	N 7192382 E 596656 z 190 ± 2
Koordinaattiselite:	GPS-mittaus/MML:n rinnevarjoste

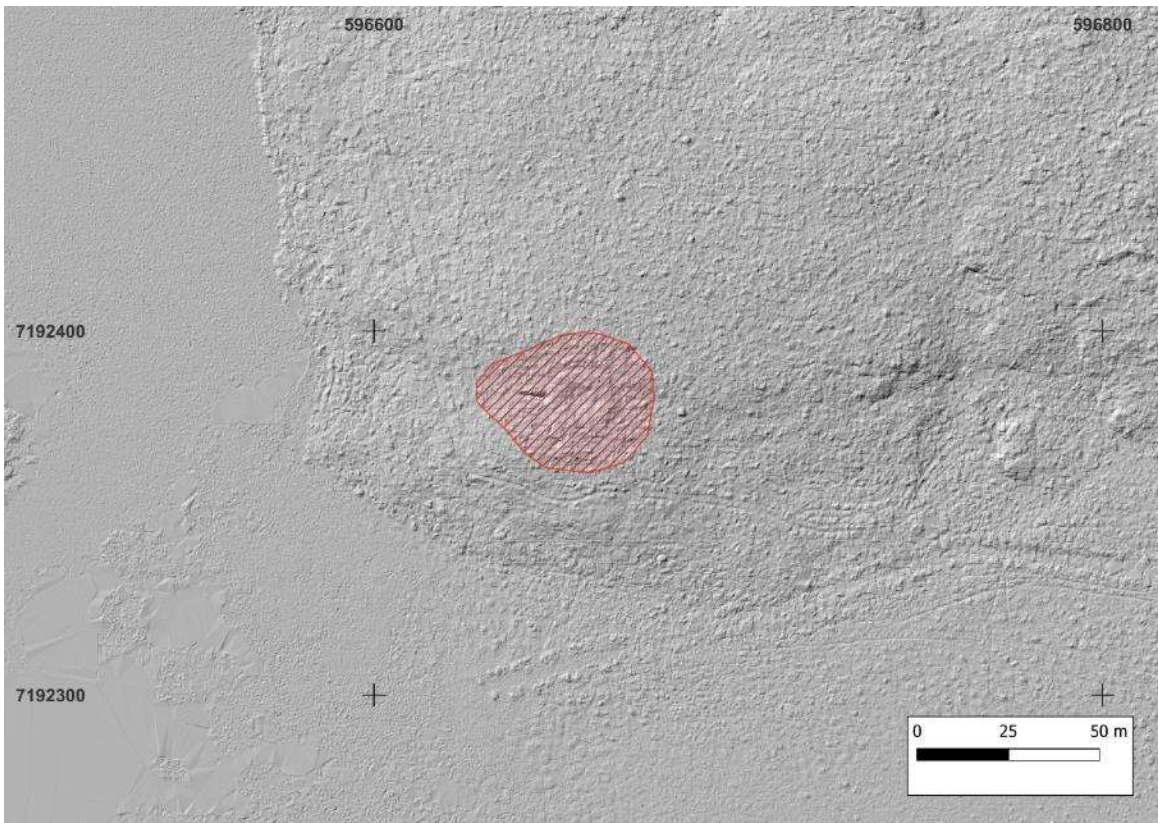
Inventointi 2024:

Korpi Niemessä sijaitsevan tervahaudan halkaisija on noin 20 m. Tervahauta on laakea ja sen vallin leveys on 5–6 m. Korkeutta valleilla on alle metri. Kapea, osin metsätöiden seurauksena tuhoutunut halssiaukko suuntaa länteen.

Paikalla kasvaa tiheää mäntytaimikkoa, jonka vuoksi tervahautaa on hankala hahmottaa maastossa. Maaperä on kivistä moreenia.

Kartta 26. Korpilahden kohdekartta.

Kartta 27. Korpilahti MML:n viistovalovarjostekartalla (rinnevarjoste).

Kuva 15. Korpilahden tervahauta sijaitsee tiheässä mäntytaimikossa. Pohjoiseen.

5.13. Lahdenperä 1*

Nimi:	Lahdenperä 1
Kunta:	Suomussalmi
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
Ajoitus:	historiallinen
Aiemmat tutkimukset:	-
Koordinaatit:	N 7191949 E 597262 z alin 191 ylin 193 ± 2
Koordinaattiselite:	GPS-mittaus/MML:n rinnevarjoste

Inventointi 2024:

Lahdenperän pohjoisrannalla, Hirsikankaan tyvessä sijaitsee kaksi vierekkäistä tervahautaa. Itäisemmän tervahaudan halkaisija on noin 19 m, syvyys yli 1,5 m. Vallin leveys on noin 5 m ja niissä on paljon eläinten koloja. Halssiaukko aukeaa itään.

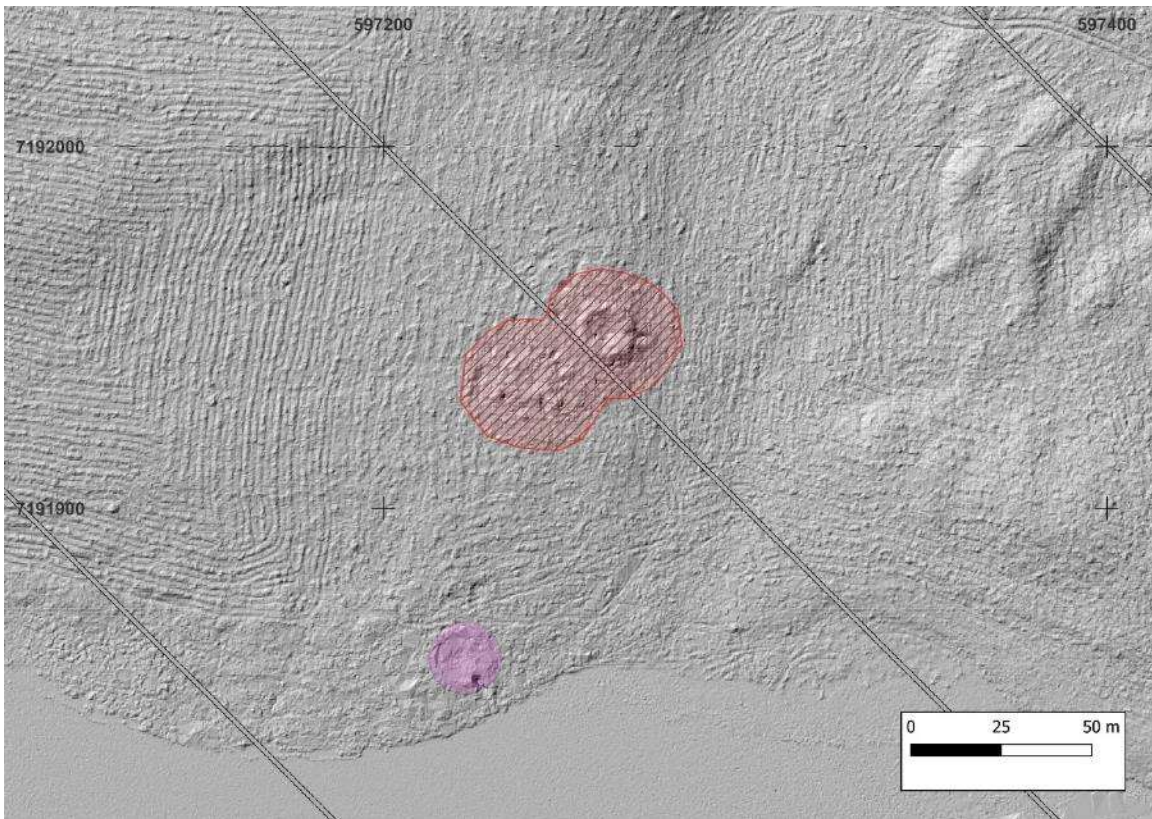
Paikka on vanhaa hakkuuaukeaa, joka inventoinnin aikaan kasvoi tiheää mäntytaimikkoa. Itäisemmän tervahaudan päällä kasvaa varttuneempaa puustoa.

Itäisemmän tervahaudan länsipuolella sijaitsee matalampi tervahauta (N 7191936 E 597241), joka huomattiin vasta inventoinnin raportointityön yhteydessä MML:n 5p aineistosta. Tervahautojen välinen etäisyys on alle 10 m. Kohteelle laadittiin aluerajaus, joka pitää sisällään molemmat tervahaudat, vaikka läntisempää niistä ei maastossa havaittu eikä tarkastettu.

Kartta 28. Lahdenperä 1:n ja 2:n kohdekartta.

Lahdenperä 1 on merkitty karttaan punaisella pisteellä ja numerolla 13. Kohteen aluerajaus on punaisella vinorasterilla ja sen alakohde punaisella tähdellä. Lahdenperä 2 on kartassa violetilla pisteellä ja numerolla 45.

Kartta 29. Lahdenperä 1 ja 2 MML:n viistöalovarjostekartalla (rinnevarjoste).

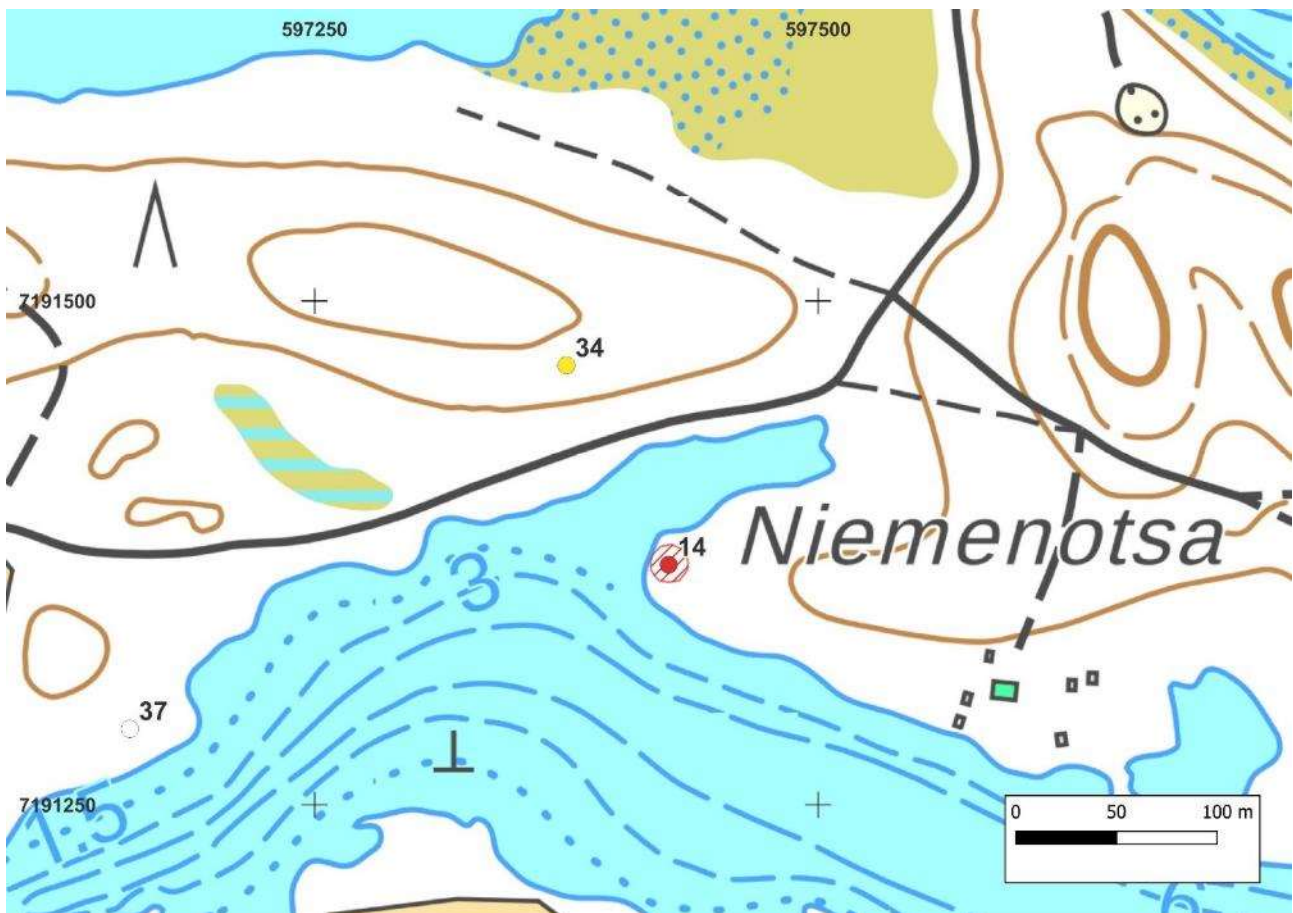
Kuva 16. Lahdenperä itäisempi tervahauta. Kaakkoon.

5.14. Niemenotsa*

Nimi:	Niemenotsa
Kunta:	Suomussalmi
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, hiilihaudat
Ajoitus:	ajoittamaton, historiallinen?
Aiemmat tutkimukset:	-
Koordinaatit:	N 7191369 E 597426 z 188 ± 2
Koordinaattiselite:	GPS-mittaus/MML:n rinnevarjoste

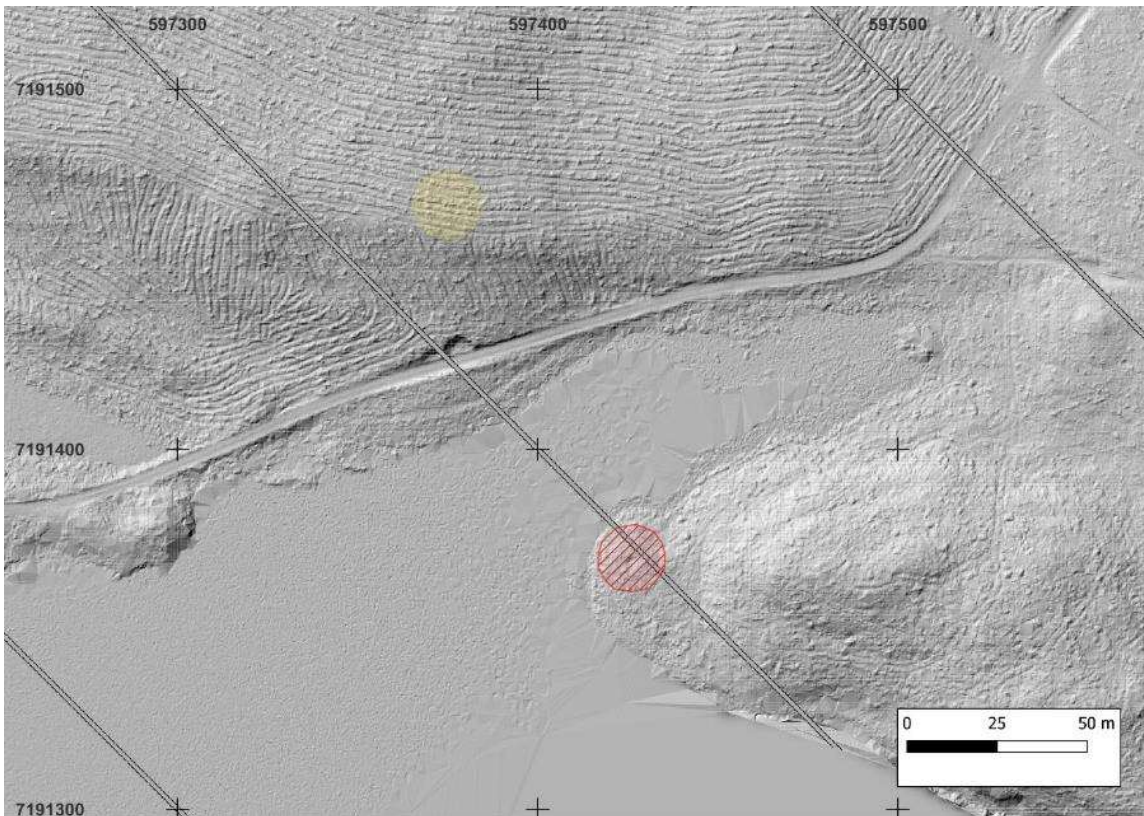
Inventointi 2024:

Niemenotsan tasaisessa länsikärjessä sijaitsee mahdolliseksi hiilihaudaksi tulkittu kuoppajäännös. Kuopan koko on noin 1,5 m ja syvyys noin 0,7 m, joskin muhkea sammalikko-varvikko hankaloitti kuoppajäännöksen tarkan koon havainnointia. Kuopan ympärillä ei ollut havaittavaa vallia. Kuoppajäännöksen pohjalle tehdystä koekuopasta todettiin 20–25 cm paksu hiilen ja noen sekainen hiekkakerros, jonka alla maalaji oli puhdas hiekka.

Kartta 30. Niemenotsan ja Joosepinkulman kohdekartta.

Niemenotsa on kartassa punaisella pisteellä ja numerolla 14. Kohteen aluerajaus on merkitty punaisella vinorasterilla. Joosepinkulma on merkitty keltaisella pisteellä sekä numerolla 34. Vasemmassa alareunassa näkyy valkoisella pisteellä myös muu kohde 5.37. Vasikkavirta.

Kartta 31. Niemenotsa sekä Joosepinkulma MML:n viistovalovarjostekartalla (rinnevarjoste).

Kuva 17. Lapio pystyssä Niemenotsan kuoppajäännöksessä. Länteen.

5.15. Rajamaa*

Nimi:	Rajamaa
Kunta:	Suomussalmi
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	asuinpaikat
Ajoitus:	kivikautinen
Aiemmat tutkimukset:	-
Koordinaatit:	N 7191201 E 598277 z 186 ± 2
Koordinaattiselite:	GPS-mittaus

Inventointi 2024:

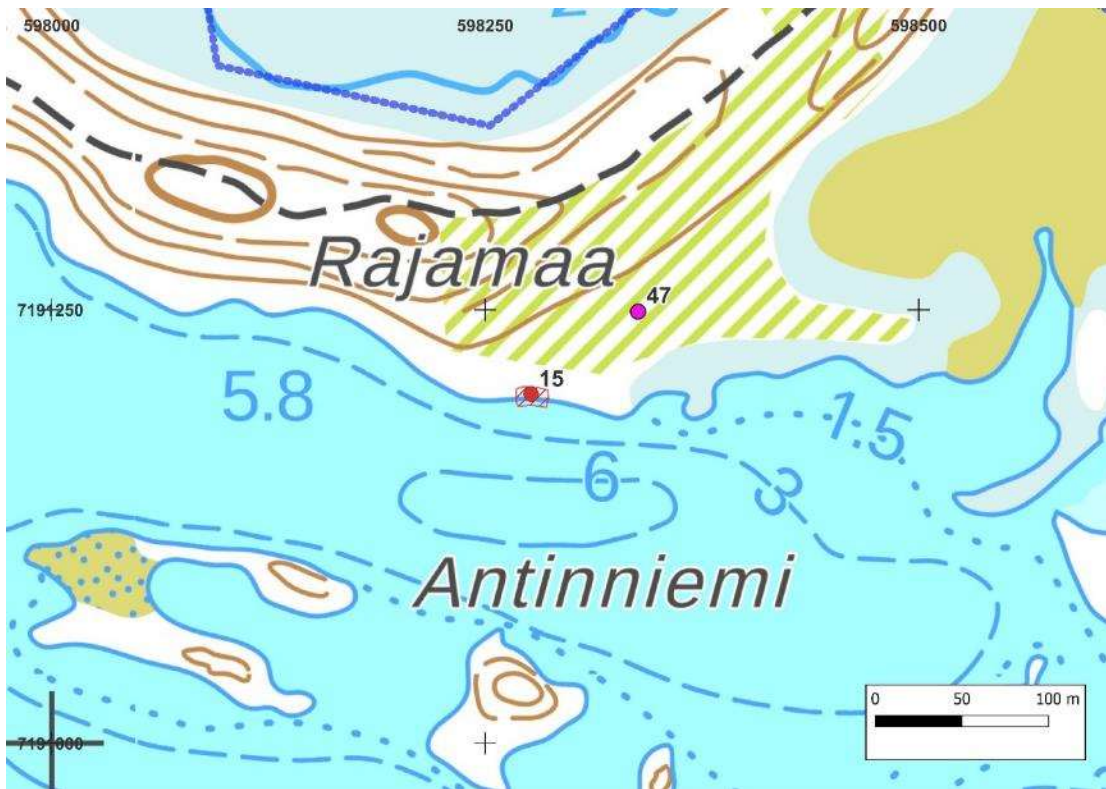
Parvajärven pohjoisrannalta havaittiin toistakymmentä kvartsi-iskosta sekä rapautuneiden kivien keskittymä. Havainnot saatiin noin 15 * 1,5 m kokoiselta alueelta rantavedestä. Rapautuneet kivet olivat noin nyrkin kokoisia ja noin neliömetrin alueella. Kivikeskittymä on todennäköisesti esihistoriallisen lieden jäännös.

Rantavettä pystyi kahlaamaan kuivin saappain noin 1–1,5 m etäisyydelle rantaviivasta. Kuivan maan puolelle tehtiin puolenkymmentä tuloksetonta koekuoppaa. Maaperä kuivan maan puolella ja matalassa rantavedessä on hiekka. Syvemmällä vedessä maalaji näytti olevan kivistä.

Paikalla on kivikautinen asuinpaikka, joka on jäänyt, ainakin osin, vedennousun alle. Asuinpaikka on voinut myös sortua veteen rantaeroosion vaikutuksesta. Kohteelle laadittiin aluerajaus, joka perustuu tehtyihin havaintoihin. Kvartsi-iskoksista otettiin talteen muutamia ja ne talletetaan Kansallismuseon kokoelmiin numerolla KM47518 (diar. 23.9.2024).

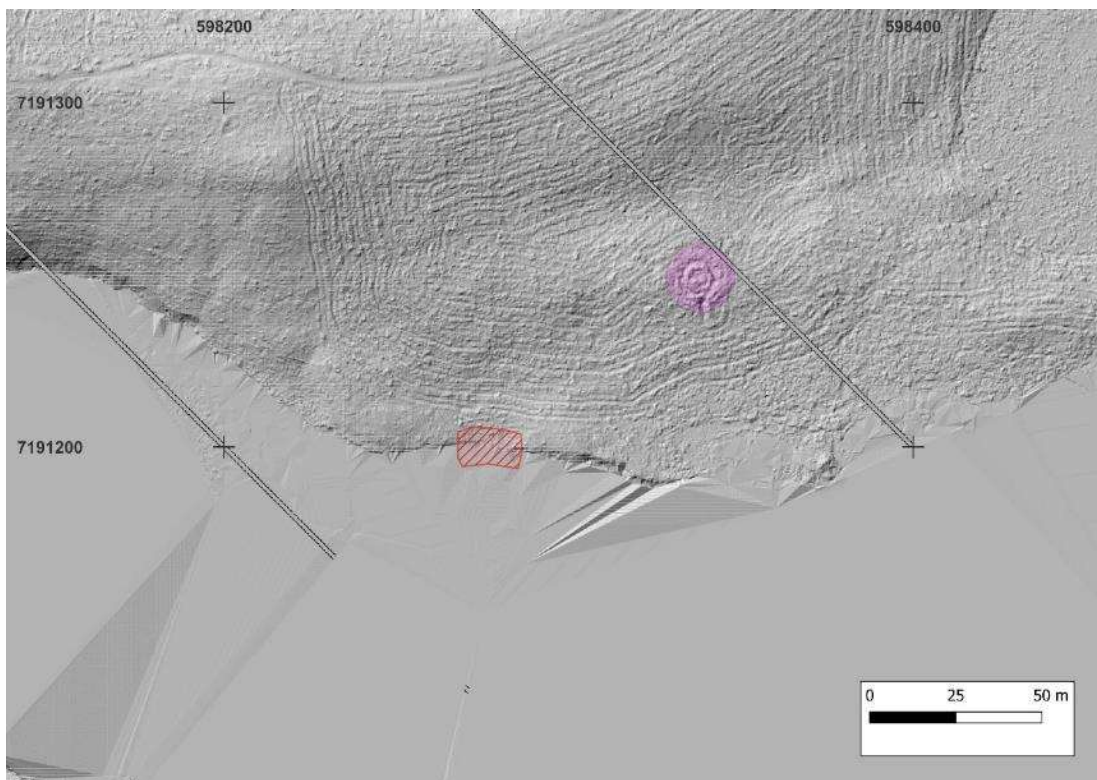

Kuva 18. Kvartsi-iskoksia havaittiin rantavedestä noin 15 * 1,5 m kokoiselta alueelta. Länteen.

Kartta 32. Rajamaan ja Antinniemen kohdekartta.

Rajamaa on kartassa punaisella pisteellä sekä numerolla 15. Sen ehdotettu aluerajaus on punaisella vinorasterilla. Antinniemen mahdollinen muinaisjäännös on kartassa violetilla pisteellä ja numerolla 46. Sininen katkoviiva kuvaa inventoitavan alueen rajaa.

Kartta 33. Rajamaa ja Antinniemi MML:n viistovalovarjostekartalla (rinnevarjoste).

5.16. Parvakangas 1*

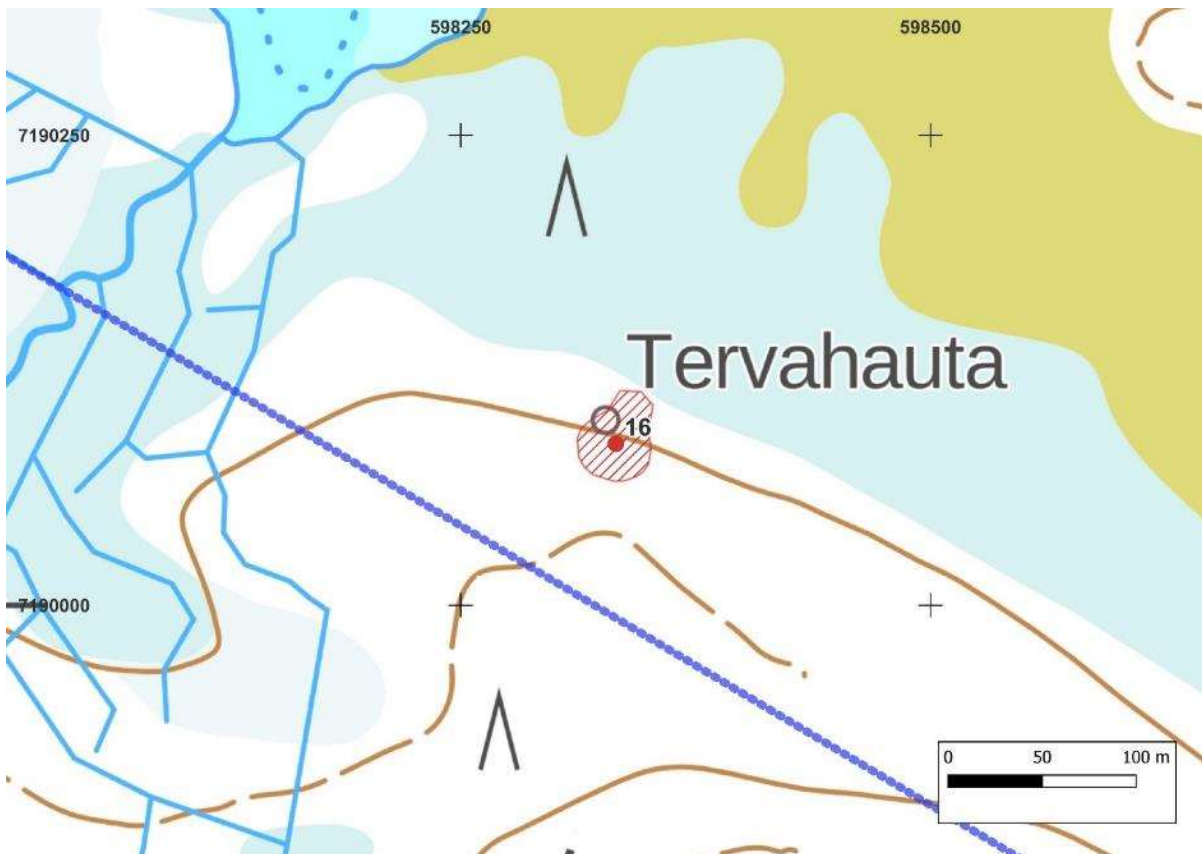
Nimi:	Parvakangas 1
Kunta:	Suomussalmi
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
Ajoitus:	historiallinen
Aiemmat tutkimukset:	-
Koordinaatit:	N 7190086 E 598332 z 190 ± 2
Koordinaattiselite:	GPS-mittaus/MML:n rinnevarjoste

Inventointi 2024:

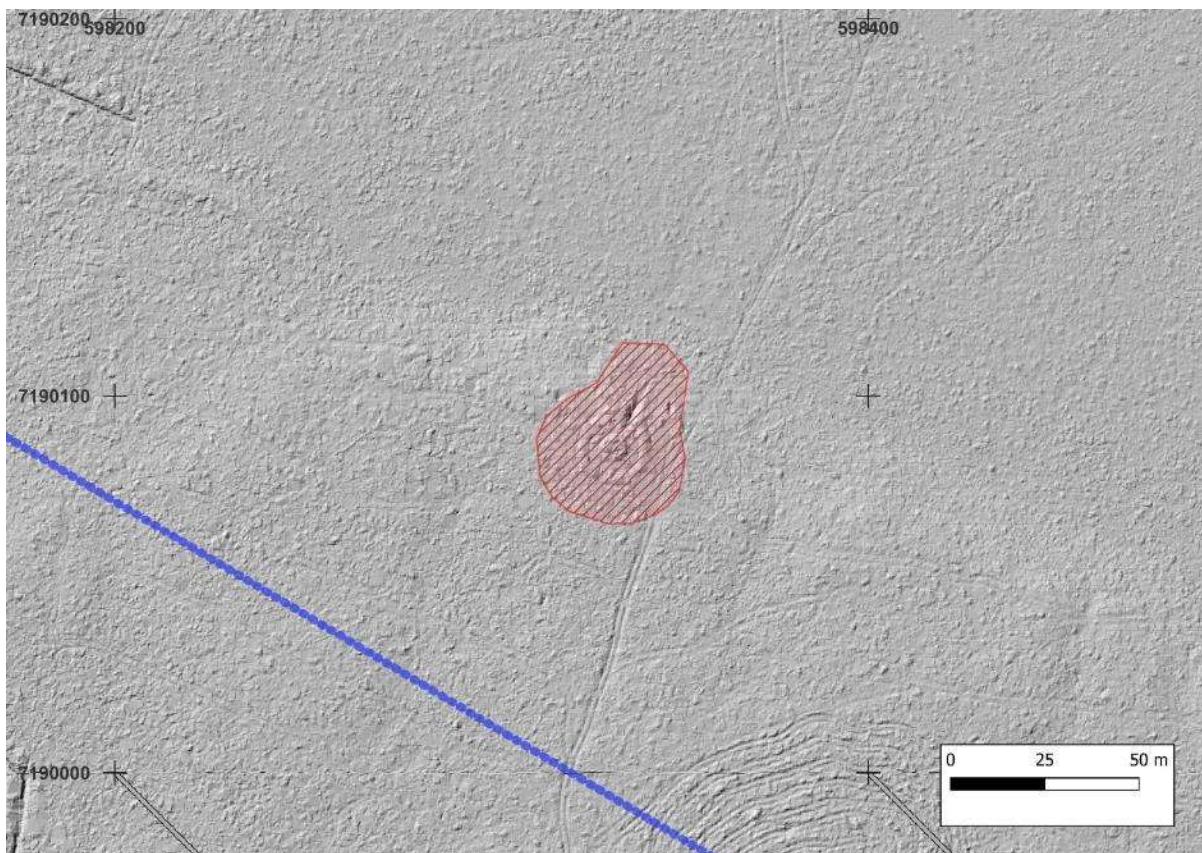
Parvakankaan luoteisreunalla sijaitsee halkaisijaltaan noin 22 m kokoinen tervahauta, jossa on epämääräiset, noin 9 m leveät kaksoisvallit. Haudan keskellä on pieni epämääräinen kumpu (noin 2,5 * 0,8 m), joka on mahdollisesti seurausta tervahaudan epäonnistuneesta poltosta. Halssiauikko laskee pohjoiskoilliseen. Tervahauta on alle puoli metriä korkea ja erottuu muhkeasta varvikosta heikosti. Haudan päällä kasvaa eri-ikäistä puustoa.

Kuva 19. Parvakankaan luoteiskulman tervahauta. Itään.

Kartta 34. Parvakangas 1:n kohdekartta.

Kartta 35. Parvakangas 1 MML:n viistovalovarjostekartalla (rinnevarjoste).

5.17. Jäkäläkangas 1*

Nimi:	Jäkäläkangas 1
Kunta:	Suomussalmi
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
Ajoitus:	historiallinen
Aiemmat tutkimukset:	-
Koordinaatit:	N 7191285 E 598838 z 192 ± 2
Koordinaattiselite:	GPS-mittaus/MML:n rinnevarjoste

Inventointi 2024:

Jäkäläkankaalla kuivalla talousmetsäkankaalla sijaitsee tervahauta, jonka ympärillä on useita kuoppia. Kuopat voivat liittyä metsänhoitoon, mutta ei ole poissuljettua, etteivätkö ne olisi myös vanhempia. Tervahaudan ympäristön maasto on mäkistä ja sen aluskasvillisuutena ovat varvut sekä sammal.

Tervahaudan halkaisija on 13 m ja se on 1 m syvä. Tervahaudan halssi antaa länteen ja on kooltaan 3 x 2 x 1,6 m. Tervahaudassa on tuplavallit ja ne ovat leveydeltään hieman yli 2 m. Korkeus vaihtelee 0,5–1,5 m välillä. Tervahaudan ympärille on jätetty kulttuurikantoja.

Tervahaudan eteläpuolella vallissa kiinni on modernilta vaikuttava (N 7191279 E 598839) halkaisijaltaan 50 cm ja 50 cm syvä kuoppa, jossa on 5 cm hiilikerros. Hiilikerros voi liittyä itse tervahautaan. Tervahaudan kaakkoispuolella on 1 x 3,5 m kokoinen kuoppa (N 7191281 E 598845), jossa on selkeä hiilikerros. Tervahaudan pohjoispuolella on kuoppa (N 7191296 E 598845), jonka halkaisija on 2 m ja syvyys 0,5 m.

Kuva 20. Jäkäläkangas 1:n tervahauta. Luoteeseen.

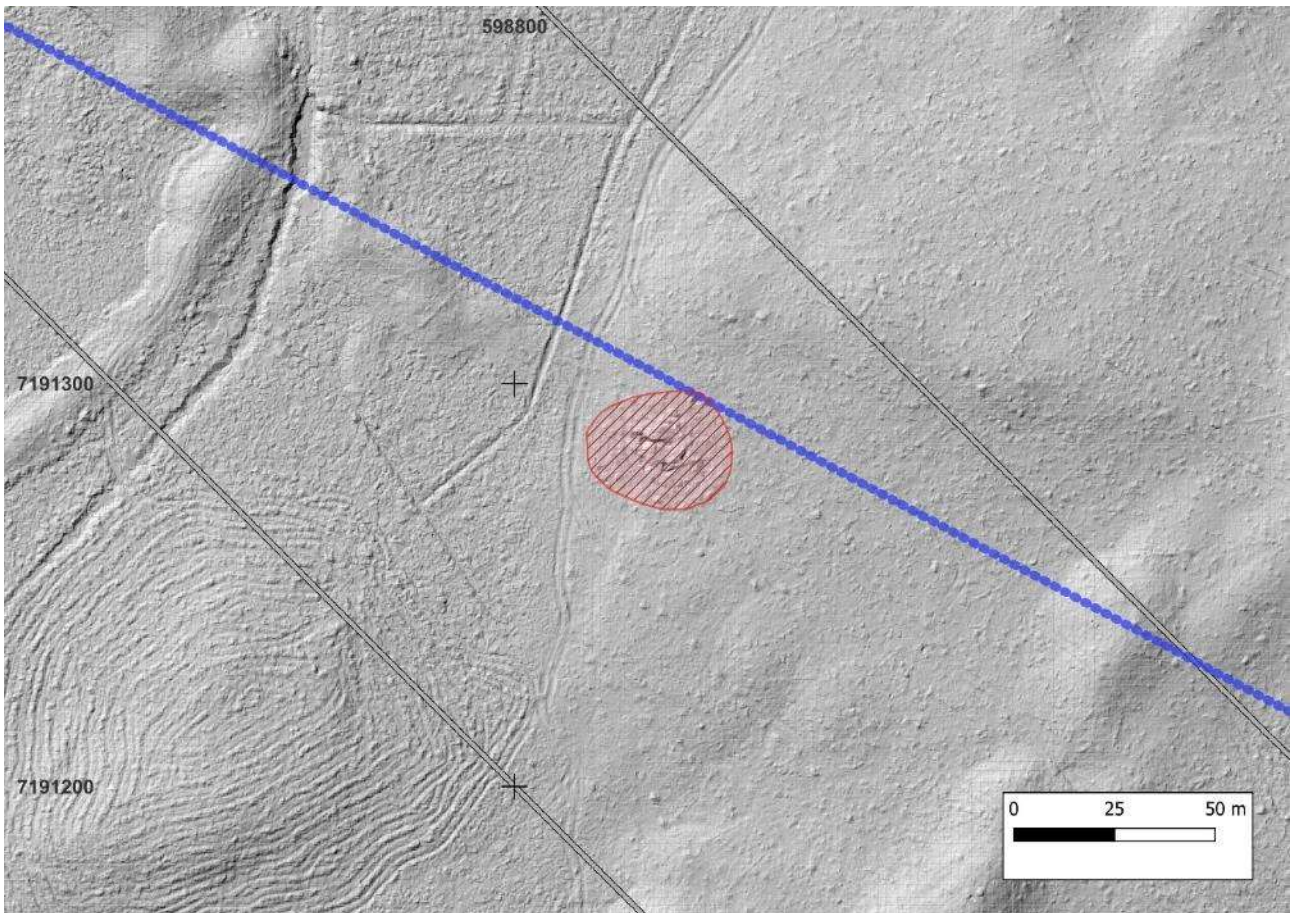

Kuva 21. Tervahaudan pohjoispuolella on epämääräinen kuoppajäännös. Länteen.

Kartta 36. Jäkäläkangas 1:n ja Paskalammen kohdekartta.

Jäkäläkangas 1 on kartassa punaisella pisteellä ja numerolla 17. Vasemmassa alareunassa on mahdollinen muinaisjäännös Paskalampi numerolla 48. Inventointialueen rajat on merkitty karttaan sinisellä katkoviivalla. oikeassa alakulmassa näkyy myös Jäkäläkangas 2:n muinaisjäännösalue sekä mahdollinen muinaisjäännös Jäkäläkangas 3 numerolla 49.

Kartta 37. Jäkäläkangas 1 MML:n viistovalovarjostekartalla (rinnevarjoste).

5.18. Jäkäläkangas 2*

Nimi:	Jäkäläkangas 2
Kunta:	Suomussalmi
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
Ajoitus:	historiallinen
Aiemmat tutkimukset:	-
Koordinaatit:	N 719112 E 599118 z 195 ± 2
Koordinaattiselite:	GPS-mittaus/MML:n rinnevarjoste

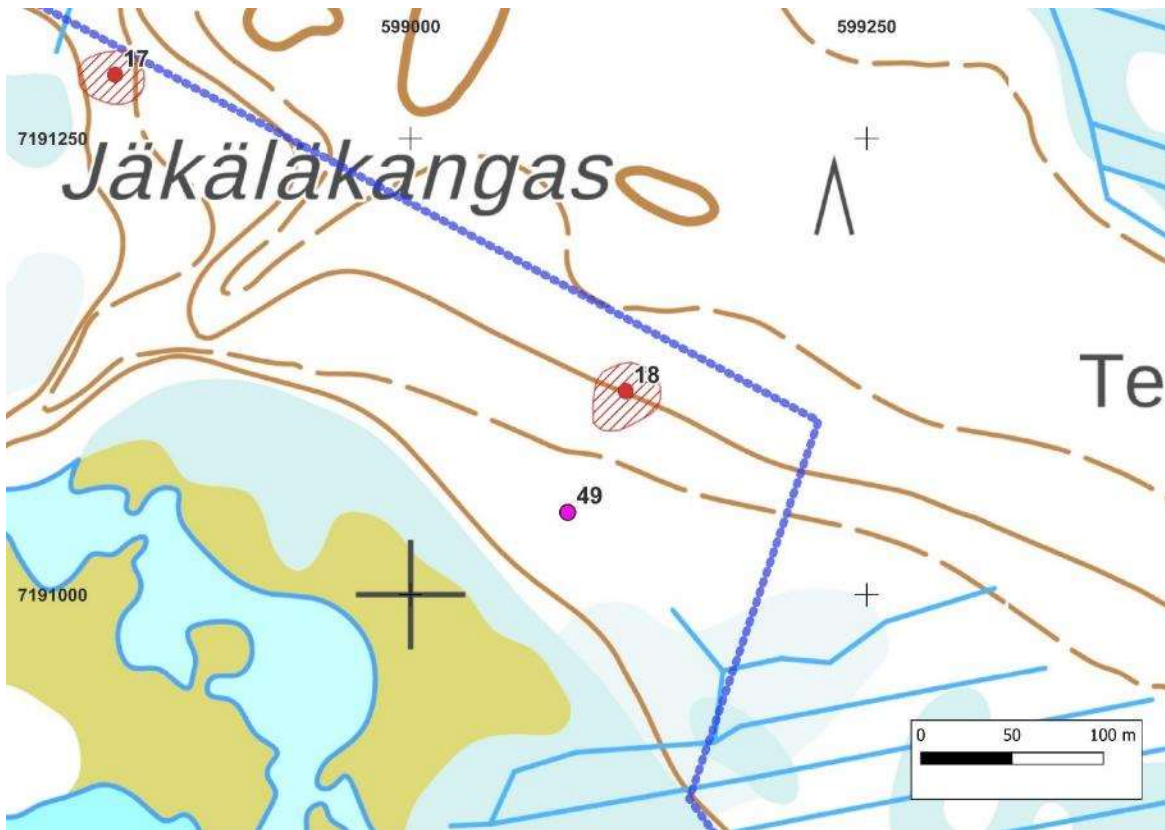
Inventointi 2024:

300 m Jäkäläkangas 1:sta kaakkoon on toinen tervahauta hieman kosteammassa maastossa. Alueen puusto on mäntyvoittoista talousmetsää, jonka seassa kasvaa jonkin verran koivuja sekä kuusia. Aluskasvillisuutena on suopursua, sammalta sekä varpuja. tervahaudan ympärillä on tehty jonkin verran hakkuita ja ympäristössä onkin runsaasti metsäkoneen jälkiä.

Tervahauta on halkaisijaltaan 19 m ja syvyydeltään 0,6 m. Siinä on 4–4,5 m leveät tuplavallit, jotka ovat 0,5 m korkeat. Vallien välissä on kapea oja. Vallissa on eläimen tekemiä kuoppia. Halssi antaa lounaaseen ja on kooltaan 2 x 1,5 x 1–1,5 m. Juoksutusura jatkuu näkyvänä noin 14 m päähän. Tervahauta on merkitty kulttuurikannoin ja lisäksi joihinkin lähialueen puihin on maalattu harmaat viivat. Viivat voivat liittyä myös metsänhoitoon. Tervahaudan koillispuolella metsäkoneen uran vieressä (N 719120 E 599131) on modernilta vaikuttava 3,5 x 4,5 x 0,5 m kokoinen kuoppa. Tervahaudan ympäristössä on muitakin viitteitä modernista metsänhoitoon liittyvästä toiminnasta.

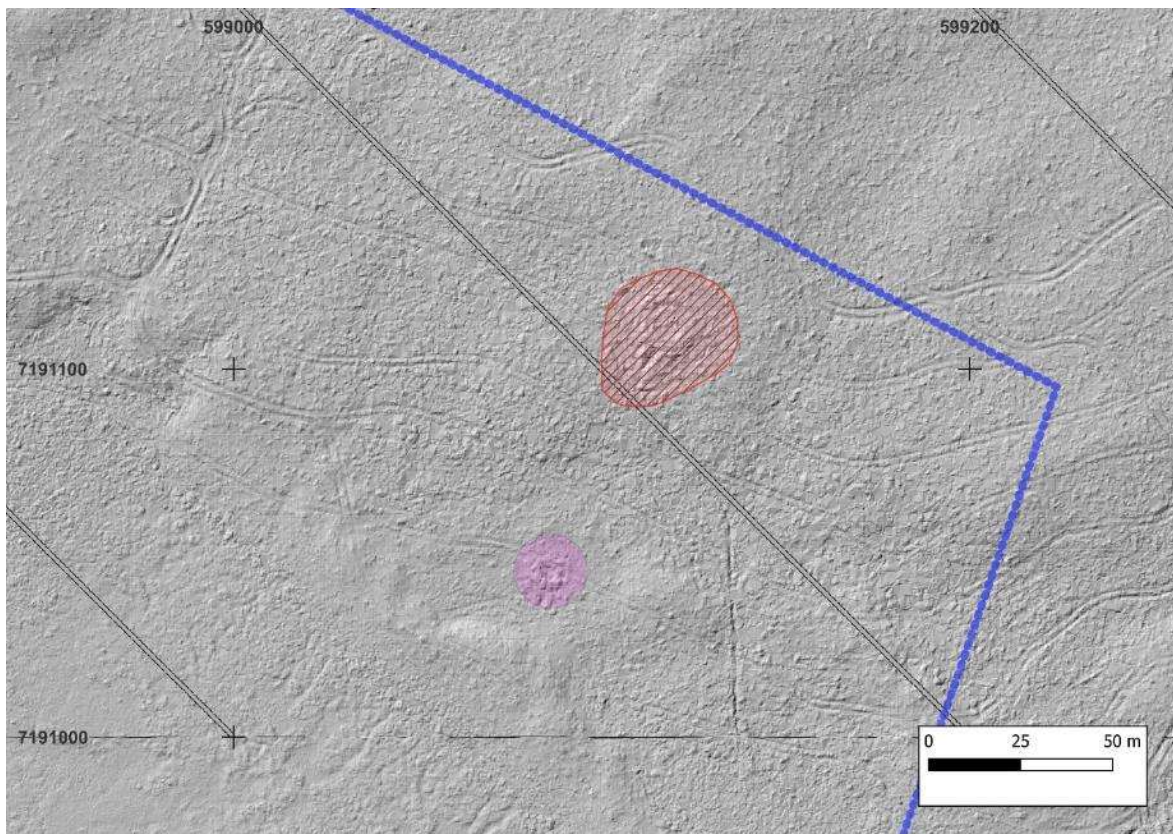

Kuva 22. Jäkäläkangas 2:n tervahauta on merkitty kulttuurikannoin ja lisäksi ympäristössä on harmaalla maalattuja puita. Itään.

Kartta 38. Jäkäläkangas 2:n ja 3:n kohdekartta.

Vasemmassa yläkulmassa näkyy kohde 5.17. Jäkäläkangas 1. Inventointialueen rajat on kartassa sinisellä katkoviivalla. Tervahaudan eteläpuolella on mahdollinen muinaisjäännös Jäkäläkangas 3 numerolla 49.

Kartta 39. Jäkäläkangas 2 ja 3 MML:n viistovalovarjostekartalla (rinnevarjoste).

5.19. Parvakangas 2*

Nimi:	Parvakangas 2
Kunta:	Suomussalmi
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
Ajoitus:	historiallinen
Aiemmat tutkimukset:	-
Koordinaatit:	N 7189714 E 599007 z alin 190 ylin 193 ± 2
Koordinaattiselite:	GPS-mittaus/MML:n rinnevarjoste

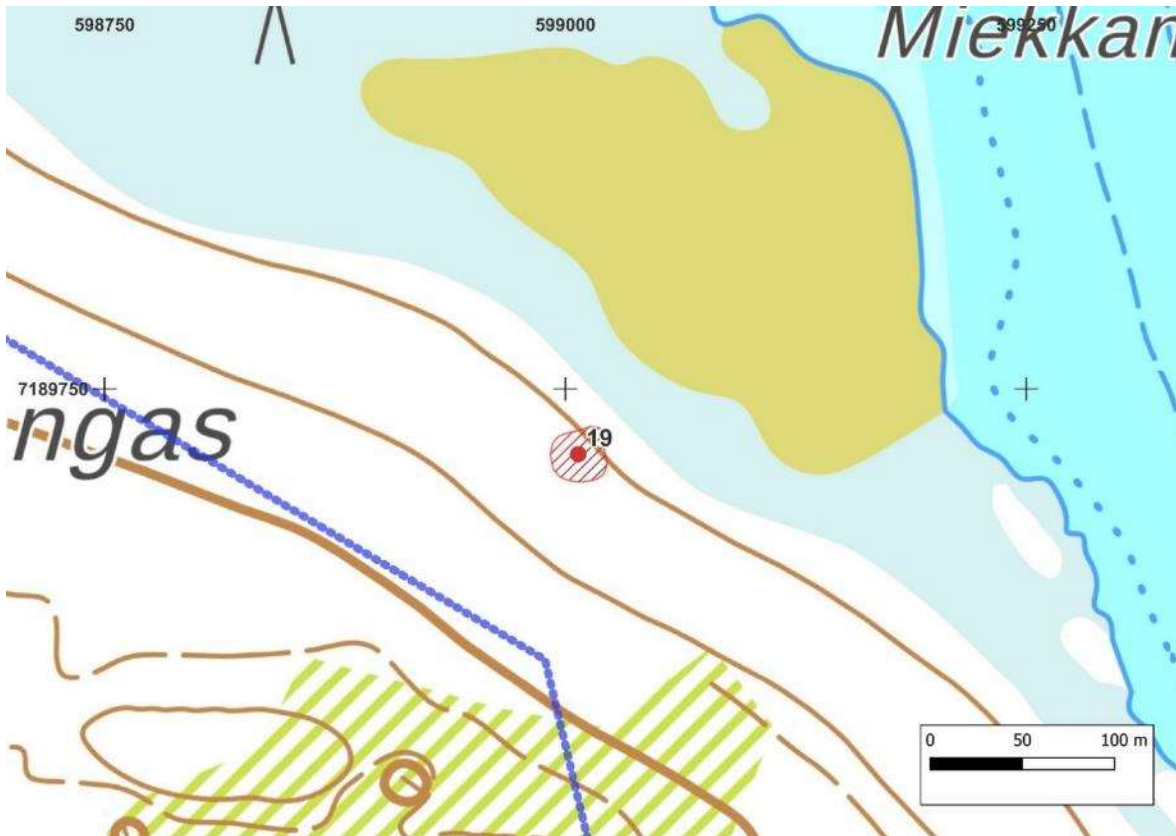
Inventointi 2024:

Parvakankaan koillisosassa sijaitsee loivapiirteinen tervahauta, jonka halkaisija on noin 15 m. Tervahautaa kiertää epäyhtenäinen ja epämääräinen ojantapainen. Vallien leveys on noin 6 m. Syvyyttä tervahaudalla on noin metri. Halssiaukko aukeaa koilliseen, kohti järveä.

Paikka on avarapohjaista ja helppokulkuista talousmetsää, maaperä hiekkamoreenia.

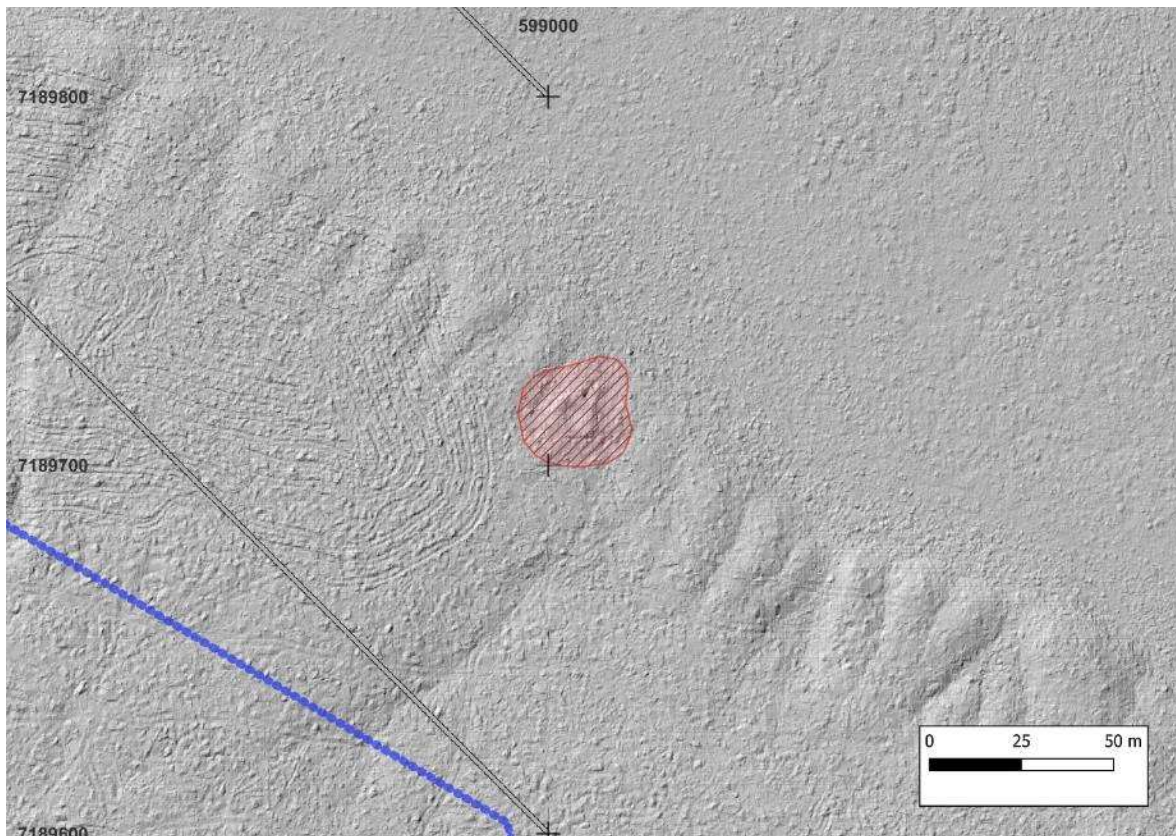

Kuva 23. Lapiro pystyssä loivapiirteisen tervahaudan keskellä. Itäkoilliseen.

Kartta 40. Parvakangas 2:n kohdekartta.

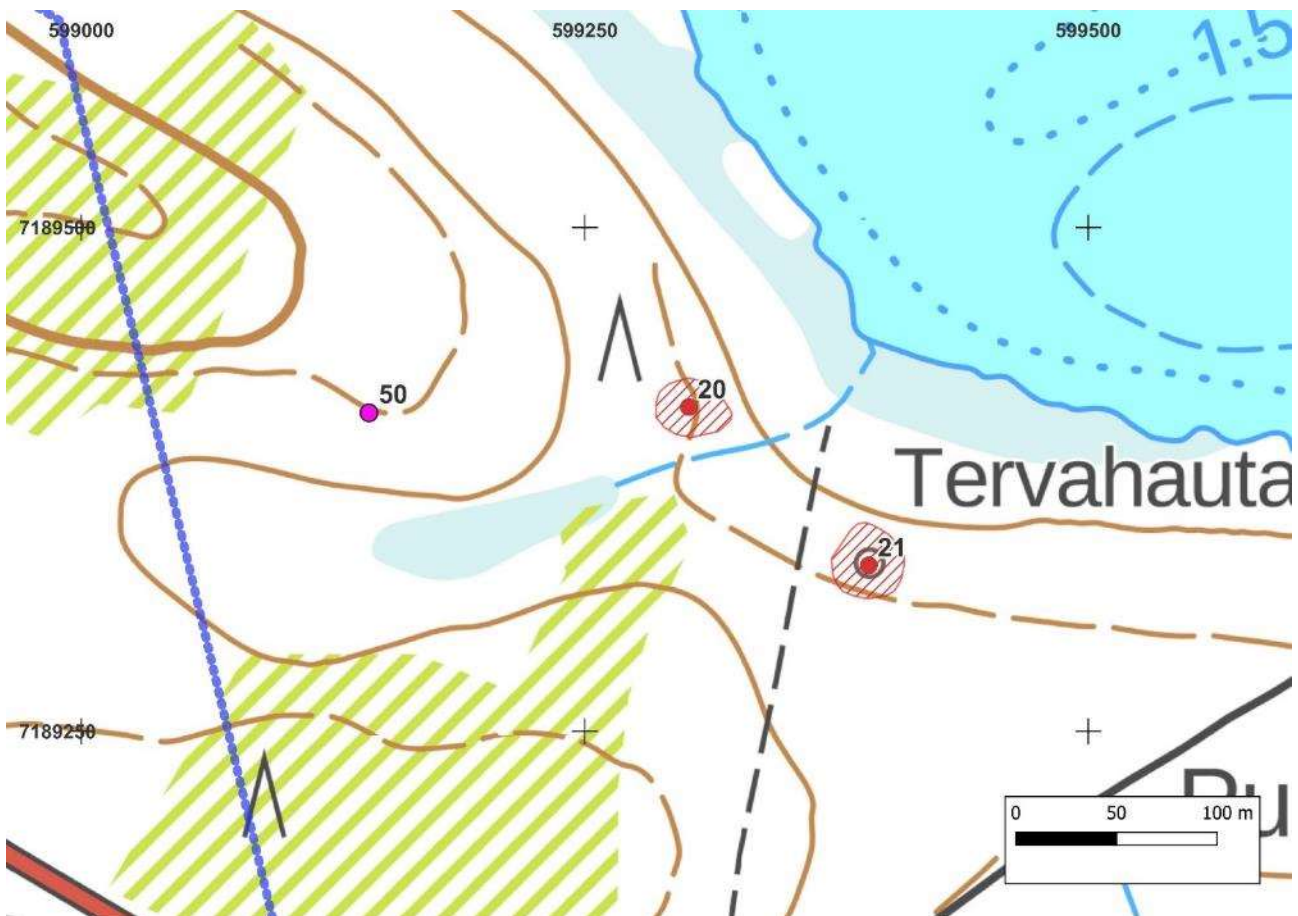
Kohde on merkitty karttaan punaisella pisteellä ja numerolla 19. Ehdotettu aluerajaus on punaisella vinorasterilla.

Kartta 41. Parvakangas 2 MML:n viistovalovarjostekartalla (rinnevarjoste).

5.20. Purola 1*

Nimi:	Purola 1
Kunta:	Suomussalmi
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
Ajoitus:	historiallinen
Aiemmat tutkimukset:	-
Koordinaatit:	N 7189411 E 599301 z 193 ± 2
Koordinaattiselite:	GPS-mittaus/MML:n rinnevarjoste

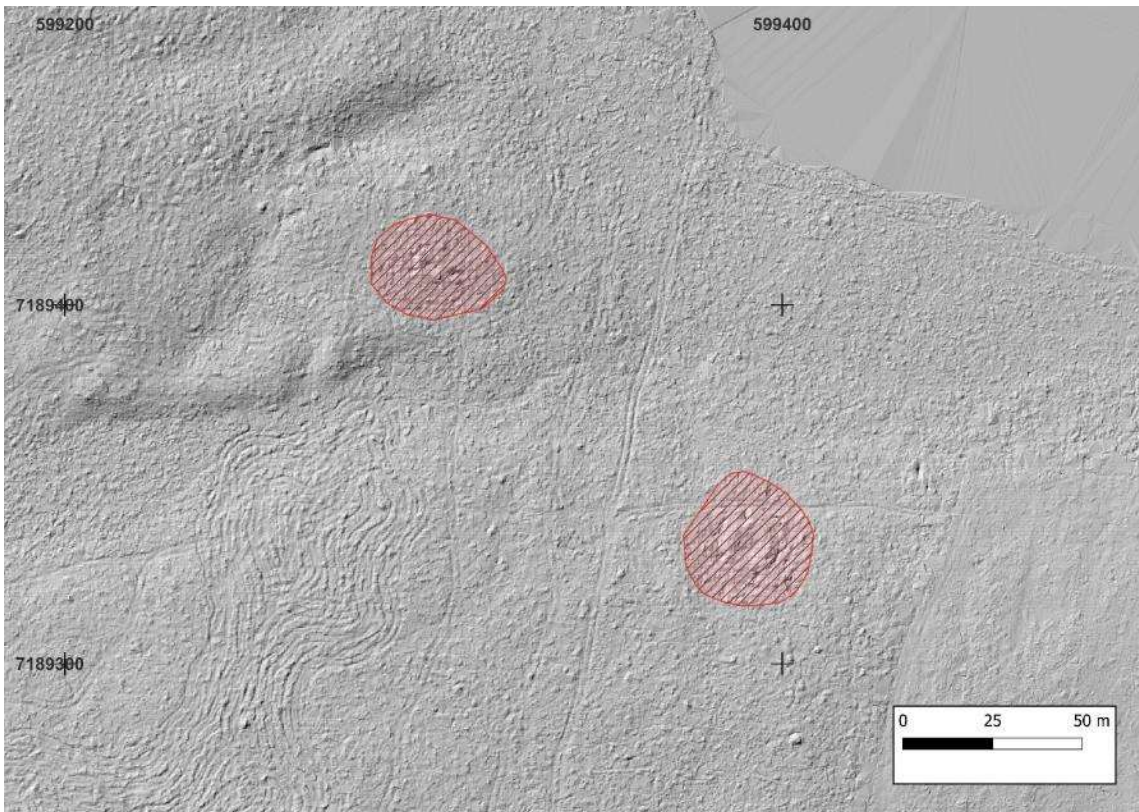

Kartta 42. Purola 1:n, 2:n ja 4:n kohdekartta.

Purola 1 on merkitty karttaan punaisella pisteellä ja numerolla 20. Purola 2 on kartassa numerolla 21. Mahdollinen muinaisjäännös Purola 4 on kartassa violetilla pisteellä ja numerolla 50. Ehdotetut muinaisjäännösrajaukset on merkitty punaisella vinorasterilla.

Inventointi 2024:

Mäntyvoittoisen talousmetsässä sijaitsevan pikkunätin tervahaudan halkaisija on noin 9 m. Vallin leveys on noin 1,5–2 m. Syvyys vallin laelta tervahaudan pohjalle on noin 0,7 m. Halssiaukko aukeaa itään. Tervahaudan kohdalla kasvaa muutamia mäntyjä ja nuorempaa koivikkoa.

Kartta 43. Puola 1 ja 2 MML:n viistovalovarjostekartalla (rinnevarjoste).

Kuva 24. Lapio pystyssä pienen tervahaudan pohjalla. Koilliseen.

5.21. Purola 2*

Nimi:	Purola 2
Kunta:	Suomussalmi
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
Ajoitus:	historiallinen
Aiemmat tutkimukset:	-
Koordinaatit:	N 7189332 E 599391 z 192 ± 2
Koordinaattiselite:	GPS-mittaus/MML:n rinnevarjoste

Kohdekartat ovat kohteen 5.20. Purola 1 yhteydessä.

Inventointi 2024:

Avarapohjaisessa mäntyvaltaisessa talousmetsässä sijaitsevan laakean tervahaudan halkaisija on noin 17 m. Vallien leveys on noin 6–7 m. Korkeutta tervahaudalla on alarinteen puolelta reilu metri, ylärinteessä alle 80 cm. Halssiaukko aukeaa pohjoiseen.

Kuva 25. Lappio pystyssä laakean tervahaudan pohjalla. Luoteeseen.

5.22. Katiska-aho*

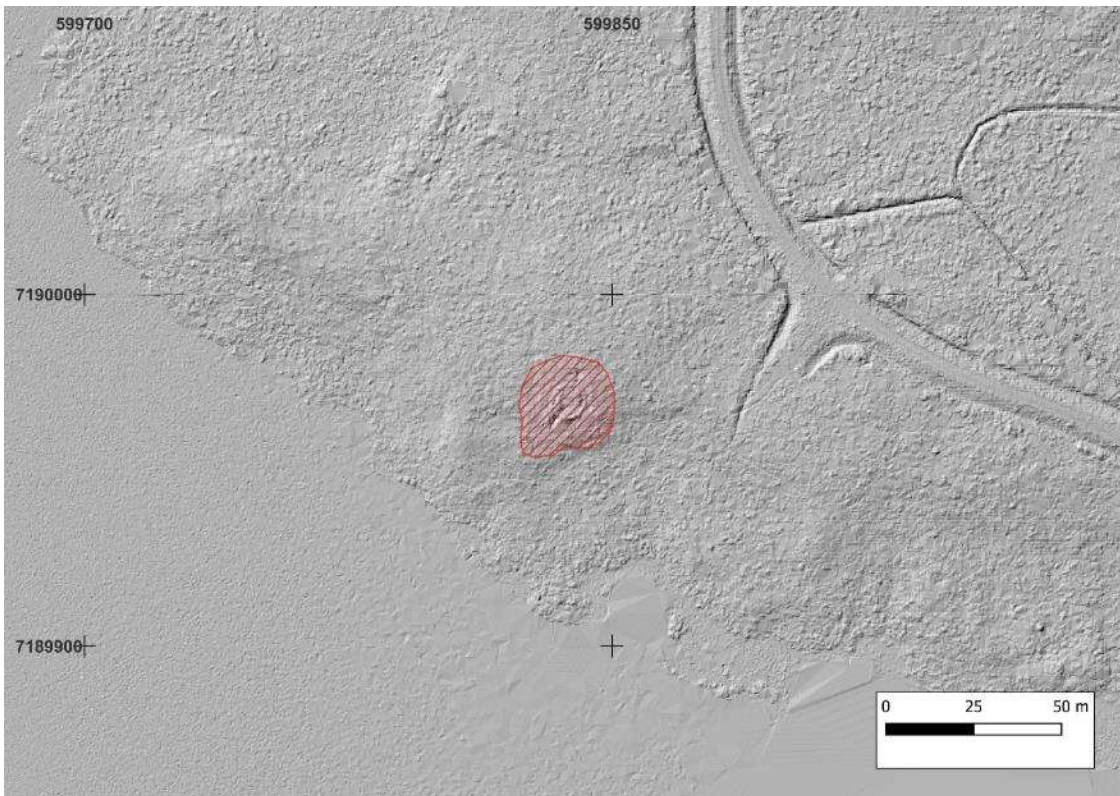
Nimi:	Katiska-aho
Kunta:	Suomussalmi
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
Ajoitus:	historiallinen
Aiemmat tutkimukset:	-
Koordinaatit:	N 7189970 E 599838 z 189 ± 2
Koordinaattiselite:	GPS-mittaus/MML:n rinnevarjoste

Inventointi 2024:

Katiska-ahossa sijaitsee tervahauta, jonka halkaisija on noin 10,5 m, vallien leveys on noin 3 m. Tervahaudan korkeus on noin 50 cm ja syvyys vallin laelta sen keskelle yli 70 cm. Halssiaukko aukeaa lounaaseen. Tervahaudan päällä kasvaa nuorta lehtipuuta. Alue on avarapohjaista talousmetsää.

Kartta 44. Katiska-ahon kohdekartta.

Kartta 45. Katiska-aho MML:n viistovalovarjostekartalla (rinnevarjoste).

Kuva 26. Katiska-ahon tervahauta. Lounaaseen.

5.23. Purola 3*

Nimi:	Purola 3
Kunta:	Suomussalmi
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
Ajoitus:	historiallinen
Aiemmat tutkimukset:	-
Koordinaatit:	N 7189318 E 599902 z 187 ± 2
Koordinaattiselite:	GPS-mittaus/MML:n rinnevarjoste

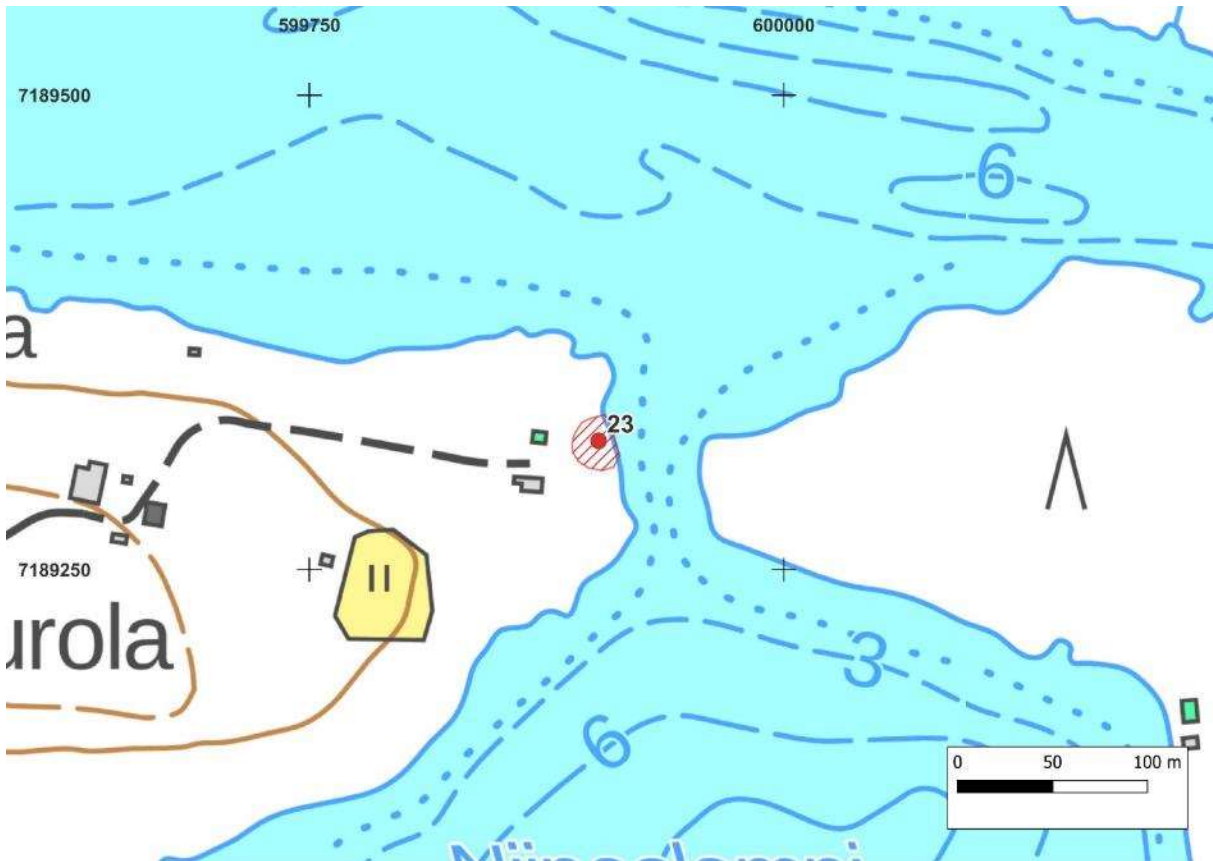
Inventointi 2024:

Purolan niemen kärjessä sijaitsee maastoon sulautuva laakea tervahauta, jonka halkaisija on noin 14–15 m. Tervahaudan syvyys on alle metri ja sen halssiaukko on ilmeisesti sortunut järveen. Tervahaudan päällä kasvaa vankkoja koivuja.

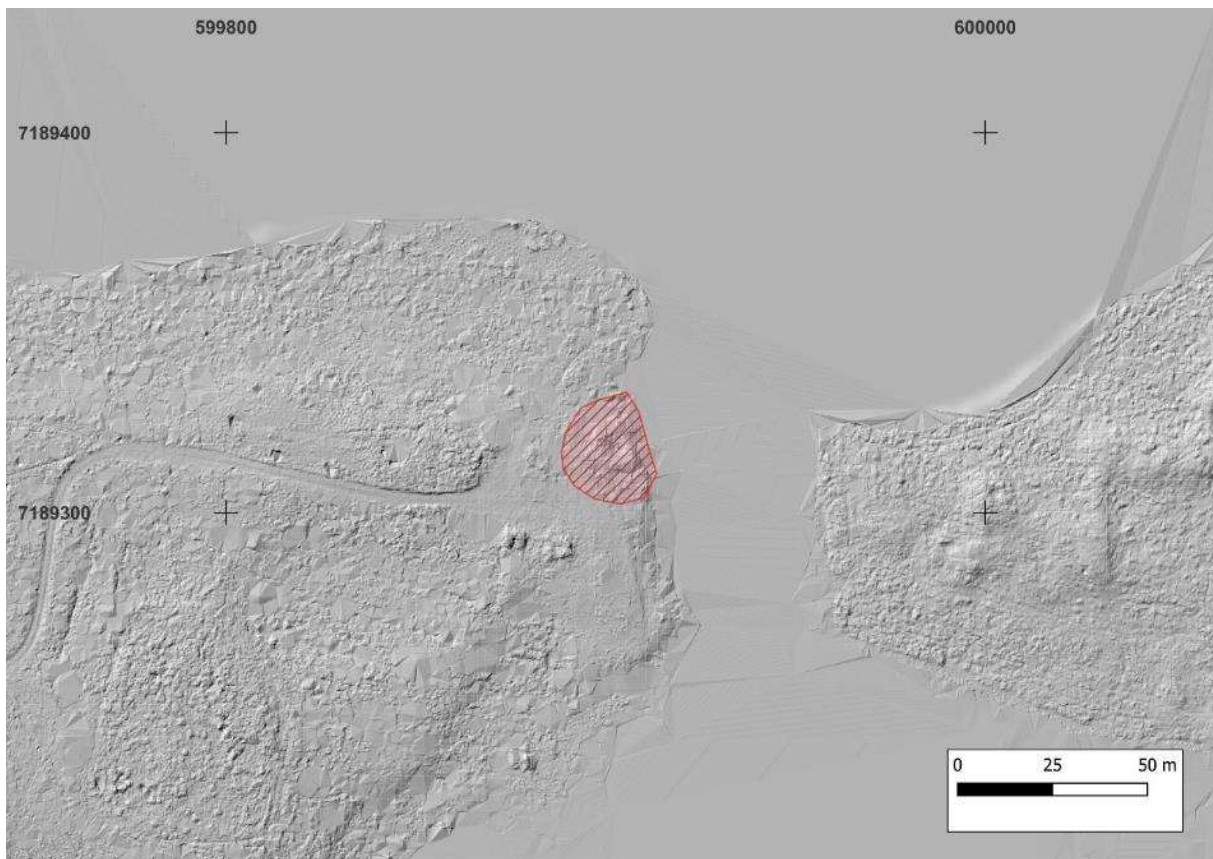
Paikka on umpeen kasvavaa saunamökin pihamaan reuna-aluetta.

Kuva 27. Teemu Tiainen dokumentoimassa Purola 3:n tervahautaa. Pohjoiseen.

Kartta 46. Purola 3:n kohdekartta.

Kartta 47. Purola 3 MML:n viistovalovarjostekartalla (rinnevarjoste).

Muut kulttuuriperintökohteet

5.24. Leppärinne 1

Nimi:	Leppärinne 1
Kunta:	Suomussalmi
Muinaisjäännöstunnus:	1000026184
Muinaisjäännösstatus:	muu kulttuuriperintökohde
Muinaisjäännöstyyppi:	puolustusvarustukset, taistelukaivannot
Ajoitus:	1900-luku, moderni
Aiemmat tutkimukset:	Hanna Kelola-Mäkeläinen inventointi 2023
Koordinaatit:	N 7193605 E 593787 z alin 195
Koordinaattiselite:	Muinaisjäännösrekisteri

Muinaisjäännösrekisteri:

Kohde sijaitsee Viitostien itäpuolella, Alanteenjärven rantamaisemissa. Kankaalla on sekä suorakaiteenmuotoisia että epämääräisempiä, syviä ja suuria kaivantoja, joissa on 1–1,6 m korkuiset maasta ja/tai kivistä rakennetut vallit. Paikalla on myös mahdollisesti pienen rakennuksen seinälinjojen jäänteet. Kaivantoja tai kaivantokokonaisuuksia on yhteensä viisi kappaletta. Kaivannot erottuvat myös laserkeilausaineistosta ja metsäautotien eteläpuolen kohde koostuu useammasta kaivannosta ja vallista.

Alakohteet:

Kaivanto 1:

tyyppi: ei määritelty

koordinaatit ETRS-TM 35FIN N 7193644 E 593734

Kuvaus: Suuri neliönmuotoisena kaivantona vinovalovarjosteessa erottuva kohde. Oviaukko länsipäässä. Kohdetta ympäröi n. 1,2 m kokoiset vallit. Kaivannossa kasvaa leppää ja koivua.

Kaivanto 2:

tyyppi: ei määritelty

koordinaatit ETRS-TM 35FIN N 7193654 E 593758

Kuvaus: Vallissa käytetty hiekkaa ja kiviä. Valli matalampi kuin aiemmat (n. 1 m). Vallin takana mahdollisesti pienen rakennuksen seinälinjojen jäänteet. Ne kuitenkin melko epämääräisiä.

Kaivanto 3:

tyyppi: ei määritelty

koordinaatit ETRS-TM 35FIN N 7193651 E 593764

Kuvaus: N. 20 m pitkä valli, joka erottui vinovalovarjosteesta. Vallin korkeus korkeimmillaan n. 1,6 m. Valli näyttäisi olevan kasattu maasta ja kivistä.

Kaivanto 4:

tyyppi: ei määritelty

koordinaatit ETRS-TM 35FIN N 7193634 E 593785

Kuvaus: N. 1,6 m korkea kivistä kasattu valli, joka nykyään peittynyt varpuihin ja sammaleeseen. Samansuuntainen kuin kaivanto 2.

Tuhot: Kohteeseen tuotu vanhoja sinkkiämpäreitä sekä muuta metallijätettä.

Kaivanto 5:

tyyppi: ei määritelty

koordinaatit ETRS-TM 35FIN N 7193562 E 593801

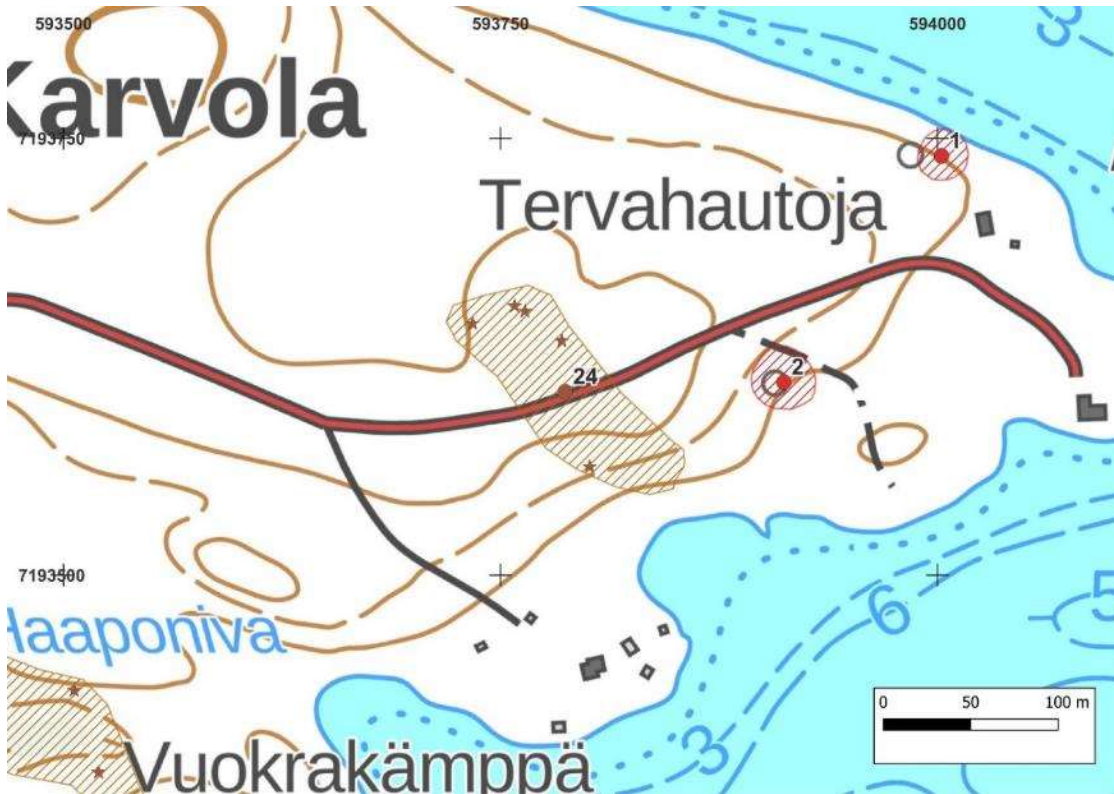
Kuvaus: Suuri kuopanteista ja valleista koostuva rakennelmakokonaisuus.

Inventointi 2024:

Kohde vaikuttaa olevan entisellään. Leppärinteentien pohjoispuolen suuremmat kaivannot ovat epämääräisiä ja kyseessä voisi olla ennemminkin vanha maanottopaikka, kuin puolustusvarustuksen jäännökset. Kaivantojen tarkempi tutkiminen ja kartoitus edellyttäisi kohdennettua tutkimusta

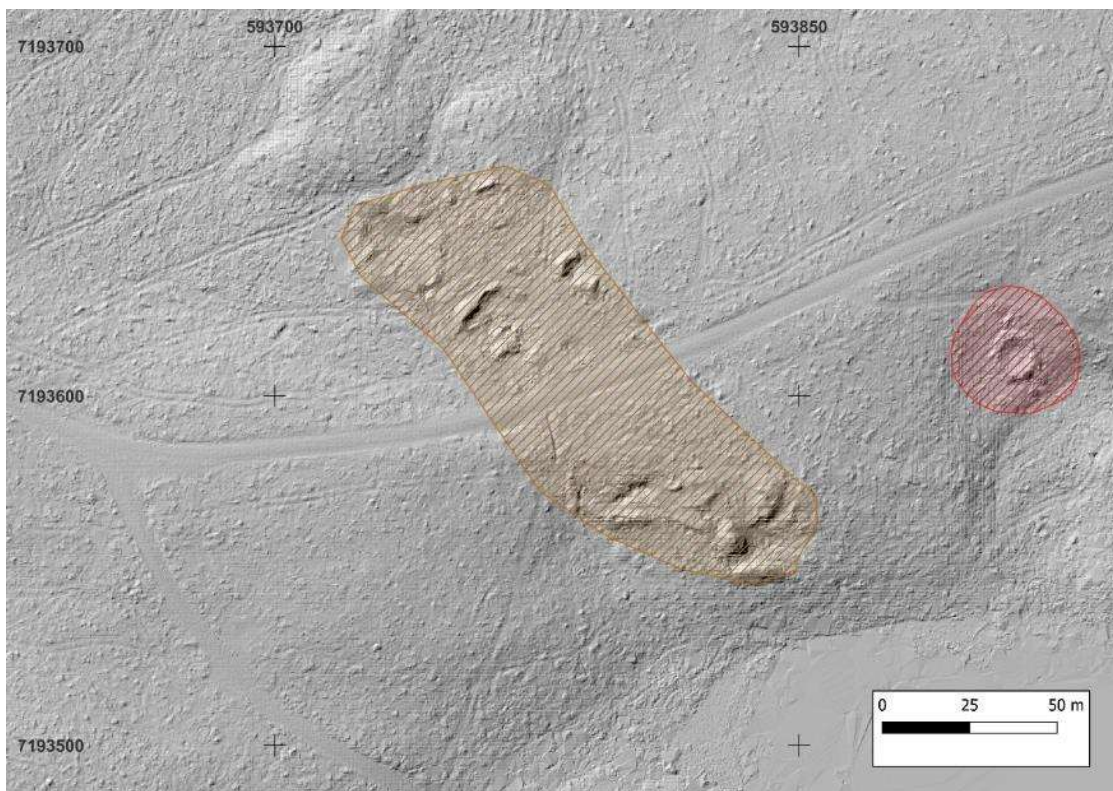

Kuva 28. Leppärinteentien pohjoispuolen kaivantoa. Lounaaseen.

Kartta 48. Leppärinne 1:n kohdekartta.

Kohde on merkitty karttaa ruskealla pisteellä ja numerolla 24. Kohteen aluerajaus on ruskealla vinorasterilla. Muiden kulttuuriperintökohteiden alakohteet on merkitty karttaan ruskeilla tähdillä. Kartassa oikealla näkyy myös kohteet 5.1. Aukeakangas 1 sekä 5.2. Aukeakangas 2. Alhaalla vasemmalla erottuu hieman ruskealla vinorasterilla merkittyä kohteita 5.25. Haaponiva 1:n muinaisjäännösalueita

Kartta 49. Leppärinne 1 MML:n viistovalovarjostekartalla (rinnevarjoste).

5.25. Haaponiva 1

Nimi:	Haaponiva 1
Kunta:	Suomussalmi
Muinaisjäännöstunnus:	1000026146
Muinaisjäännösstatus:	muu kulttuuriperintökohde
Muinaisjäännöstyyppi:	puolustusvarustukset, tulipesäkkeet
Ajoitus:	1900-luku, moderni
Aiemmat tutkimukset:	Hanna Kelola-Mäkeläinen inventointi 2013
Koordinaatit:	N 7193362 E 593517 z 188
Koordinaattiselite:	Muinaisjäännösrekisteri

Muinaisjäännösrekisteri:

Kohde sijaitsee Viitostien itäpuolella, lähellä Alanteenjärven rantaa. Maasto on hiekkapohjaista mäntykangasta. Osa alueesta on avohakattu. Kohde koostuu useammasta alakohteesta. Paikalla on 8 tulipesäkettä, 5 kaivantoa, mahdollinen juoksuhaudan pätkä, kivikasa, 2 suojapesäkettä ja 5 poteroa hiekkaharjuilla ja niiden rinteissä. Puolustusasema on rakennettu välirauhan aikana.

Alakohteet:

Juoksuhauta:

tyyppi: ei määritelty

koordinaatit ETRS-TM 35FIN N 7193394 E 593463

Kuvaus: N. 11 x 2 m kokoinen kaivanto.

Kaivanto 1:

tyyppi: ei määritelty

koordinaatit ETRS-TM 35FIN N 7193301 E 593441

Kuvaus: Suuri suorakaiteenmuotoinen kaivanto. Luultavasti miehistön majoitustilan jäänteet. Kulkuaukko länsilaidalla.

Kaivanto 2:

tyyppi: ei määritelty

koordinaatit ETRS-TM 35FIN N 7193387 E 593520

Kuvaus: Kooltaan n. 3 x 4 m ja syvyydeltään n. n 1,5 m kokoinen kaivanto, jossa kulkuaukko pohjoislaidalla.

Kaivanto 3:

tyyppi: ei määritelty

koordinaatit ETRS-TM 35FIN N 7193443 E 593456

Kuvaus: Kooltaan 4 x 7,8 m ja syvyydeltään n. 2 m syvä kaivanto hiekkaharjun rinteessä.

Kaivanto 4:

tyyppi: ei määritelty

koordinaatit ETRS-TM 35FIN N 7193444 E 593456

Kaivanto 5:

tyyppi: ei määritelty

koordinaatit ETRS-TM 35FIN N 7193434 E 593506

Kuvaus: Kooltaan 3,2 x 7,2 m kokoinen kaivanto hiekkaharjun rinteessä. Kaivanto on täytetty vanhoilla ruostuneilla tynnyreillä sekä romuautolla.

Kivikasa:

tyyppi: ei määritelty

koordinaatit ETRS-TM 35FIN N 7193294 E 593609

Kuvaus: Sammaleen peittämä kivikasa. Syntynyt luultavasti kasan vieressä ollutta tulipesäkettä tehdessä.

Potero 1:

tyyppi: ei määritelty

koordinaatit ETRS-TM 35FIN N 7193273 E 593445

Potero 2:

tyyppi: ei määritelty

koordinaatit ETRS-TM 35FIN N 7193278 E 593452

Potero 3:

tyyppi: ei määritelty

koordinaatit ETRS-TM 35FIN N 7193276 E 593468

Potero 4:

tyyppi: ei määritelty

koordinaatit ETRS-TM 35FIN N 7193281 E 593488

Kuvaus: Aivan rannan tuntumassa oleva potero. Halkaisija 1,6 m ja syvyys n. 50 cm.

Potero 5:

tyyppi: ei määritelty

koordinaatit ETRS-TM 35FIN N 7193372 E 593542

Kuvaus: Halkaisija n. 2,5 m ja syvyys n. 1 m. Kaivettu hiekkaharjun rinteeseen.

Suojapesäke 1:

tyyppi: ei määritelty

koordinaatit ETRS-TM 35FIN N 7193317 E 593513

Kuvaus: Rinteeseen kaivettu suoja- tai heitinpesäke. Pesäkkeen koko n. 4,3 x 5 m ja syvyys n. 1,7 m. Kulkuaukko etelälaidalla.

Suojapesäke 2:

tyyppi: ei määritelty

koordinaatit ETRS-TM 35FIN N 7193290 E 593572

Kuvaus: Rinteeseen kaivettu suoja- tai heitinpesäke. Pesäkkeen koko n. 3,3 x 3,3 m. Kulkuaukko etelälaidalla.

Tulipesäke 1:

tyyppi: ei määritelty

koordinaatit ETRS-TM 35FIN N 7193330 E 593537

Kuvaus: Halkaisijaltaan n. 5,6 m kokoinen ja n. 50 cm syvä pesäke.

Tulipesäke 2:

tyyppi: ei määritelty

koordinaatit ETRS-TM 35FIN N 7193322 E 593555

Kuvaus: Pienempi havujen peittämä pesäke.

Tulipesäke 3:

tyyppi: ei määritelty

koordinaatit ETRS-TM 35FIN N 7193311 E 593565

Kuvaus: Halkaisijaltaan n. 5,4 m kokoinen ja n. 40–50 cm syvä pesäke. Pesäke hyvin säilynyt. Kulkuaukko lounaislaidalla, ampumasuunta koilliseen.

Tulipesäke 4:

tyyppi: ei määritelty

koordinaatit ETRS-TM 35FIN N 7193298 E 593588

Kuvaus: Halkaisijaltaan 5,8 m kokoinen ja 90 cm syvä pesäke. Erittäin hyvin säilynyt. Kulkuaukko kaakkoislaidalla.

Tulipesäke 5:

tyyppi: ei määritelty

koordinaatit ETRS-TM 35FIN N 7193401 E 593428

Kuvaus: Pesäkkeen yli ajettu metsäkoneella. Melko tuhoutunut.

Tulipesäke 6:

tyyppi: ei määritelty

koordinaatit ETRS-TM 35FIN N 7193401 E 593432

Kuvaus: Pesäkkeen yli ajettu metsäkoneella.

Tulipesäke 7:

tyyppi: ei määritelty

koordinaatit ETRS-TM 35FIN N 7193298 E 593614

Kuvaus: Ajettu yli metsäkoneella. Itä- ja länsilaita osin tuhoutunut.

Tulipesäke 8:

tyyppi: ei määritelty

koordinaatit ETRS-TM 35FIN N 7193428 E 593422

Inventointi 2024:

Paikka on ennallaan, eikä alueella ole ollut maankäyttöä tms., mikä uhkasi jäännösten säilymistä. Kaivantojen tarkempi tutkiminen ja kartoitus edellyttäisi kohdennettua tutkimusta.

Kuva 29. Kaivanto 1. Koilliseen.

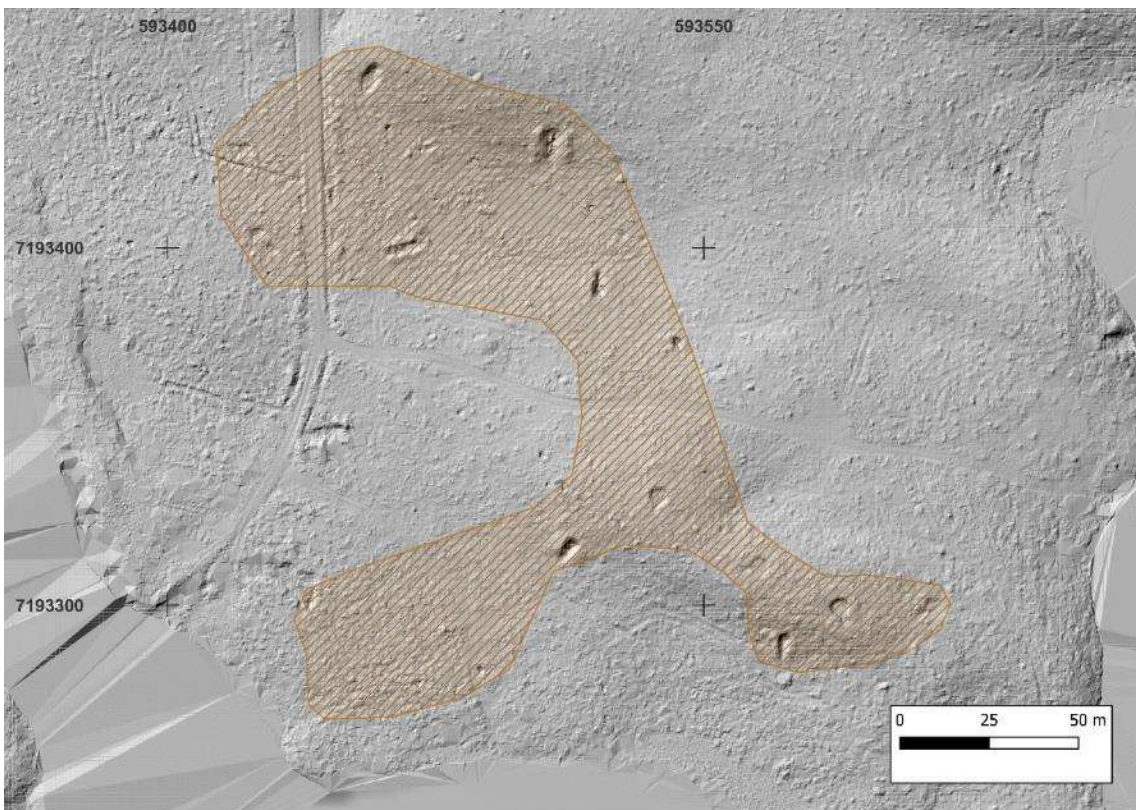

Kuva 30. Kivikasa (oikealla), joka on ilmeisesti syntynyt kuvassa näkyvää tulipesäkettä rakentaessa. Itään.

Kartta 50. Haaponiva 1:n kohdekartta.

Kohde merkitty ruskealla pisteellä ja numerolla 25. Kohteen alakohteet on kartassa ruskeilla tähdillä ja muinaisjäännösalue ruskealla vinorasterilla. Kartan oikeassa ylänurkassa näkyy hieman Leppärinne 1:n muinaisjäännösaluetta sekä yksi sen alakohde.

Kartta 51. Haaponiva 1 MML:n viistovalovarjostekartalla (rinnevarjoste).

5.26. Pölyniemen tila 3*

Nimi:	Pölyniemen tila 3
Kunta:	Suomussalmi
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	muu kulttuuriperintökohde
Muinaisjäännöstyyppi:	puolustusvarustukset, taistelukaivannot
Ajoitus:	moderni, 1900-luku
Aiemmat tutkimukset:	-
Koordinaatit:	N 7193026 E 594298 z alin 195 yli 200 ± 2
Koordinaattiselite:	GPS-mittaus/

Inventointi 2024:

Pölyniemen laella ja laen eteläreunalla sijaitsee kahdeksan pienempää (noin 2 * 4 m) ja kaksi suurempaa (noin 15 * 10 m) taistelukaivantoa. Suuremmat kaivannot ovat toistensa kaltaisia, mutta pienemmät kaivannot poikkeavat toisistaan. Pienemmät kaivannot ovat syvyydeltään alle metrin ja suuremmat kaivannot reilun parin metrin luokkaa.

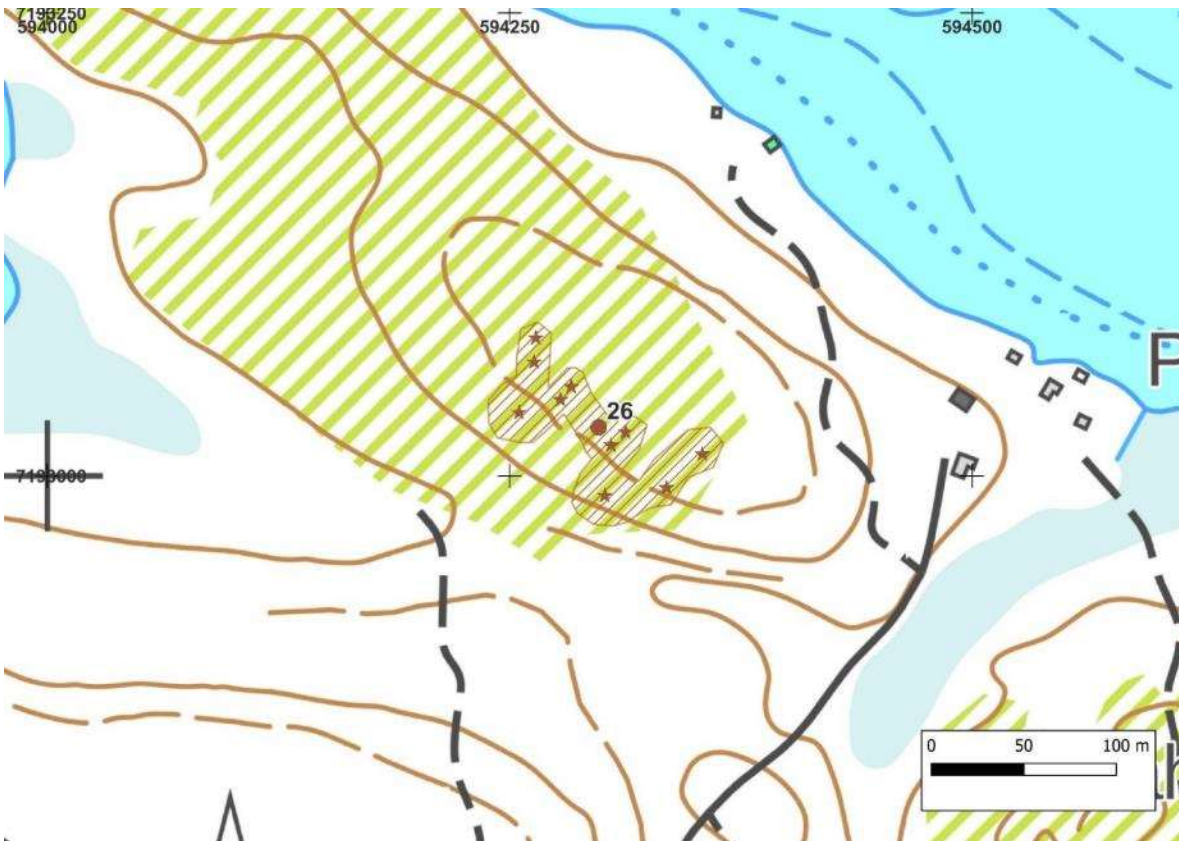
Kaivannot liittyvät mitä ilmeisimmin viime sotiin ja ne on rakennettu todennäköisesti välirauhan aikana. Kaivantojen tarkempi tutkiminen ja kartoitus edellyttäisi kohdennettua tutkimusta.

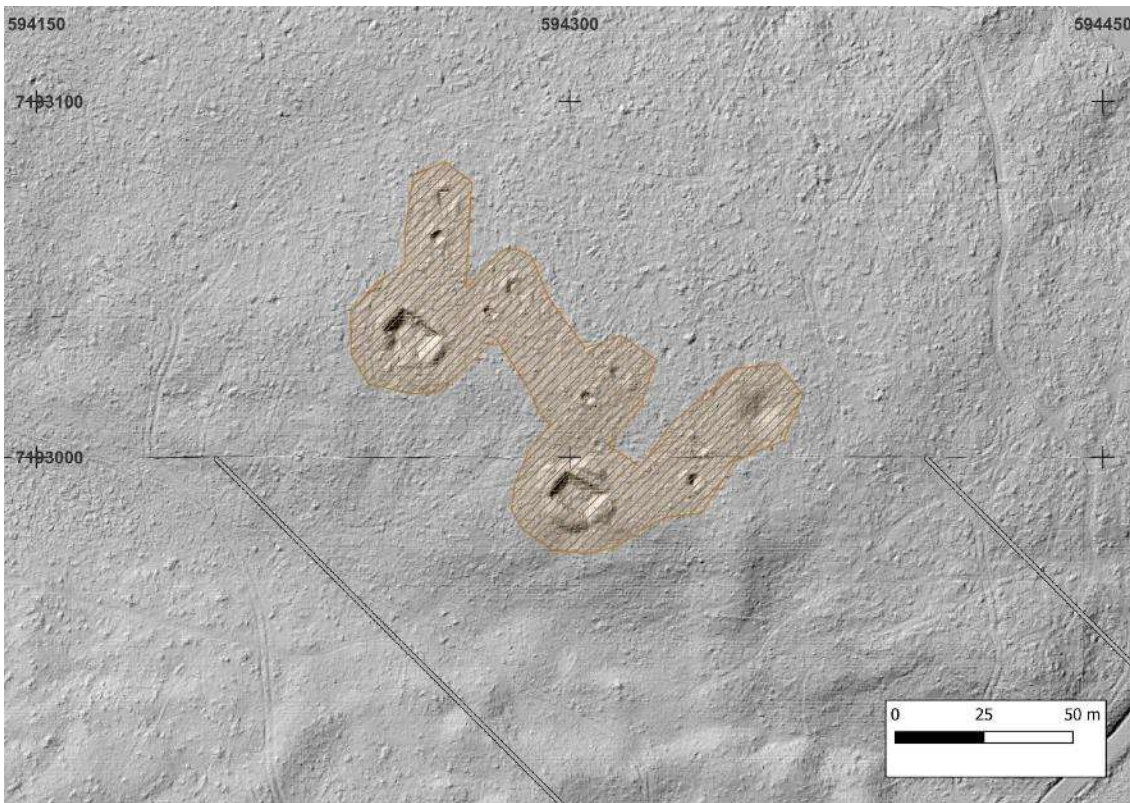
Kuva 31. Suurimpiin kaivantoihin mahtui helposti esim. auton raato. Länteen.

Kuva 32. Pölyniemi 4:n pienempiä kaivantoja. Koilliseen.

Kartta 52. Pölyniemen tila 3:n kohdekartta.

Kartta 53. Pölyniemen tila 3 MML:n viistovalovarjostekartalla (rinnevarjoste).

5.27. Iso Pölylampi 5*

Nimi:	Iso Pölylampi 5
Kunta:	Suomussalmi
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	muu kulttuuriperintökohde
Muinaisjäännöstyyppi:	puolustusvarustukset, taistelukaivannot
Ajoitus:	moderni, 1900-luku
Aiemmat tutkimukset:	-
Koordinaatit:	N 7192825 E 593913 z alin 198 ylin 200 ± 2
Koordinaattiselite:	GPS-mittaus/alueen keskikohta

Kohdekartat ovat kohteen 5.3. Mutkala yhteydessä.

Inventointi 2024:

Mutkala -nimisen tervahaudassa ympärillä on useita kaivantoja, jotka tulkittiin toisen maailmansodan aikaisiksi taistelukaivannoiksi. Tervahaudan itäpuolella pohjoisimpana on 2 x 2 x 0,5 m kokoinen kuoppa ja tervahaudan länsipuolella on isompi 7 x 7 x 0,3–0,8 m kokoinen painanne. Tämä voi olla myös osa Mutkalan tervahautaa. Lopuissa alakohdepisteissä on yksi tai useampi vierekkäinen potero. Kaivantojen tarkempi tutkiminen ja kartoitus edellyttäisi kohdennettua tutkimusta.

Kuva 33. Edessä isompi 2 x 2 x 0,5 m kokoinen kuoppa. Taustalla näkyy useita poteroita. Mutkalan tervahauta jää kuvassa vasemmalle. Lounaaseen.

Kuva 34. Isoin 7 x 7 m kokoinen monikulmion muotoinen painanne on mutkalan tervahaudan länsipuolella. Länteen.

5.28. Iso Pölylampi 4*

Nimi:	Iso Pölylampi 4
Kunta:	Suomussalmi
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	muu kulttuuriperintökohde
Muinaisjäännöstyyppi:	puolustusvarustukset, taistelukaivannot
Ajoitus:	moderni, 1900-luku
Aiemmat tutkimukset:	-
Koordinaatit:	N 7192712 E 594133 z alin 196 ylin 200 ± 2
Koordinaattiselite:	GPS-mittaus/alueen keskikohta

Inventointi 2024:

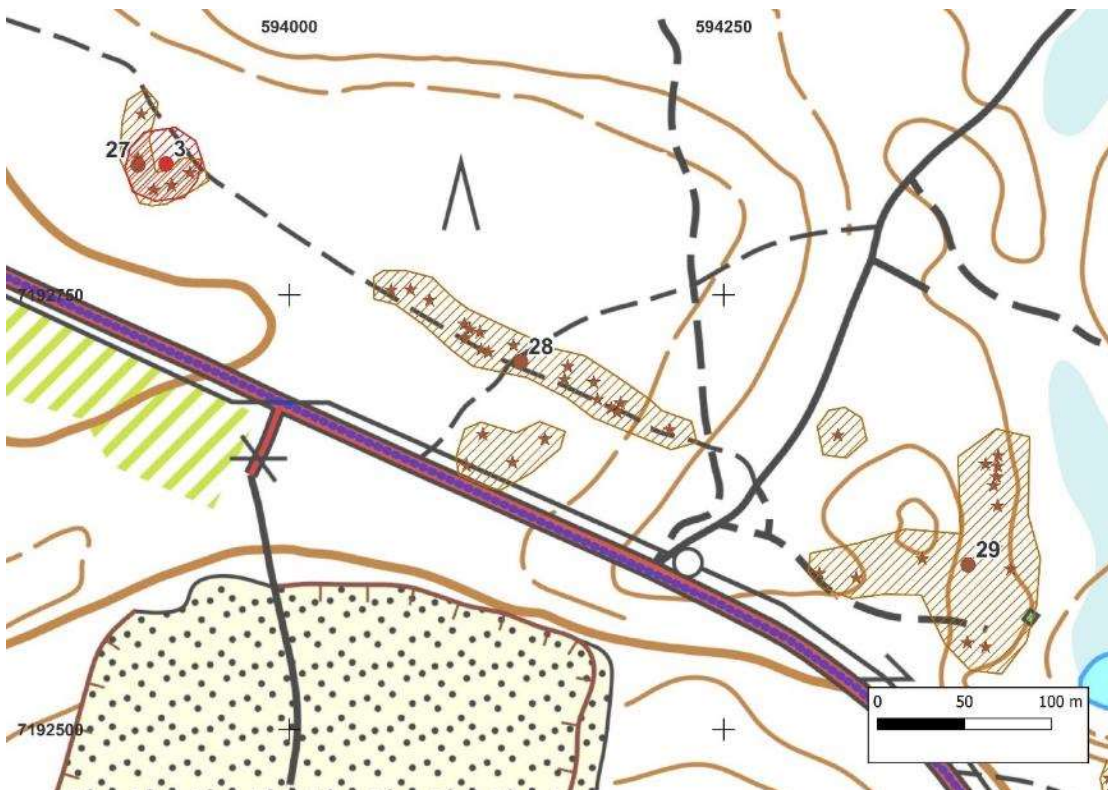
Molemmiin puolin metsän keskellä kulkevaa polkua/tietä on toisen maailmansodan aikaisia poteroita. Lisäksi 20–60 m tien eteläpuolella on suurempia painanteita. Itäisin kuopista on vallillinen ja kooltaan 6 x 5 x 0,7 m ja se on auki kaakkoispuolelta. Lounaassa oleva kuoppa on metsäkoneen uralla ja osin tuhoutunut. Se on kooltaan noin 2 x 2,5 x 0,5 m. Näiden lisäksi rinnevarjosteesta paikannettiin kaksi teräväpiirteistä kuoppaa läheltä autotietä. Nämä kuopat ovat muodoltaan taistelukaivantojen oloisia. Toinen on kooltaan noin 4,5 x 1,5 m ja toinen noin 2,5 x 3 m. Näitä kahta kuoppaa ei tarkastettu maastossa. Kaivantojen tarkempi tutkiminen ja kartoitus edellyttäisi kohdennettua tutkimusta.

Kuva 35. Itäisin painanne, neljän isomman kuopan rykelmästä, on auki yhdeltä sivulta ja siinä on selkeät maavallit. Taustalla näkyy autotie, jossa sijaitsee kaksi MML:n rinnevarjosteaineistosta havaittua kuoppaa. Lounaaseen.

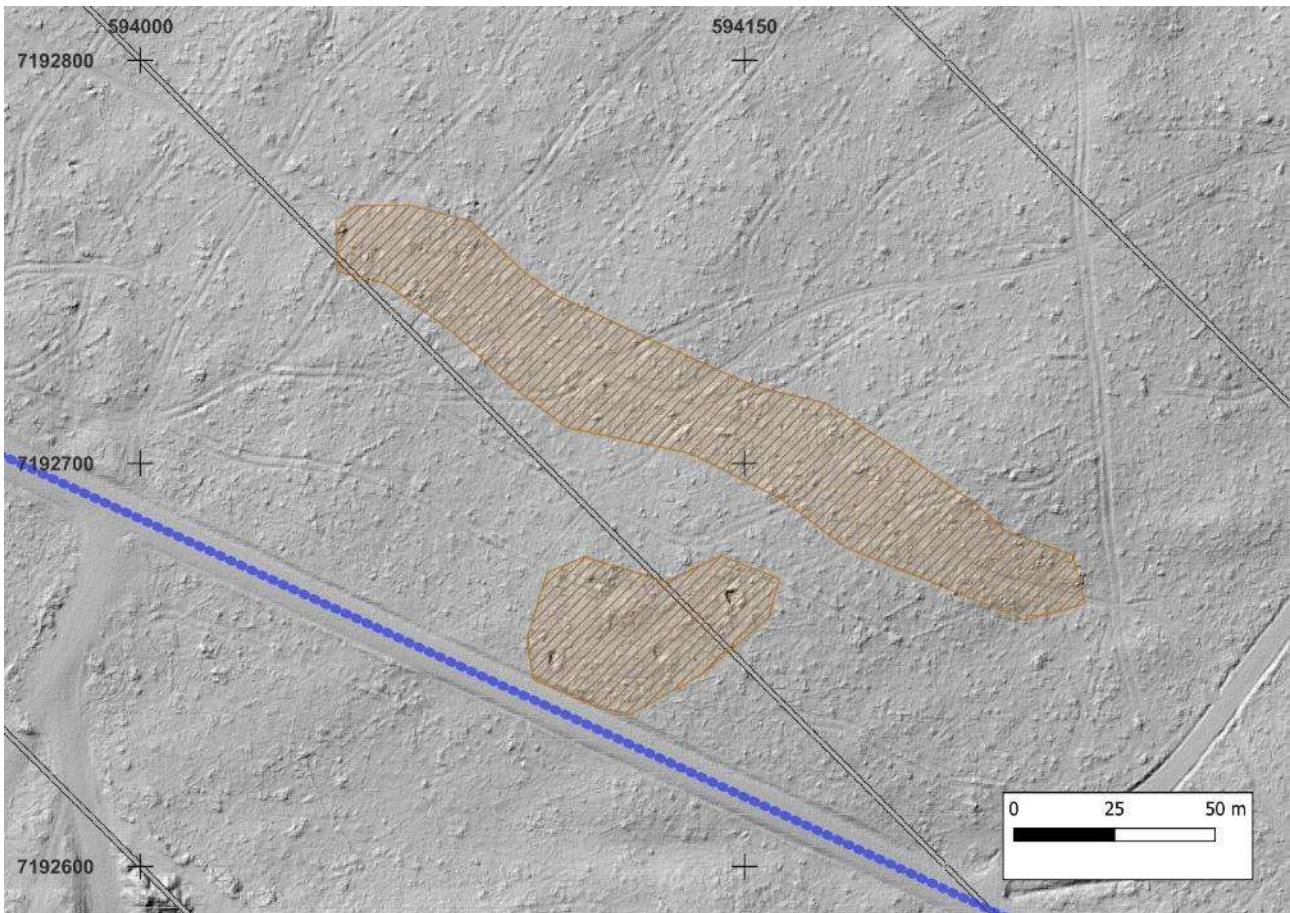

Kuva 36. Metsäkoneen uralta havaittiin osin tuhoutunut 2 x 2,5 x 0,5 m kokoinen kuoppa. Pohjoiseen.

Kartta 54. Iso Pölylampi 4:n kohdekartta.

Oikealla puolen näkyy myös kohde 5.29. Iso Pölylampi 3 ja vasemmalla puolen 5.27. Iso Pölylampi 2 sekä 5.3. Mutkala. Aluerajaukset ovat kartassa punaisella tai ruskealla vinorasterilla ja alakohteet tähdillä. Kohteet on merkitty punaisilla tai ruskeilla pisteillä. Inventointialueen raja kulkee tiessä ja on merkitty karttaan sinisellä katkoviivalla.

Kartta 55. Iso Pöylampi 4 MML:n viistovalovarjostekartalla (rinnevarjoste).

5.29. Iso Pölylampi 3*

Nimi:	Iso Pölylampi 3
Kunta:	Suomussalmi
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	muu kulttuuriperintökohde
Muinaisjäännöstyyppi:	puolustusvarustukset, taistelukaivannot
Ajoitus:	moderni, 1900-luku
Aiemmat tutkimukset:	-
Koordinaatit:	N 7192595 E 594391 z alin 189 ylin 199 ± 2
Koordinaattiselite:	GPS-mittaus/alueen keskikohta

Inventointi 2024:

Hieman alle 100 m luoteeseen tunnetusta muinaisjäännöskohde Iso Pölylampi 2:sta sijaitsee toinen puolustusvarustuskohde Iso Pölylampi 3. Alueella on erikokoisia painanteita poteroista neliskulmisiin isompiin kuoppiin. Poterot ovat halkaisijaltaan noin 1 m ja syvyyttä niillä on 50–70 cm. Teräväpiirteiset kuopat ovat kooltaan noin 2,5–6 x 1–3 x 0,5–1,2 m. Poterot ja pienemmät, noin 2 m leveät kaivannot sijaitsevat Iso-Pölylampeen viettävässä rinteessä, kun taas isommat kuopat sijaitsevat rinteiden päällä tasaisemmassa maastossa. Lisäksi alueen ehdotetusta muinaisjäännöspisteestä 100 m luoteeseen sijaitsee yksittäinen teräväpiirteinen 6,5 x 3 m kokoinen neliskulmainen kaivanto. Kaivantojen tarkempi tutkiminen ja kartoitus edellyttäisi kohdennettua tutkimusta.

Kuva 37. Iso Pölylampeen viettävässä rinteessä oli useita pienempiä kuoppia. Kaakkoon.

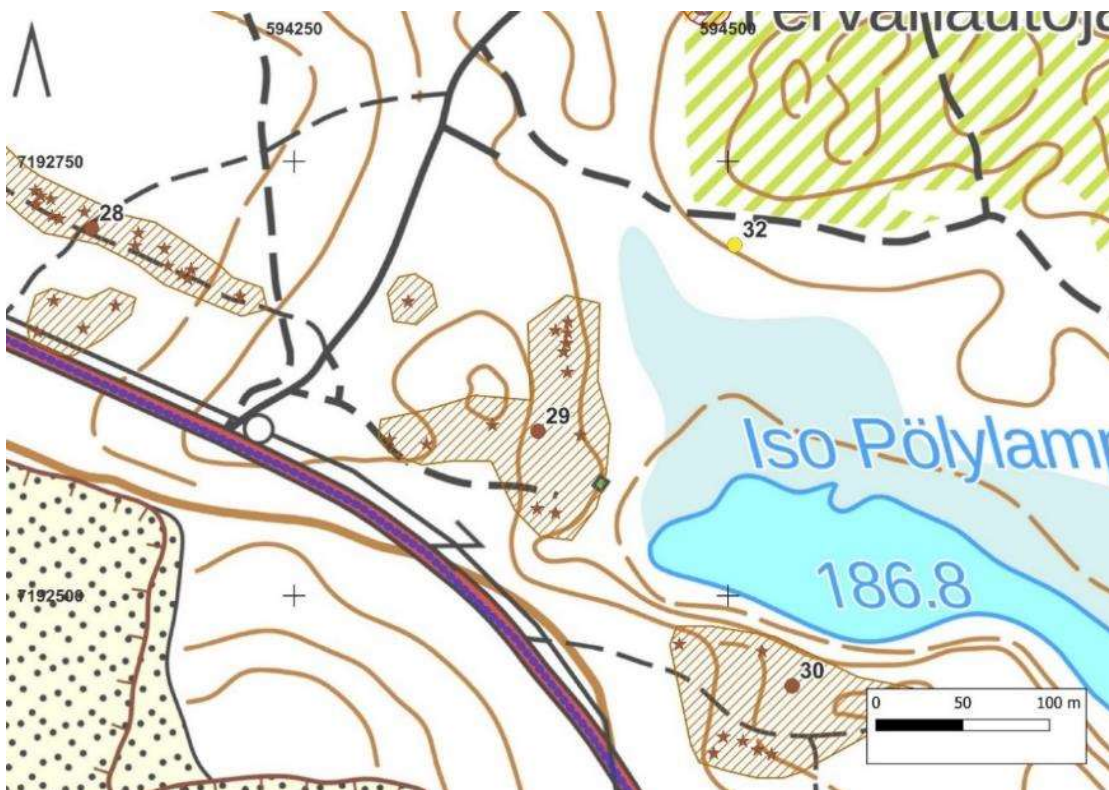
Kuva 38. Mäen korkeimmalla kohdalla sijaitsi halkaisijaltaan 5 m pisaranmuotoinen kuoppa, jonka kulkuaukko jatkui noin 5 m matkalta. Kaakkoon.

Kuva 39. Lähellä polkua mäen päällä tasaisella maalla sijaitsi 6 x 2,5 x 0,5 m kokoinen painanne. Lounaaseen.

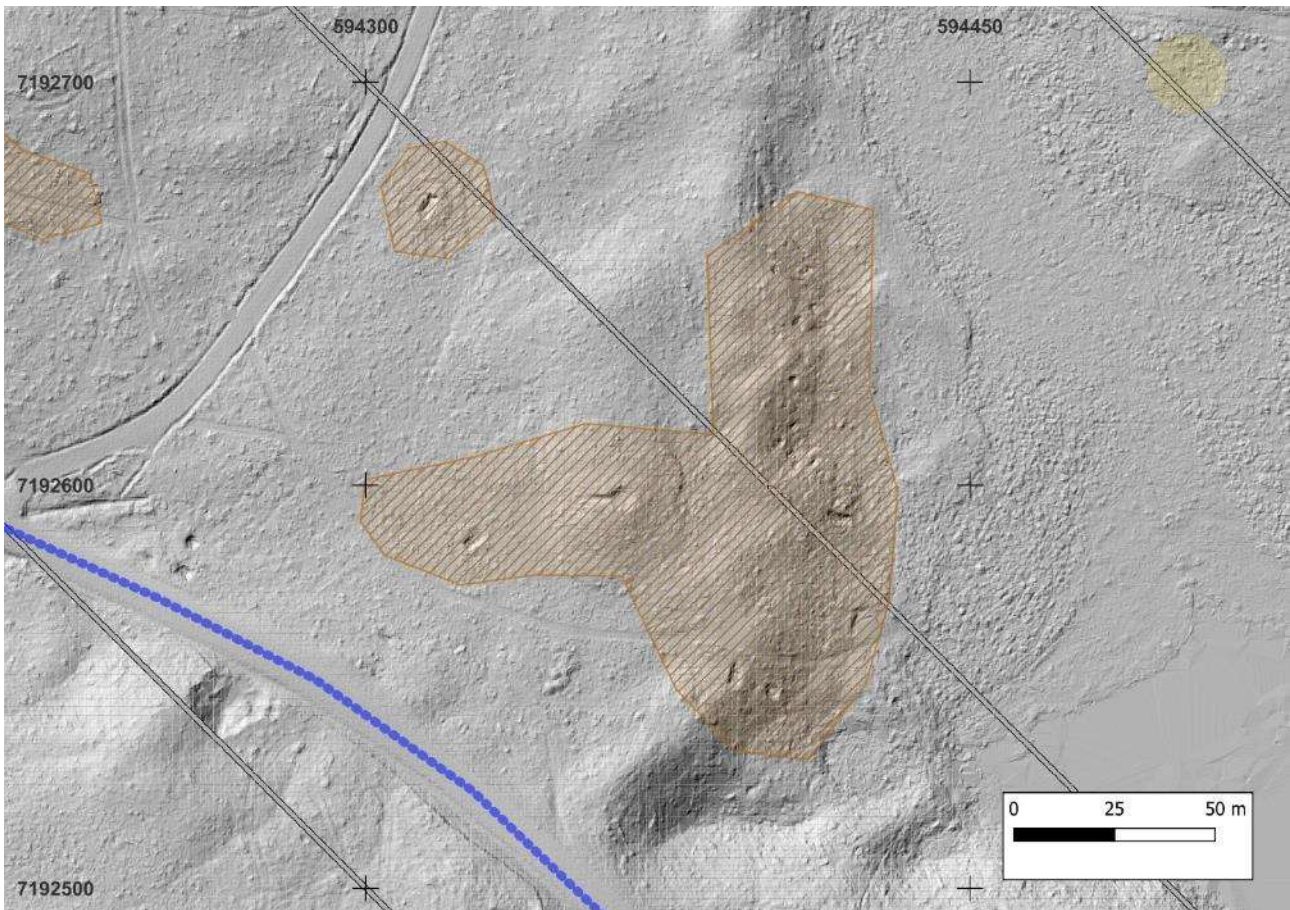

Kuva 40. Muista kaivannoista erillään oleva yksittäinen suorakaiteen muotoinen kaivanto. Lounaaseen.

Kartta 56. Iso Pöylampi 3 kohdekartta.

Kohde on merkitty ruskealla pisteellä ja numerolla 29. Ehdotettu aluerajaus on ruskealla vinorasterilla. Ylhäällä vasemmalla näkyy numerolla 28 merkitty Iso Pöylampi 4 ja oikealla alhaalla numerolla 30 merkitty tunnettu kohde Iso Pöylampi 2. Kohteen koillispuolella on merkitty keltaisella pisteellä ja numerolla 32 löytöpaikka Iso 3.

Kartta 57. Iso Pölylampi 3 MML:n viistovalovarjostekartalla (rinnevarjoste).

5.30. Iso Pölylampi 2

Nimi:	Iso Pölylampi 2
Kunta:	Suomussalmi
Muinaisjäännöstunnus:	1000026195
Muinaisjäännösstatus:	muu kulttuuriperintökohde
Muinaisjäännöstyyppi:	puolustusvarustukset, taistelukaivannot
Ajoitus:	moderni, 1900-luku
Aiemmat tutkimukset:	Hanna Kelola-Mäkeläinen inventointi 2013
Koordinaatit:	N 7192448 E 594537 z alin 195
Koordinaattiselite:	Muinaisjäännösrekisteri

Muinaisjäännösrekisteri:

Kohde sijaitsee Ison Pölylammen ja Moisiovaarantien välisessä maastossa. Paikalla on hiekkapohjainen mäntykangas, jossa aluskasvillisuus on varpua ja sammalta. Alueella on hiekkaharjuja. Paikalla on toisen maailmansodan aikaisia puolustuslinjan jäänteitä. Jäänteet keskittyvät alueen pohjoisosan hiekkaharjulle ja eteläosan hiekkaharjujen notkelmaan. Etelälaidalla on Kaivanto 1: Noin 2,5 m kokoinen pitkulanmuotoinen kaivanto. Kaivannossa on laudankappaleita, jotka ovat peräisin ovesta. Potero 1: Poteroksi tulkittu pyöreä kuoppamainen rakenne. Halkaisija n. 2 m ja syvyys n. 1–1,2 m. Potero 2: Samanlainen kuoppamainen rakenne. Halkaisija n. 2 m ja syvyys n. 0,8–1 m. Potero 3: Samanlainen kuoppamainen rakenne. Halkaisija n. 3 m ja syvyys n. 1,2–1,5 m. Korsun pohja: Halkaisijaltaan n. 6 m kokoinen pyöreähkö kaivanto, jossa kulkuaukko itälaidalla. Syvyys n. 50–100 cm.

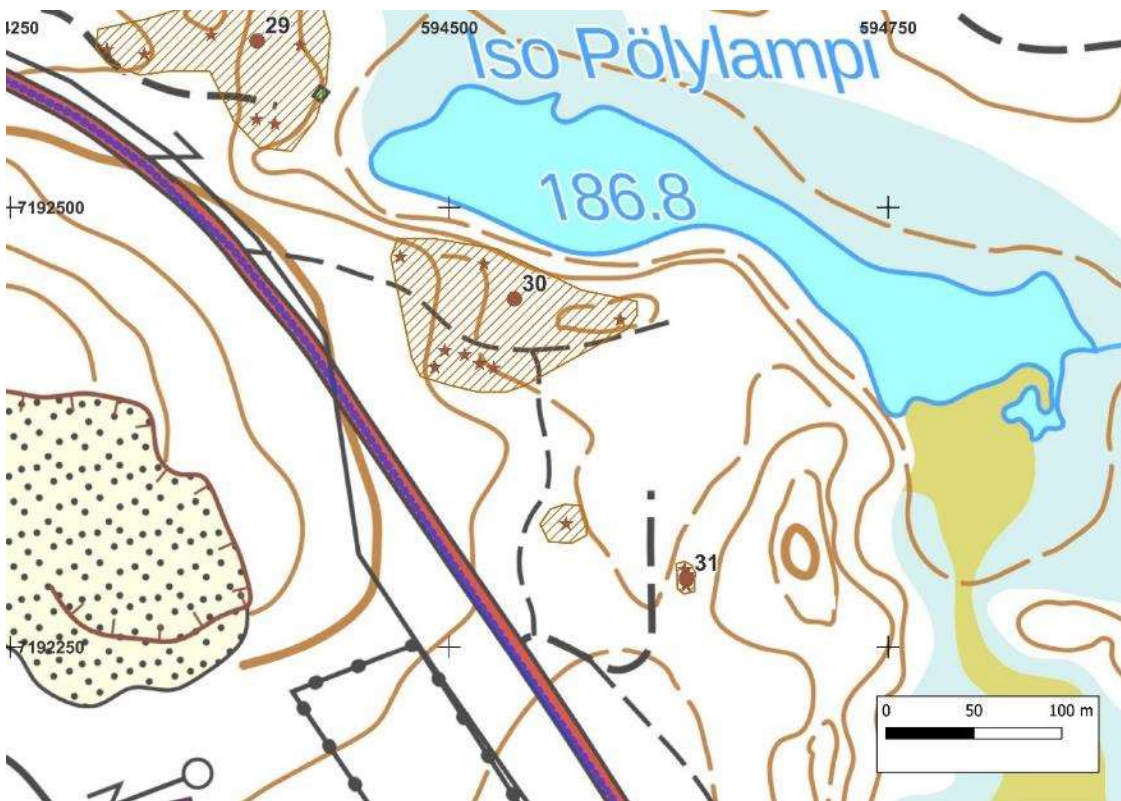
Pohjoislaidalla on Ampumapesäke 1: Halkaisijaltaan n. 6 m kokoinen pyöreä ampumapesäke, jossa kulkuaukko itälaidalla. Ampumapesäke 2: Hiekkaharjun päällä aivan Iso Pölylammen rannalla halkaisijaltaan n. 4 m kokoinen pyöreä kaivanto. Kaivannon kaakkoiskulmalta on kaivettu n. 1 m syvyinen kulkuaukko hiekkaharjun läpi. Kaivanto 2: Pieni n. 1 m x 50 cm kokoinen suorakaiteenmuotoinen kaivanto. Syvyys n. 30 cm. Kaivanto 3: Halkaisijaltaan n. 4 m mittainen pyöreä kaivanto. Syvyys n. 20–30 cm. Suoraan kaivannon takana toinen hiekkaharjuun tehty syvempi kaivanto. Kaivanto 4: Suorakaiteenmuotoinen n. 5 m pitkä ja 2,5–3 m leveä kaivanto, jonka kummassakin päässä kulkuaukko. Syvyys n. 1–1,2 m. Majoitustilan jäännös?

Inventointi 2024:

Kohde tarkastettiin vuoden 2024 inventoinnissa ja se on pääosin muinaisjäännösrekisterin kuvauksen mukainen. Ampumapesäke 1:n kulkuaukon suunnan on tarkastuksessa havaittu olevan kaivannon kaakkoispuolella.

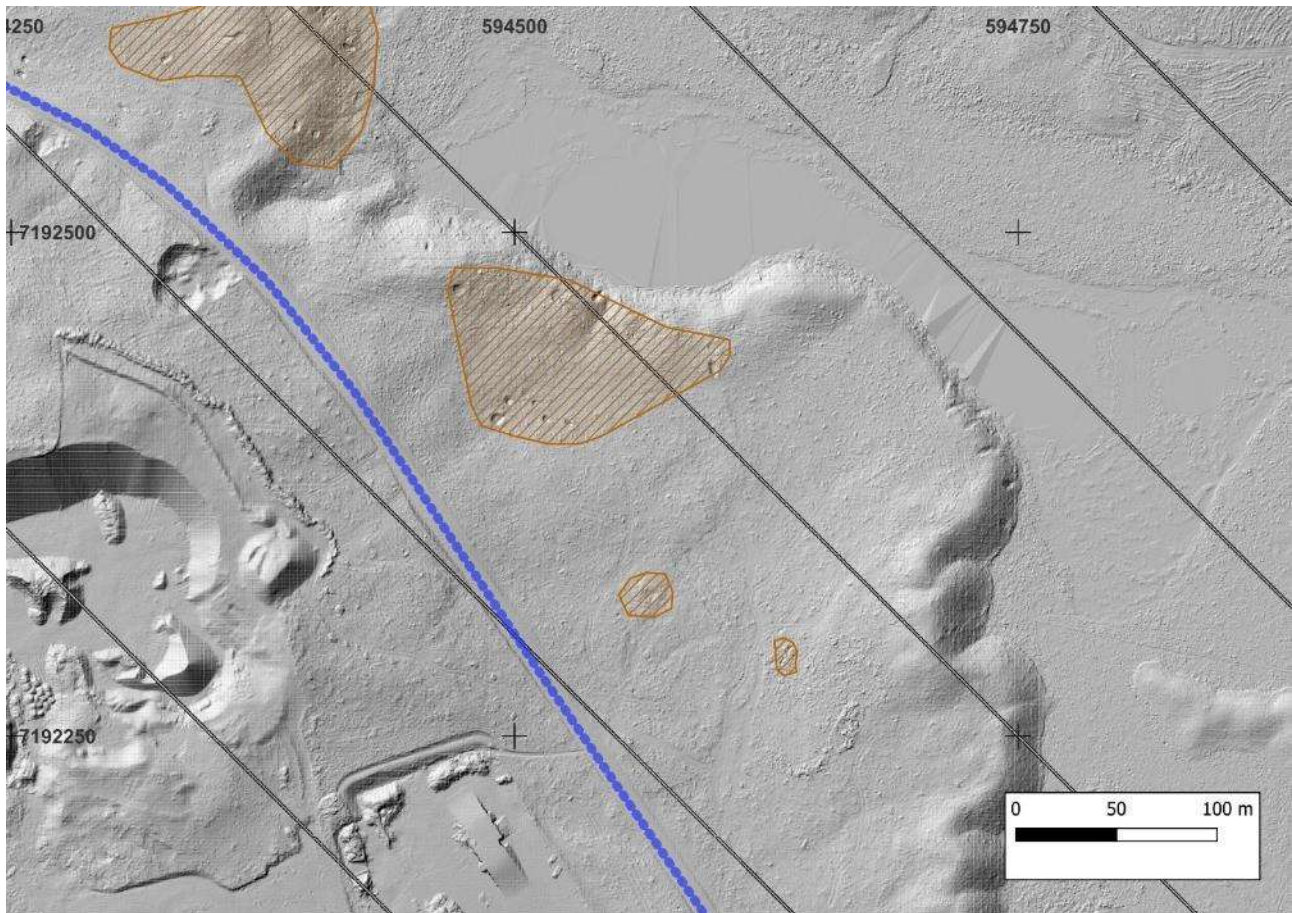

Kuva 41. Pohjoisosan ampumapesäke 1. Kaakkoon.

Kartta 58. Iso Pöylampi 1:n ja Iso Pöylampi 2:n kohdekartta.

Kohteet on merkitty karttaan ruskealla värillä. Kohteet on numeroitu ja merkitty pistein, aluerajaukset on vinorasterilla ja alakohteet tähdillä. Iso Pöylampi 2 on kartassa numerolla 30 ja Iso Pöylampi 2 numerolla 31. Kartan vasemmassa yläkulmassa näkyy myös osa kohteesta 5.29. Iso Pöylampi 3.

Kartta 59. Iso Pölylampi 1 ja 2 MML:n viistovalovarjostekartalla (rinnevarjoste).

5.31. Iso Pölylampi 1

Nimi:	Iso Pölylampi 1
Kunta:	Suomussalmi
Muinaisjäännöstunnus:	1000026194
Muinaisjäännösstatus:	muu kulttuuriperintökohde
Muinaisjäännöstyyppi:	puolustusvarustukset, taistelukaivannot
Ajoitus:	moderni, 1900-luku
Aiemmat tutkimukset:	Hanna Kelola-Mäkeläinen inventointi 2013
Koordinaatit:	N 7192289 E 594635 z alin 193
Koordinaattiselite:	Muinaisjäännösrekisteri

Kohdekartat ovat kohteen 5.30. Iso Pölylampi 2 yhteydessä.

Muinaisjäännösrekisteri:

Kohde sijaitsee Moisiovaarantien ja Alanteenjärven välisellä alueella. Paikalla on harvaa mäntyä kasvava hiekkapohjainen hyvin kuiva kangas. Kankaalla on kolme sota-aikaista kaivantoa. Kaivanto 1: Pitkähkö matala kaivanto. Pituus n. 2,5 m ja syvyys 20 cm. Kaivanto 2: N. 1 m syvä ja n. 2,5 m pitkä kaivanto, jonka ympärillä vallit. Kaivanto 3: Samanlainen kuin kaivanto 2. Liittynevät Pölykankaalla sijainneeseen puolustusasemaan.

Alakohteet:

Kaivanto 1:
 tyyppi: puolustusvarustukset, taistelukaivannot
 koordinaatit ETRS-TM 35FIN N 7192294 E 594634

Kuvaus: Pitkähkö matala kaivanto. Pituus n. 2,5 m ja syvyys 20 cm.

Kaivanto 2:
 tyyppi: puolustusvarustukset, taistelukaivannot
 koordinaatit ETRS-TM 35FIN N 7192291 E 594636

Kuvaus: N. 1 m syvä ja n. 2,5 m pitkä kaivanto, jonka ympärillä vallit.

Kaivanto 3:
 tyyppi: puolustusvarustukset, taistelukaivannot
 koordinaatit ETRS-TM 35FIN N 7192285 E 594635

Kuvaus: Samanlainen kuin kaivanto 2.

Inventointi 2024:

Iso Pölylampi 1:n kohteet olivat jääneet 2013 inventoinnin jälkeen viljelmien(?) suojaksi rakennetun poroaidan sisäpuolelle. Yksi kuopista mahdollisesti näkyi aidan takaa.

Edellisistä noin 70 länsiluoteeseen havaittiin yksittäinen, noin 4 * 4 m kokoinen matala kaivanto, jonka ympärillä on matalat vallit. Kaivanto lisätään Iso Pölylampi 1:n alakohteeksi (N 7192320 E 594567).

Kuva 42. Iso Pöylampi 1:n tunnetut kaivannot ovat jääneet viljelmien suojaksi rakennetun poroaidan taakse. Etelälounaaseen.

Kuva 43. Yksittäinen kaivanto, Iso Pöylampi 1:n alakohde. Lounaaseen.

Löytöpaikat

5.32. Iso 3

Nimi:	Iso 3
Kunta:	Suomussalmi
Muinaisjäännöstunnus:	1000050275
Muinaisjäännösstatus:	löytöpaikka
Muinaisjäännöstyyppi:	löytöpaikat, irtolöytöpaikat
Ajoitus:	rautakautinen, keskiaikainen
Aiemmat tutkimukset:	yksityishenkilön ilmoitus
Koordinaatit:	N 7192702 E 594504 Z 191 ± 2
Koordinaattiselite:	muinaisjäännösrekisteri

Kartat kohteiden 5.4. Pölyniemi 2 sekä 5.29. Iso Pölylampi 3:n yhteydessä.

Muinaisjäännösrekisteri:

Paikalta on toukokuussa 2023 löytynyt metallinetsinnässä kuparipeltiä, todennäköinen kirveensilmäkiila ja koristeltu tinapronssirengas. ILM27947.

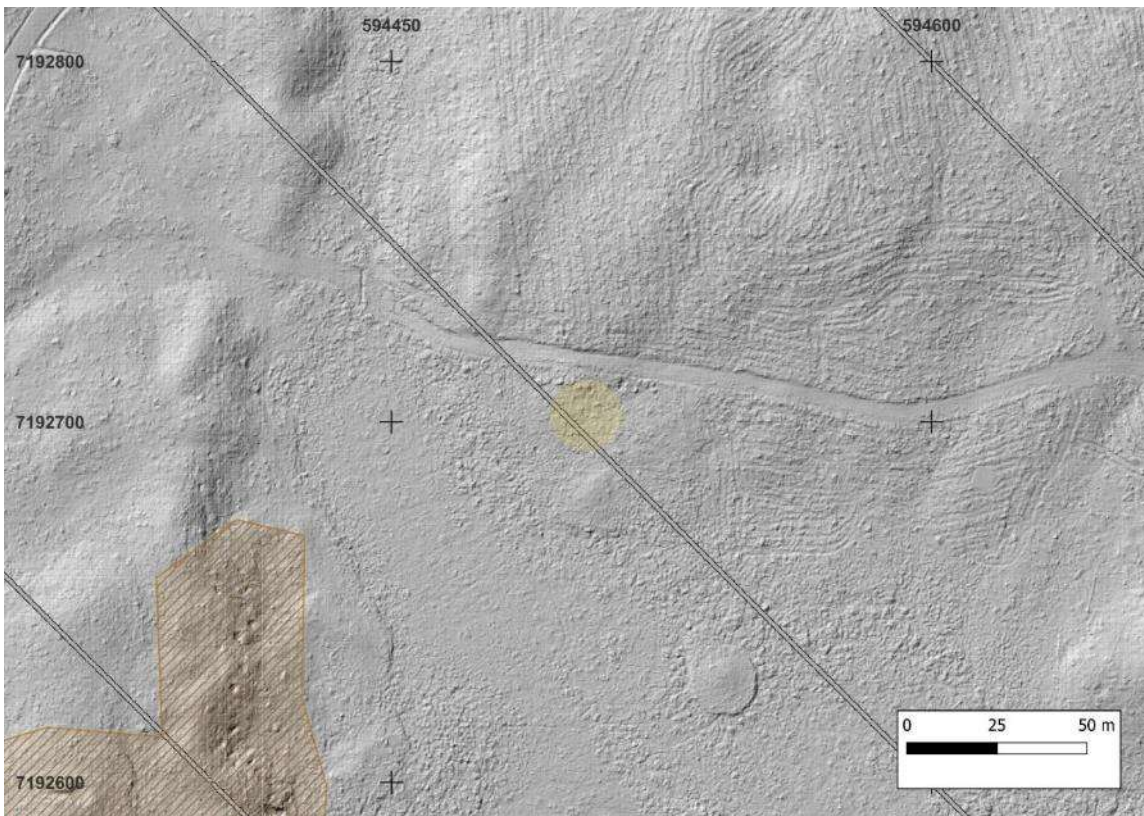
Vaatii tarkempaa selvitystä. Kohdetta ei ole tarkastettu maastossa.

Inventointi 2024:

Paikka on loivasti kohti etelää-lounasta laskevaa hiekkakangasta, joka rajautuu etelässä suohon. Kasvillisuus on avarapohjaista männikköä, maantasalla varpua. Löytöpaikkaa tarkastettiin inventoinnin aikana kahteen otteeseen noin 100 * 30 m alueelta. Aluetta käytiin läpi metallinilmaisimen avulla ja sinne tehtiin puolenkymmentä koekuoppaa. Paikalta ei saatu minkäänlaista havaintoa muinaisjäännöksestä.

Kuva 44. Löytöpaikan maastoa Iso Pöylammen luoteispuolella. Länsilounaaseen.

Kartta 60. Iso 3 MML:n viistovalovarjostekartalla (rinnevarjoste).

5.33. Hirsikangas

Nimi:	Hirsikangas
Kunta:	Suomussalmi
Muinaisjäännöstunnus:	1000036036
Muinaisjäännösstatus:	löytöpaikka
Muinaisjäännöstyyppi:	löytöpaikat, irtolöytöpaikat
Ajoitus:	historiallinen, 1500-luku
Aiemmat tutkimukset:	ei ilmoitettu
Koordinaatit:	N 7192091 E 596649 Z 190 ± 2
Koordinaattiselite:	muinaisjäännösrekisteri

Muinaisjäännösrekisteri:

Metallinetsinnässä on kesällä 2019 löytynyt noin 25 cm syvyydestä täysin ehjä pöytäveitsi, lähinnä 1500-luvulle ajoitettua mallia (vastineita tunnetaan mm. Inarin Nukkumajoen talvikylästä).

Vaatii lisäselvitystä; kohdetta ei ole vielä tarkastettu maastossa.

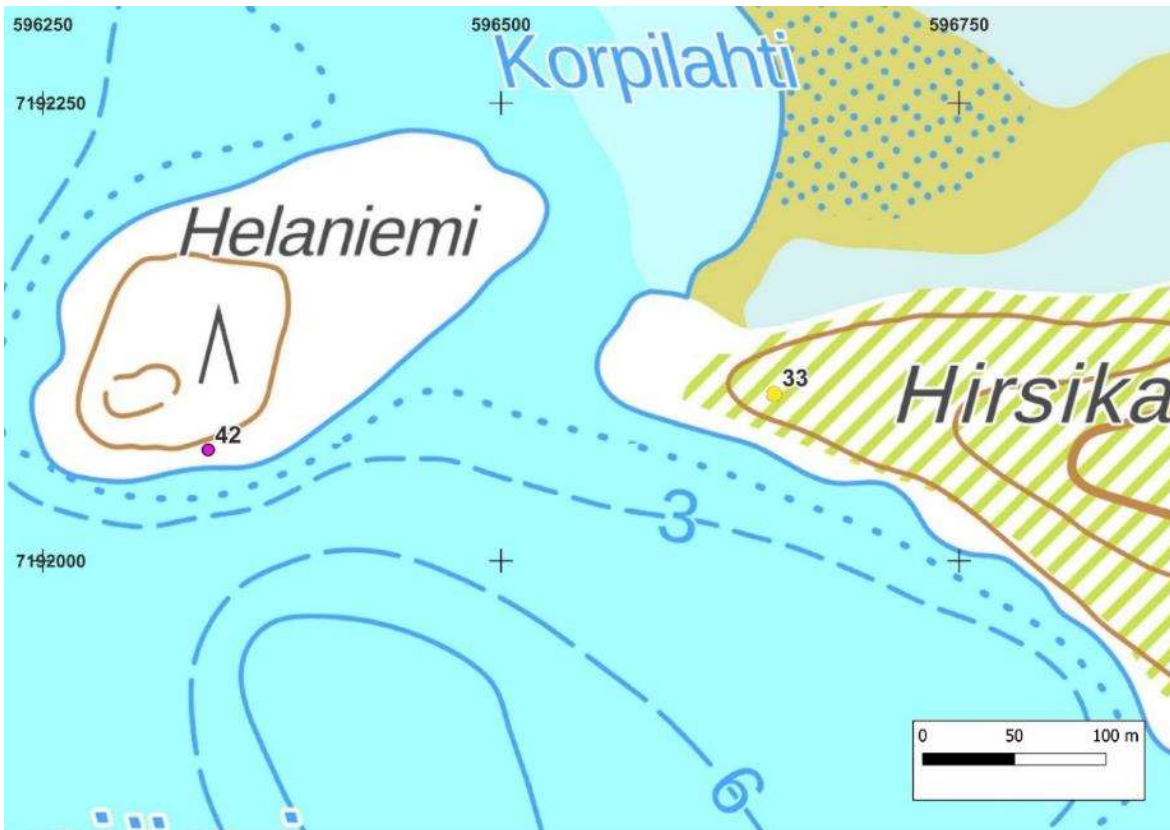
Inventointi 2024:

Löytöpaikka on länteen laskevan kivisen moreenimäen kärjen tuntumassa. Paikka on avohakattu vajaa kymmenen vuotta sitten ja nyt siellä kasvaa tiheä männyntaimikko, maantasalla varpukasveja. Maanpinta on rikkonainen metsätöiden jäljiltä, mutta umpeen kasvanut.

Löytöpaikkaa käytiin läpi metallinilmaisimella noin 65 * 35 m kokoiselta alueelta. Paikalle yritettiin kaivaa koekuoppia, mutta ne jäivät torsoiksi maaperän kivisyyden vuoksi. Paikalta ei havaittu mitään muinaisjäännökseen viittaavaa, joten kohde jää irtolöytöpaikaksi.

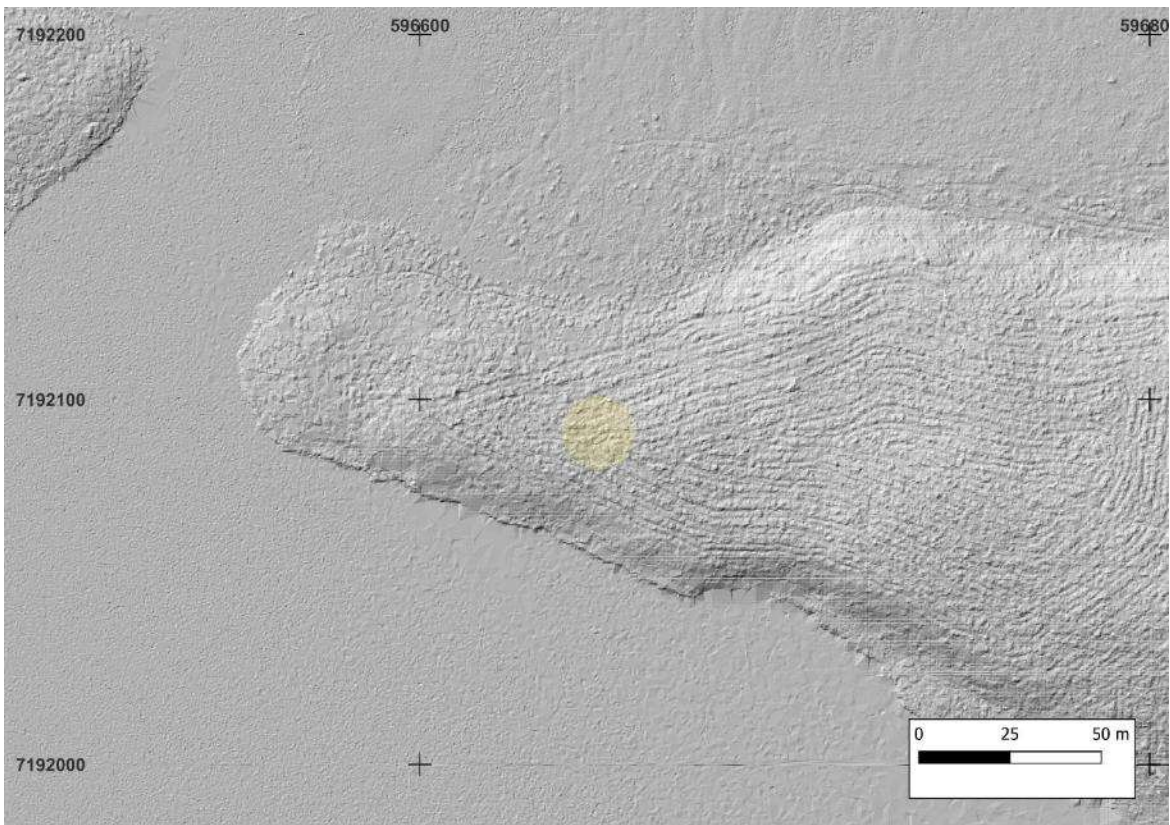

Kuva 45. Hirsikankaan löytöpaikka. Länteen.

Kartta 61. Hirsikankaan ja Helaniemen kohdekartta.

Hirsikankaan löytöpaikka on kartassa keltaisella pisteellä ja numerolla 33. Helaniemen mahdollinen muinaisjäänös on kartassa violetilla pisteellä ja numerolla 42.

Kartta 62. Hirsikangas MML:n viistovalovarjostekartalla (rinnevarjoste).

5.34. Joosepinkulma

Nimi:	Joosepinkulma
Kunta:	Suomussalmi
Muinaisjäännöstunnus:	1000036032
Muinaisjäännösstatus:	löytöpaikka
Muinaisjäännöstyyppi:	löytöpaikat, irtolöytöpaikat
Ajoitus:	rautakautinen, keskiaikainen
Aiemmat tutkimukset:	ei ilmoitettu
Koordinaatit:	N 7191468 E 597375 Z 197 ± 2
Koordinaattiselite:	muinaisjäännösrekisteri

Kohdekartat ovat kohteen 5.14. Niemenotsa yhteydessä.

Muinaisjäännösrekisteri:

Metallinetsinnässä on kesällä 2019 löytynyt kaksi nuolenkärkeä, veitsi ja rautainen kaksoiskoukku "muutamien metrien päässä toisistaan" noin 30 cm syvyydestä (diar. KM 42145).

Vaatii lisäselvitystä; kohdetta ei ole tarkastettu maastossa.

Inventointi 2024:

Löytöpaikka on itä-länsisuuntaisen moreeniharjanteen laen itäosassa. Paikalla on tehty hiljattain avohakkuu, jonka jäljiltä maanpinta oli laajalti auki ja hyvin pintapoimittavissa. Paikkaa tarkastettiin kahteen otteeseen. Pintapoiminnan, muutaman koekuopan ja metallinilmaisimen avulla paikalta ei löytynyt mitään merkkejä muinaisjäännöksestä, joten kohde jää löytöpaikaksi.

Kuva 46. Lapio pystyssä ilmoitetulla löytöpaikalla. Kaakkoon.

5.35. Niipaskoski 2

Nimi:	Niipaskoski 2
Kunta:	Suomussalmi
Muinaisjäännöstunnus:	1000030869
Muinaisjäännösstatus:	löytöpaikka
Muinaisjäännöstyyppi:	löytöpaikat, irtolöytöpaikat
Ajoitus:	ajoittamaton, rautakautinen
Aiemmat tutkimukset:	Marika Kieleväinen ja Kalle Sääskilahti tarkastus 2019 Riikka Mustonen tarkastus 2017
Koordinaatit:	N 7189340 E 600386 Z 189 ± 2
Koordinaattiselite:	muinaisjäännösrekisteri

Kartta 63. Niipaskoski 2:n kohdekartta.

Muinaisjäännösrekisteri:

Metallinpaljastimella löydetty rautakärki (luultavasti keihästä). Löytöpaikalle tehtiin koekuoppa, jossa maannos oli normaali. Kohteessa ei havaittu merkkejä kiinteästä muinaisjäännöksestä. Kyseessä on irtolöytöpaikka.

Huomautuksia (Kieleväinen ja Sääskilahti 2019): Ei tarkastuskertomusta. Löytöpaikka käytiin tarkastamassa löytäjän kanssa. Löytöpaikalle tehtiin koekuoppa, jossa maannos oli normaali. Kohteessa ei havaittu merkkejä kiinteästä muinaisjäännöksestä. Kyseessä on irtolöytöpaikka.

Inventointi 2024:

Löytöpaikka on tasaista hiekkakangasta, jossa näkyvyys on hyvä. Puusto on harvaa männikköä ja maantasalla kasvaa varpukasveja. Ilmoitettua löytöpistettä ja sen lähialuetta käytiin läpi metallinilmaisimella noin 50 m säteellä, jonka avulla löytyi ainoastaan kolme pienikaliiperisen kiväärin luotia. Kohde jää irtolöytöpaikaksi.

Kuva 47. Löytöpaikka Niipaskoski 2. Luoteeseen.

Muut kohteet

5.36. Karvola*

Nimi:	Karvola
Kunta:	Suomussalmi
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	muu kohde
Muinaisjäännöstyyppi:	asuinpaikat, talonpaikat
Ajoitus:	historiallinen
Aiemmat tutkimukset:	-
Koordinaatit:	N 7193913 E 593341 z 198 ± 2
Koordinaattiselite:	GPS-mittaus/rakennuksen perustus

Inventointi 2024:

Vitostien itäpuolella on vanha talonpaikka, josta havaittiin lohkokivinen rakennuksen perustus, jossa on kaksi laonnutta uunia. Rakennuksen perustus on kooltaan noin 6 x 11 m. Noin 20 m perustuksesta luoteeseen havaittiin sammalkattoinen maakellari, joka oli kooltaan noin 4 x 6 x 1,7 m. Alueen ympäristö on raivattua peltomaata, jota ympäröi ainakin osittainen matala kiviaita. Pelto ei ole viljelyskäytössä ja siinä kasvaa paikoin melko nuorta puustoa.

Vuoden 1865 pitäjänkartalla paikalla ei ole rakennuksia. Vuosien 1941 ja 1949 taloudellisilla kartoilla paikalla on talo. Vuoden 1973 peruskartalla paikka on autio.

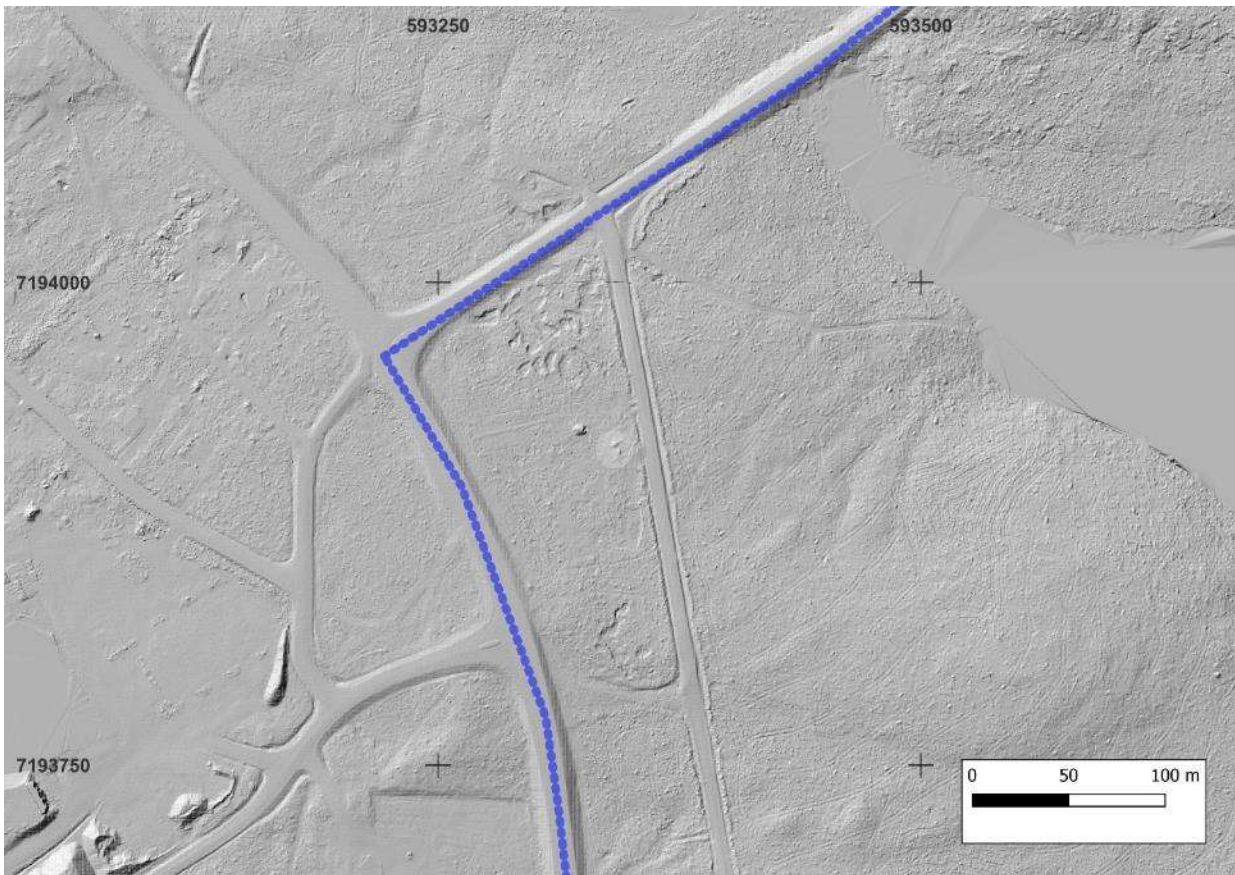
Kuva 48. Teemu Tiainen tarkastamassa rakennuksen perustaa. Lounaaseen.

Kuva 49. Teemu Tiainen tarkastamassa sammaleen peittämää maakellaria. Länteen.

Kartta 64. Karvolan kohdekartta.

Kartta 65. Karvola MML:n viistovalovarjostekartalla (rinnevarjoste).

5.37. Vasikkavirta*

Nimi:	Vasikkavirta
Kunta:	Suomussalmi
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	muu kohde
Muinaisjäännöstyyppi:	kivirakenteet, röykkiöt
Ajoitus:	historiallinen
Aiemmat tutkimukset:	-
Koordinaatit:	N 7191288 E 597158 z 189 ± 2
Koordinaattiselite:	GPS-mittaus

Inventointi 2024:

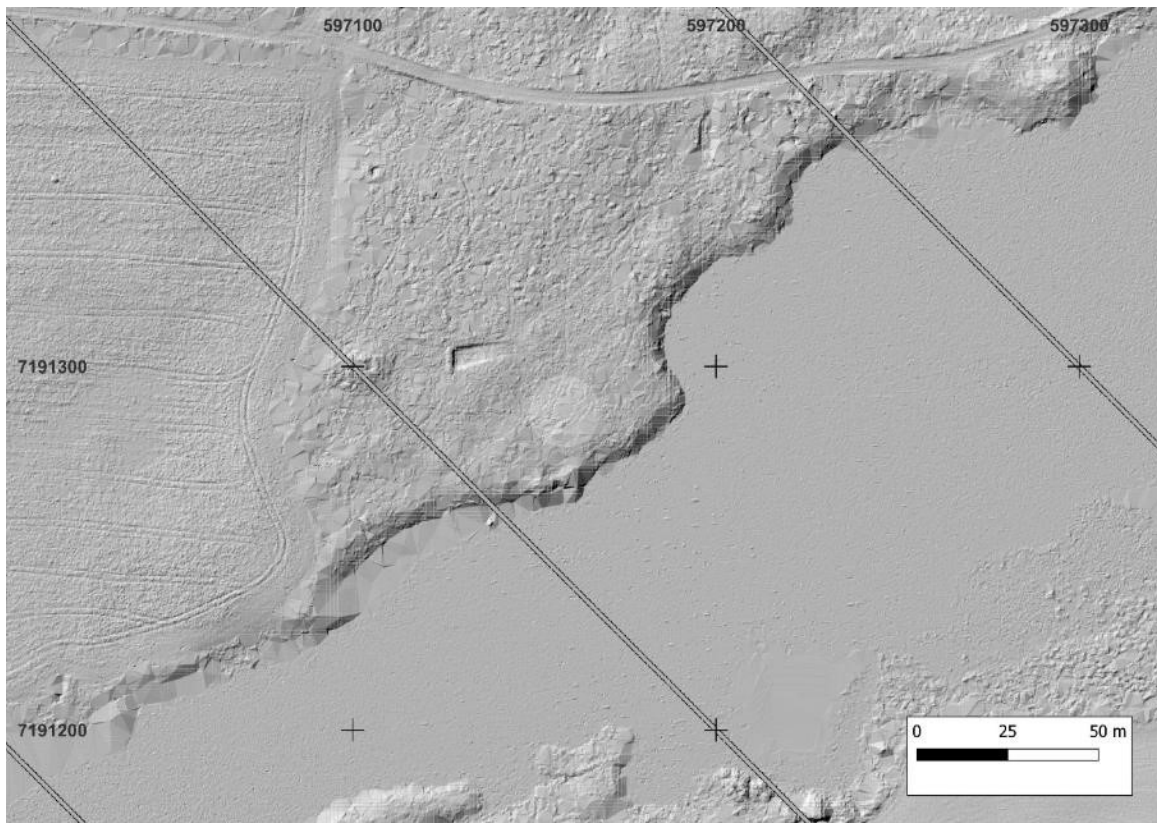
Vasikkavirran pohjoisrannalta, Murhinniemen pohjoispuolelta tavattiin noin 2,5 * 1,3 m kokoinen ja 60 cm korkea röykkiöntapainen. Muhkean sammalkerroksen alla olevat kivet liikkuvat jalan alla ja vaikuttavat olevan kovin irrallaan toisistaan. Röykkiö ei ulkomuotonsa puolesta vaikuta rakennuksen kivijalalta tms., saati esihistorialliselta. Vanhoilla kartoilla röykkiön kohdalle ei ole merkitty mitään sitä selittävää. Röykkiö voisi liittyä esim. metsänhoidollisiin toimenpiteisiin, mutta täyttä varmuutta inventoinnin keinoin siitä ei saatu.

Kuva 50. Vasikkavirran röykkiö. Itään.

Kartta 66. Vasikkavirran sekä Murhinniemen kohdekartta. Vasikkavirta on kartassa valkoisella pisteellä ja numerolla 37. Murhinniemen mahdollinen muinaisjäänös on kartassa violetilla pisteellä ja numerolla 44. Kartan oikeassa yläkulmassa näkyy kohde 5.14. Niemenotsa.

Kartta 67. Vasikkavirta MML:n viistovalovarjostekartalla (rinnevarjoste).

Mahdolliset muinaisjäännökset

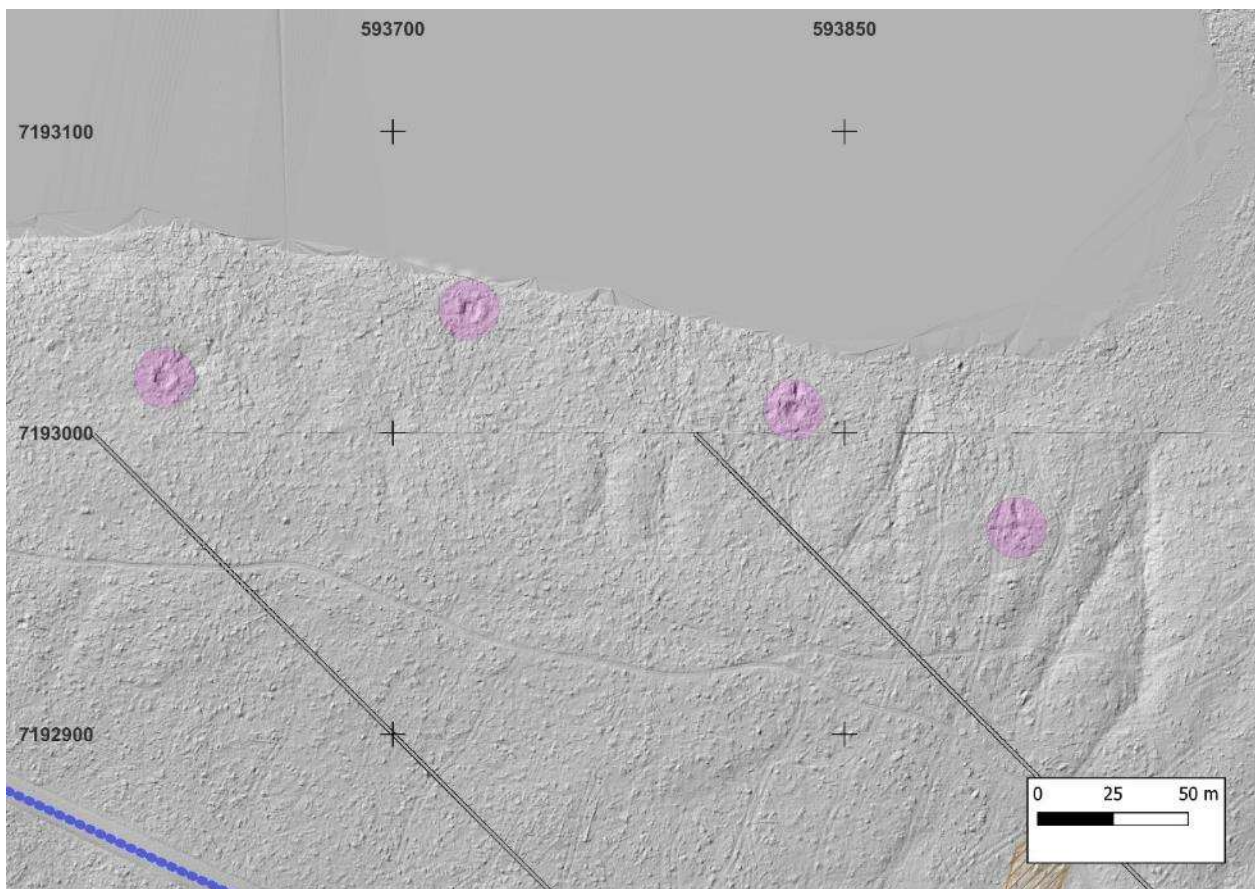
5.38. Sääskenpolvi 1*

Nimi:	Sääskenpolvi 1
Kunta:	Suomussalmi
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	mahdollinen muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
Ajoitus:	historiallinen
Aiemmat tutkimukset:	-
Koordinaatit:	N 7193018 E 593624 z 194 ± 2
Koordinaattiselite:	MML:n korkeusmalli 5p

Kohdekartta on kohteen 5.3. Mutkala yhteydessä.

Inventointi 2024:

Kohdetta ei tarkastettu maastossa. Paikannus perustuu MML:n laserkeilausaineistoon (5p), joka julkaistiin maastotöiden jälkeen.

Kartta 68. sääskenpolvi 1–4 MML:n viistovalovarjostekartalla (rinnevarjoste).

5.39. Sääskenpolvi 2*

Nimi:	Sääskenpolvi 2
Kunta:	Suomussalmi
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	mahdollinen muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
Ajoitus:	historiallinen
Aiemmat tutkimukset:	-
Koordinaatit:	N 7193041 E 593725 z 188 ± 2
Koordinaattiselite:	MML:n korkeusmalli 5p

Kohdekartat ovat kohteiden 5.3. Mutkala ja 5.38. Sääskenpolvi 1 yhteydessä.

Inventointi 2024:

Kohdetta ei tarkastettu maastossa. Paikannus perustuu MML:n laserkeilausaineistoon (5p), joka julkaistiin maastotöiden jälkeen.

5.40. Sääskenpolvi 3*

Nimi:	Sääskenpolvi 3
Kunta:	Suomussalmi
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	mahdollinen muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
Ajoitus:	historiallinen
Aiemmat tutkimukset:	-
Koordinaatit:	N 7193008 E 593833 z 191 ± 2
Koordinaattiselite:	MML:n korkeusmalli 5p

Kohdekartat ovat kohteiden 5.3. Mutkala ja 5.38. Sääskenpolvi 1 yhteydessä.

Inventointi 2024:

Kohdetta ei tarkastettu maastossa. Paikannus perustuu MML:n laserkeilausaineistoon (5p), joka julkaistiin maastotöiden jälkeen.

5.41. Sääskenpolvi 4*

Nimi:	Sääskenpolvi 4
Kunta:	Suomussalmi
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	mahdollinen muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppe:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
Ajoitus:	historiallinen
Aiemmat tutkimukset:	-
Koordinaatit:	N 7192968 E 593907 z 193 ± 2
Koordinaattiselite:	MML:n korkeusmalli 5p

Kohdekartat ovat kohteiden 5.3. Mutkala ja 5.38. Sääskenpolvi 1 yhteydessä.

Inventointi 2024:

Kohdetta ei tarkastettu maastossa. Paikannus perustuu MML:n laserkeilausaineistoon (5p), joka julkaistiin maastotöiden jälkeen.

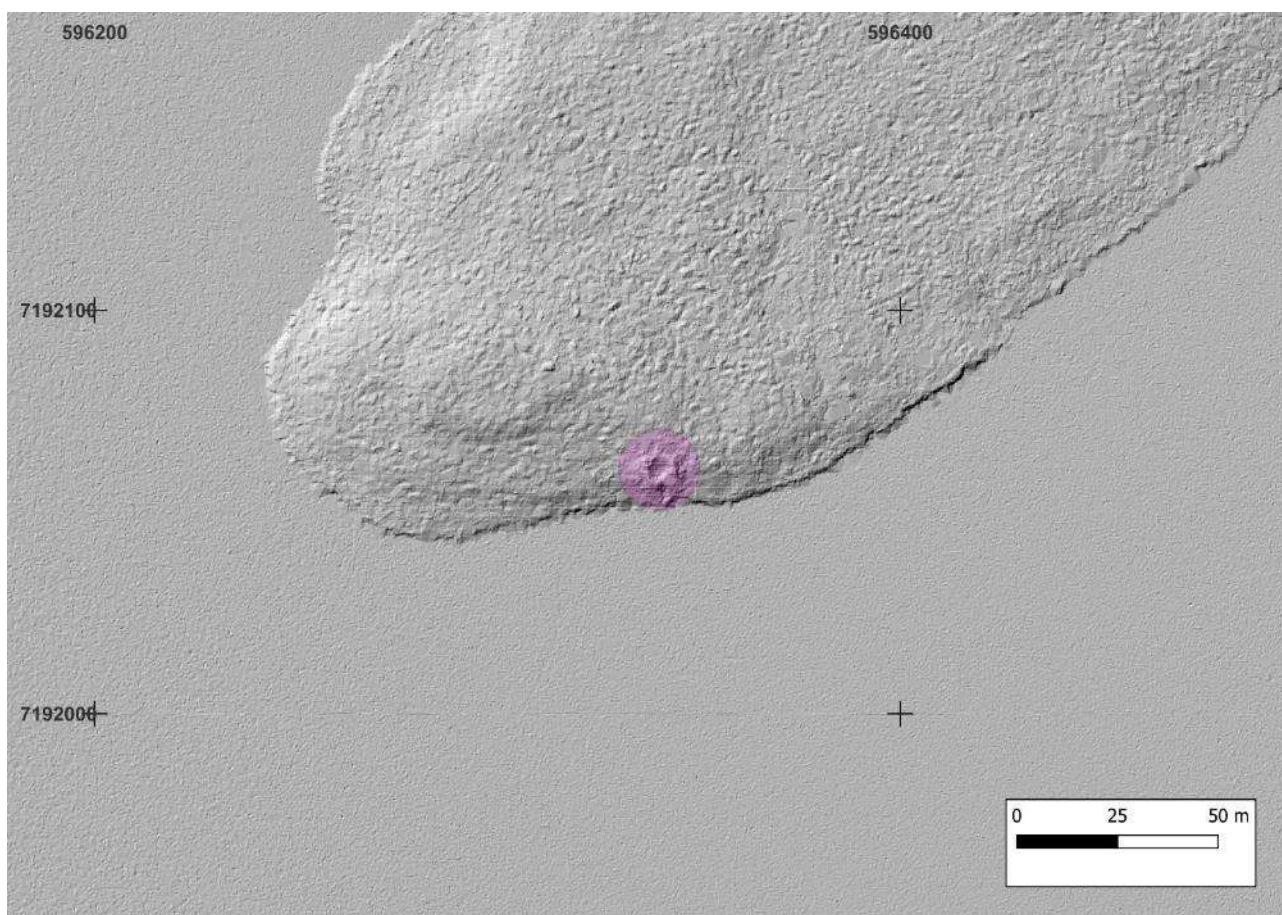
5.42. Helaniemi*

Nimi:	Helaniemi
Kunta:	Suomussalmi
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	mahdollinen muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppe:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
Ajoitus:	historiallinen
Aiemmat tutkimukset:	-
Koordinaatit:	N 7192061 E 596340 z 189 ± 2
Koordinaattiselite:	MML:n korkeusmalli 5p

Kohdekartta on kohteen 5.33. Hirsikangas yhteydessä.

Inventointi 2024:

Kohdetta ei tarkastettu maastossa. Paikannus perustuu MML:n laserkeilausaineistoon (5p), joka julkaistiin maastotöiden jälkeen.

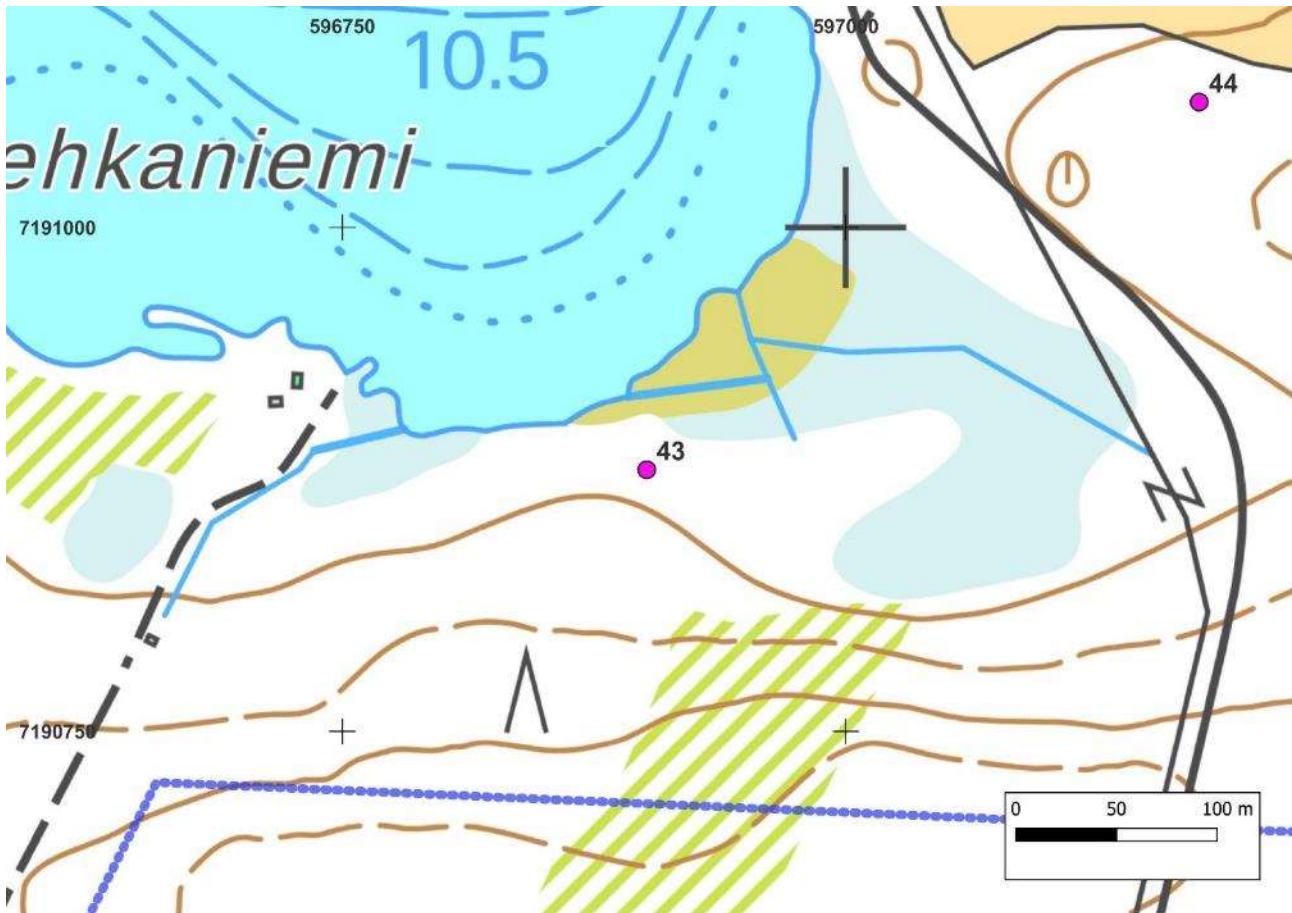
Kartta 69. Helaniemi MML:n viistovalovarjostekartalla (rinnevarjoste).

5.43. Virranaho*

Nimi:	Virranaho
Kunta:	Suomussalmi
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	mahdollinen muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
Ajoitus:	historiallinen
Aiemmat tutkimukset:	-
Koordinaatit:	N 7190880 E 596901 z 189 ± 2
Koordinaattiselite:	MML:n korkeusmalli 5p

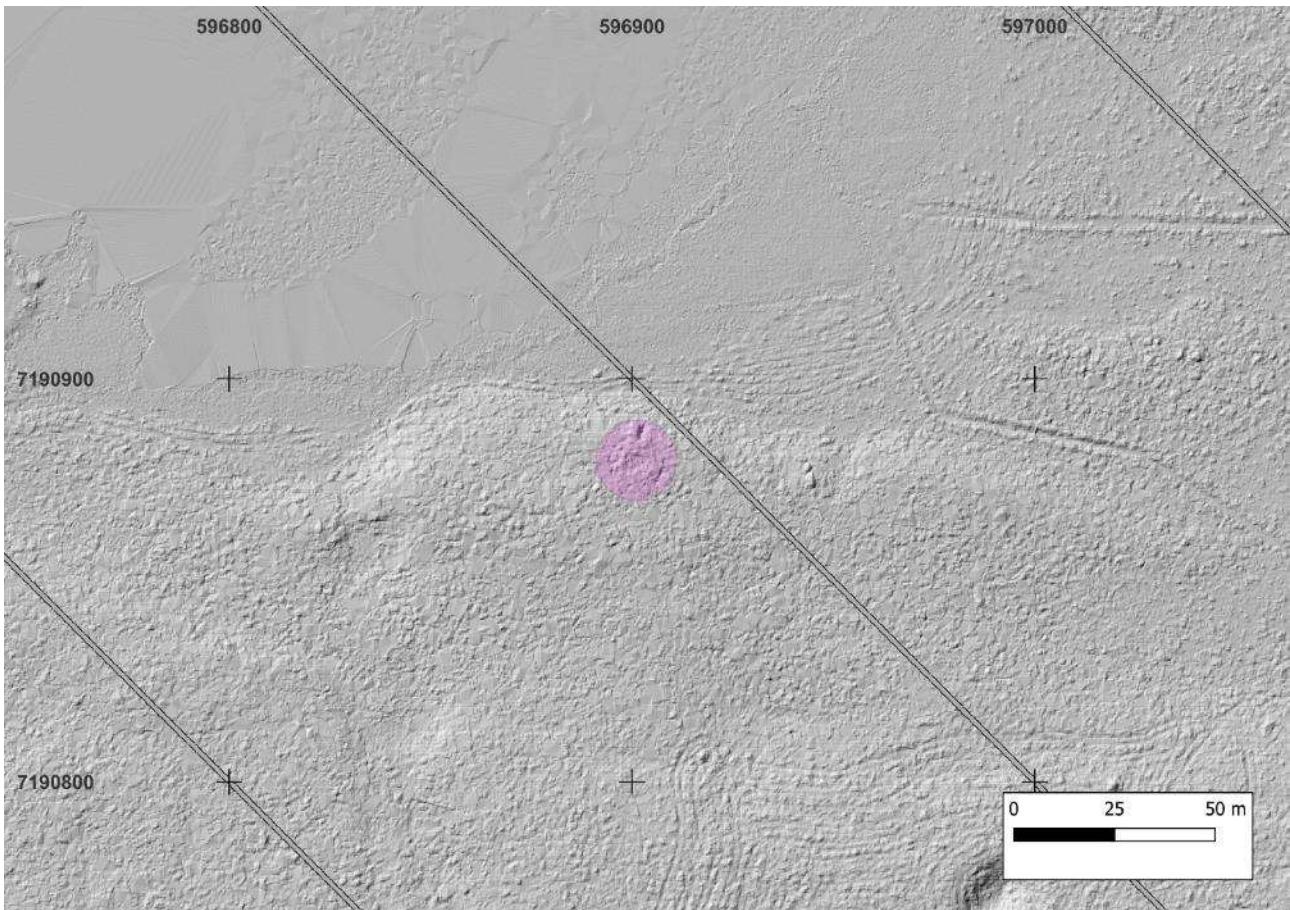
Inventointi 2024:

Kohdetta ei tarkastettu maastossa. Paikannus perustuu MML:n laserkeilausaineistoon (5p), joka julkaistiin maastotöiden jälkeen.

Kartta 70. Virranahon kohdekartta.

Mahdollinen muinaisjäännös on kartassa violetilla pisteellä ja numerolla 43. Oikeassa yläkulmassa on toinen mahdollinen muinaisjäännös 5.44. Murhinniemi.

Kartta 71. Virranaho MML:n viistovalovarjostekartalla (rinnevarjoste).

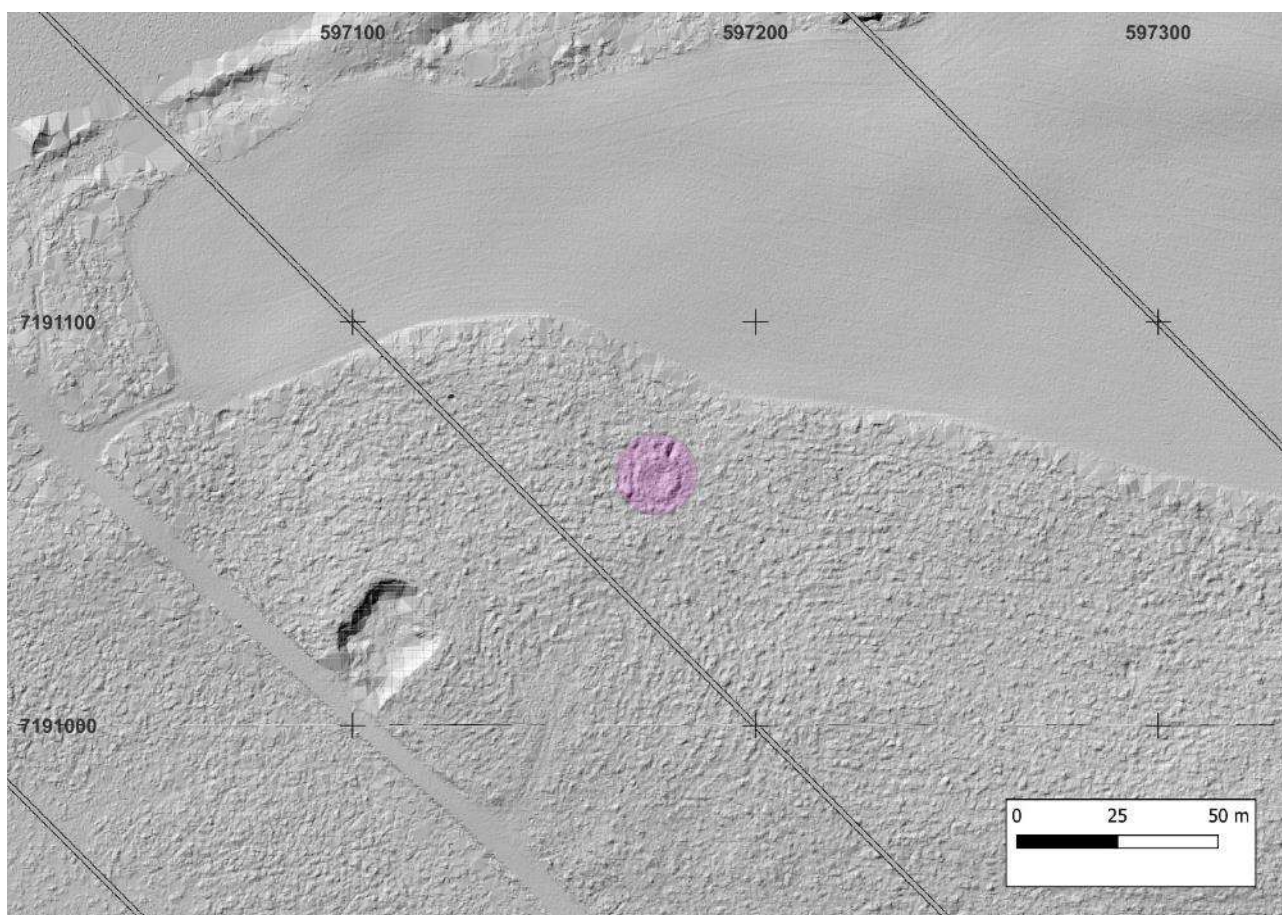
5.44. Murhinniemi*

Nimi:	Murhinniemi
Kunta:	Suomussalmi
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	mahdollinen muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
Ajoitus:	historiallinen
Aiemmat tutkimukset:	-
Koordinaatit:	N 7191062 E 597175 z 191 ± 2
Koordinaattiselite:	MML:n korkeusmalli 5p

Kohdekartta on kohteen 5.37. Vasikkavirta yhteydessä.

Inventointi 2024:

Kohdetta ei tarkastettu maastossa. Paikannus perustuu MML:n laserkeilausaineistoon (5p), joka julkaistiin maastotöiden jälkeen.

Kartta 72. Murhinniemi MML:n viistovalovarjostekartalla (rinnevarjoste).

5.45. Lahdenperä 2*

Nimi:	Lahdenperä 2
Kunta:	Suomussalmi
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	mahdollinen muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppe:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
Ajoitus:	historiallinen
Aiemmat tutkimukset:	-
Koordinaatit:	N 7191859 E 597223 z 188 ± 2
Koordinaattiselite:	MML:n korkeusmalli 5p

Kohdekartat ovat kohteen 5.13. Lahdenperä 1:n yhteydessä.

Inventointi 2024:

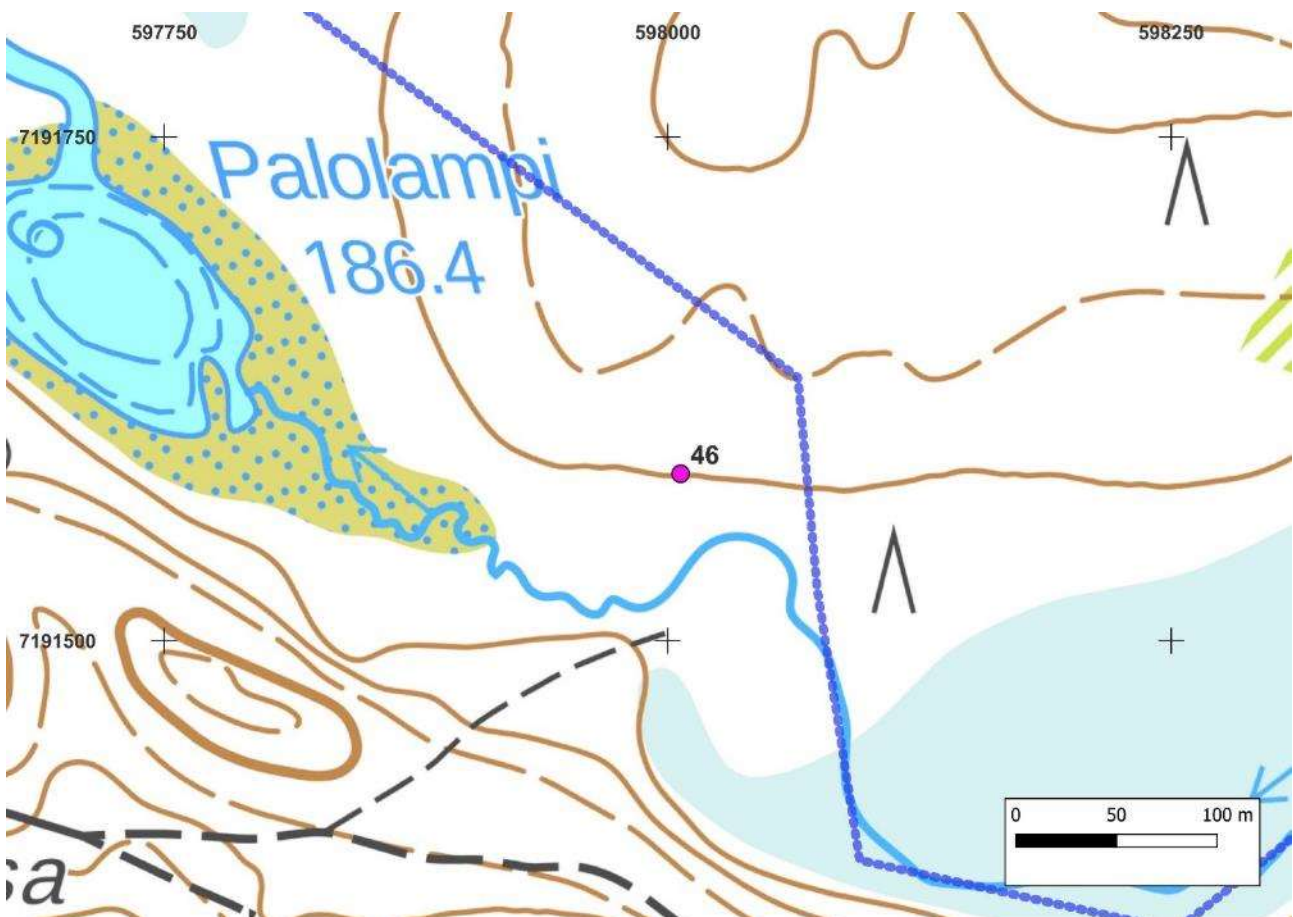
Kohdetta ei tarkastettu maastossa. Paikannus perustuu MML:n laserkeilausaineistoon (5p), joka julkaistiin maastotöiden jälkeen.

5.46. Palolampi*

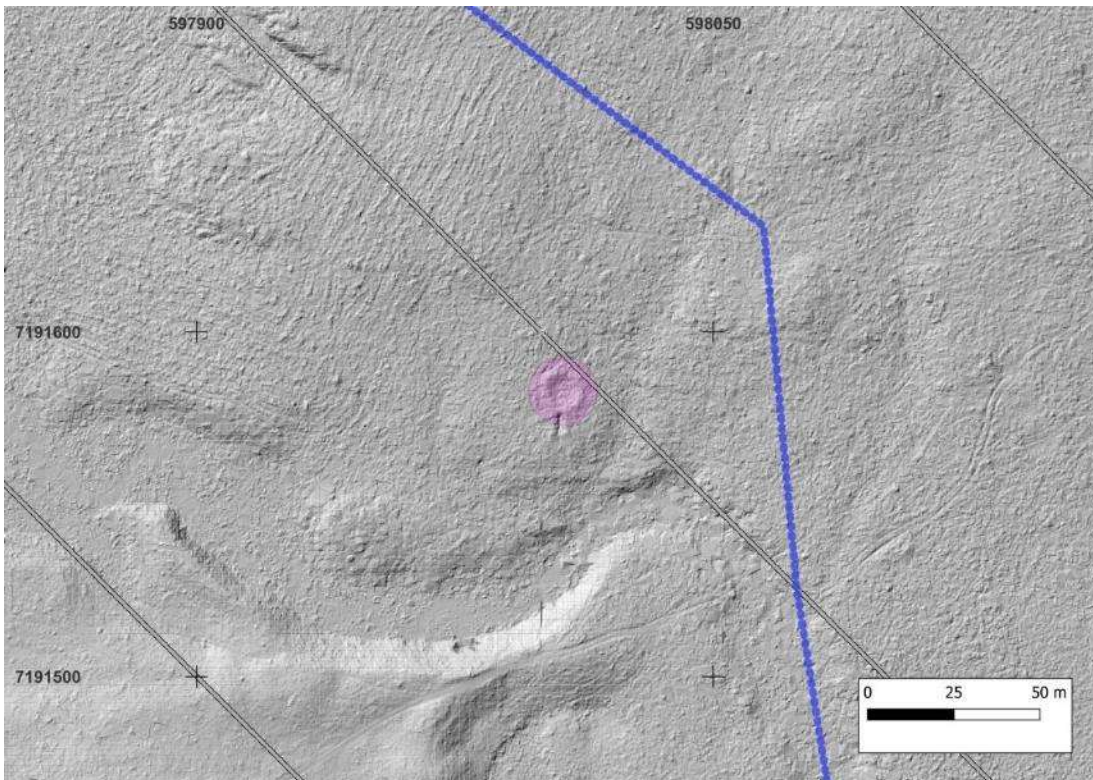
Nimi:	Palolampi
Kunta:	Suomussalmi
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	mahdollinen muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
Ajoitus:	historiallinen
Aiemmat tutkimukset:	-
Koordinaatit:	N 7191583 E 598006 z 191 ± 2
Koordinaattiselite:	MML:n korkeusmalli 5p

Inventointi 2024:

Kohdetta ei tarkastettu maastossa. Paikannus perustuu MML:n laserkeilausaineistoon (5p), joka julkaistiin maastotöiden jälkeen.

Kartta 73. Palolammen kohdekartta.

Kartta 74. Palolampi MML:n viistovalovarjostekartalla (rinnevarjoste).
Tervahauta erottuu maastosta keskellä karttaa. Sininen katkoviiva on inventoitavan alueen raja.

5.47. Antinniemi*

Nimi:	Antinniemi
Kunta:	Suomussalmi
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	mahdollinen muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
Ajoitus:	historiallinen
Aiemmat tutkimukset:	-
Koordinaatit:	N 7191249 E 598338 z 190 ± 2
Koordinaattiselite:	MML:n korkeusmalli 5p

Kohdekartat ovat kohteen 5.15. Rajamaa yhteydessä.

Inventointi 2024:

Kohdetta ei tarkastettu maastossa. Paikannus perustuu MML:n laserkeilausaineistoon (5p), joka julkaistiin maastotöiden jälkeen.

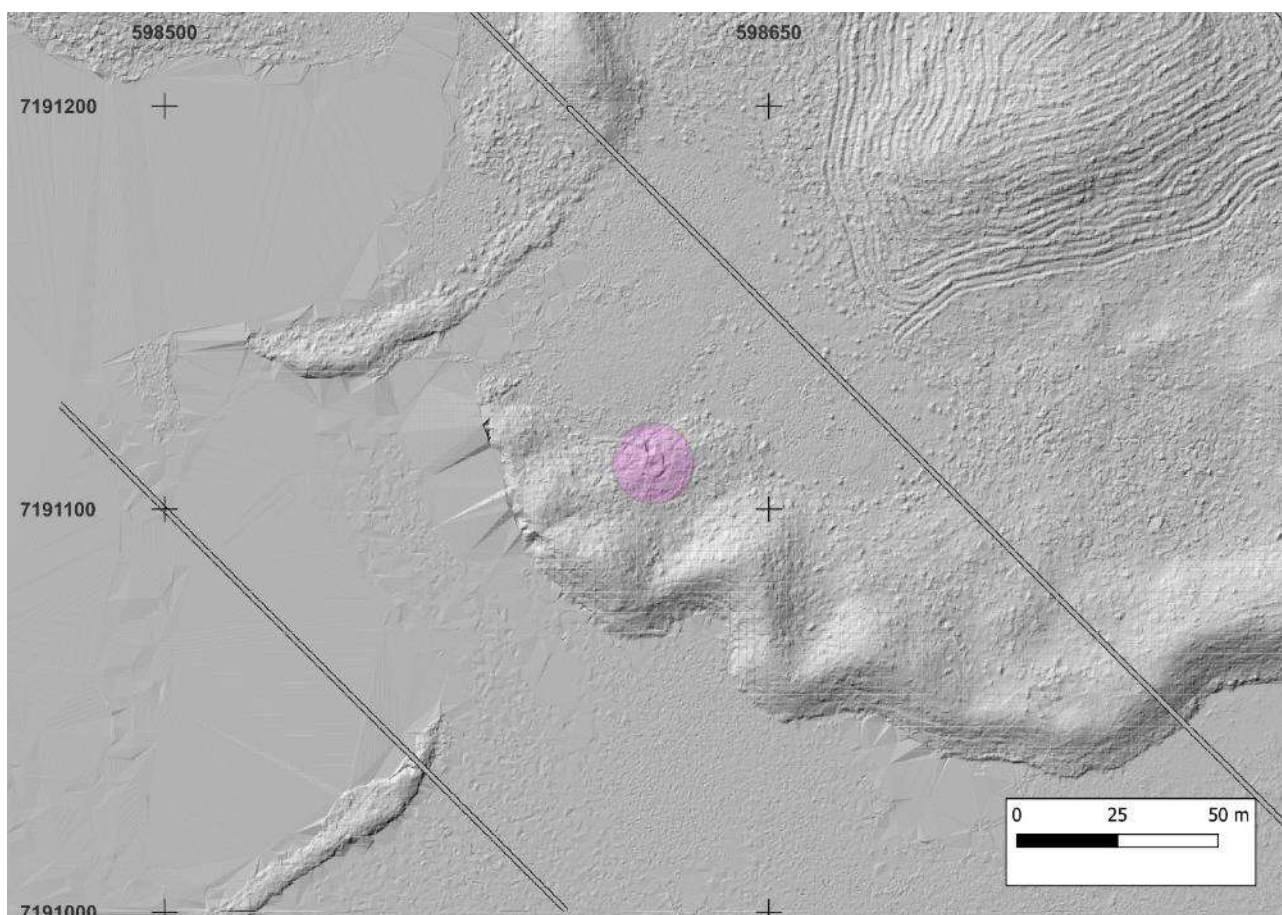
5.48. Paskalampi*

Nimi:	Paskalampi
Kunta:	Suomussalmi
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	mahdollinen muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
Ajoitus:	historiallinen
Aiemmat tutkimukset:	-
Koordinaatit:	N 719111 E 598621 z 188 ± 2
Koordinaattiselite:	MML:n korkeusmalli 5p

Kohdekartta on kohteen 5.17. Jäkäläkangas 1 yhteydessä.

Inventointi 2024:

Kohdetta ei tarkastettu maastossa. Paikannus perustuu MML:n laserkeilausaineistoon (5p), joka julkaistiin maastotöiden jälkeen.

Kartta 75. Paskalampi MML:n viistovalovarjostekartalla (rinnevarjoste).

5.49. Jäkäläkangas 3*

Nimi:	Jäkäläkangas 3
Kunta:	Suomussalmi
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	mahdollinen muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
Ajoitus:	historiallinen
Aiemmat tutkimukset:	-
Koordinaatit:	N 7191045 E 599086 z 191 ± 2
Koordinaattiselite:	MML:n korkeusmalli 5p

Kohdekartat ovat kohteen 5.18. Jäkäläkangas 2 yhteydessä.

Inventointi 2024:

Kohdetta ei tarkastettu maastossa. Paikannus perustuu MML:n laserkeilausaineistoon (5p), joka julkaistiin maastotöiden jälkeen.

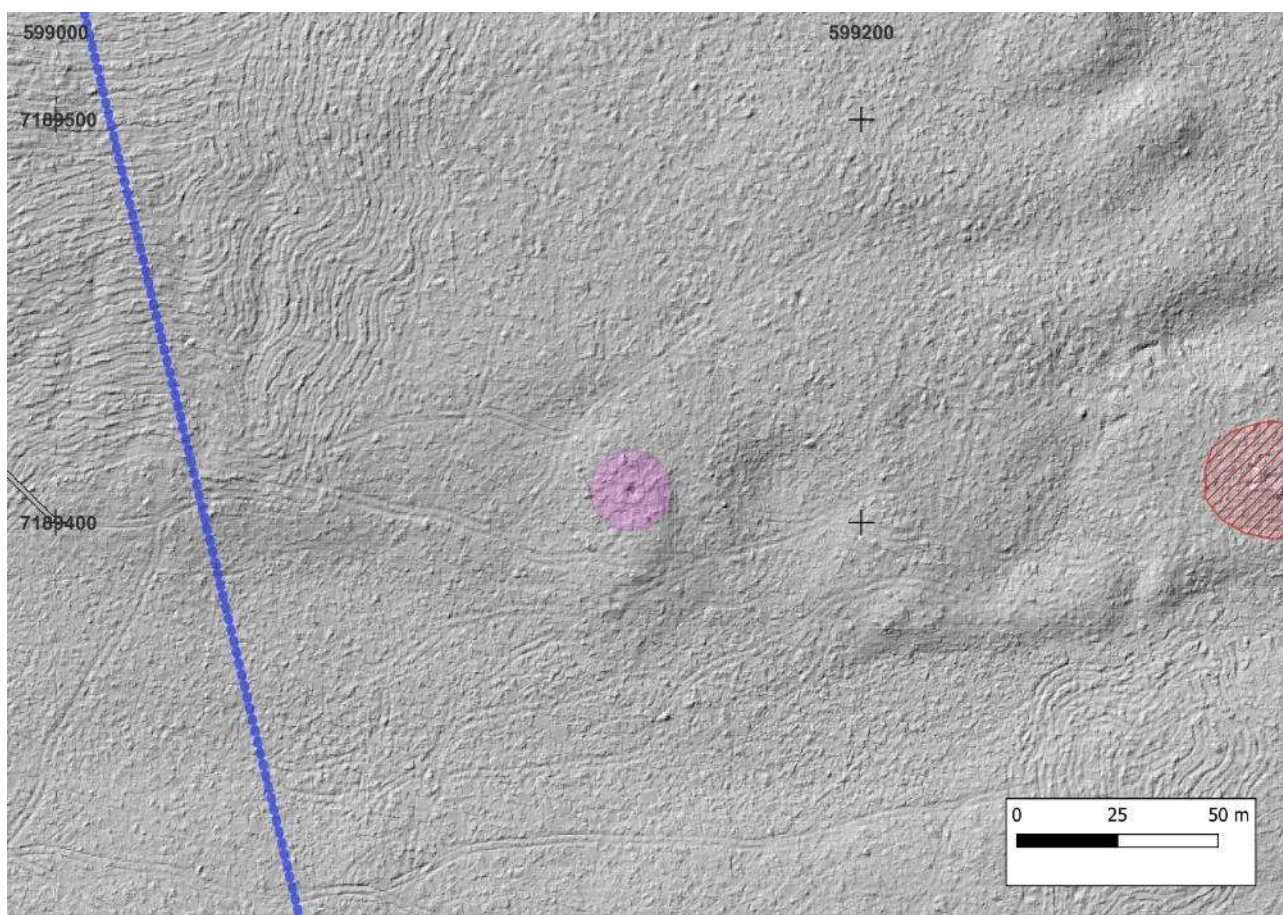
5.50. Purola 4*

Nimi:	Purola 4
Kunta:	Suomussalmi
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	mahdollinen muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppe:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
Ajoitus:	historiallinen
Aiemmat tutkimukset:	-
Koordinaatit:	N 7189408 E 599143 z 198 ± 2
Koordinaattiselite:	MML:n korkeusmalli 5p

Kohdekartta on kohteen 5.20. Purola 2 yhteydessä.

Inventointi 2024:

Kohdetta ei tarkastettu maastossa. Paikannus perustuu MML:n laserkeilausaineistoon (5p), joka julkaistiin maastotöiden jälkeen.

Kartta 76. Purola 4 MML:n viistovalovarjostekartalla (rinnevarjoste).

Lähteet

Tutkimusraportit:

Huurre, Matti 1959. Suomussalmen kiinteitä muinaisjäännöksiä (jatkoa v:n 1957 kertomukseen).

Kelola-Mäkeläinen, Hanna 2014. Etelä-Suomussalmi kulttuuriperintöinventointi 2013.

Digitaaliset lähteet:

Kulttuuriympäristö palveluikkuna:

<https://www.kyppi.fi/palveluikkuna/portti/read/asp/default.aspx>

Maankamara- palvelu (GTK)

<https://gtkdata.gtk.fi/maankamara/>

Kartat:

Kansallisarkisto

Maanmittaushallituksen historiallinen kartta-arkisto (kokoelma).

la.* Pitäjänkartasto.

4422 10 la.* -/- - Suomussalmi

Maanmittaushallitus

4422 10 Alanteenjärvi, peruskartta 1973.

Jyväskylän yliopisto, JYX-julkaisuarkisto

Pohjois-Suomen yleiskartta 1772, tekijä tuntematon. Charta över De Orter
sim årebelägne emellan Bottniska Wiken och Nor Cap samt Kusamo
Paldamo och Sotkamo Sochnars Lage. (KrA FHK Pf 164 nr 10)